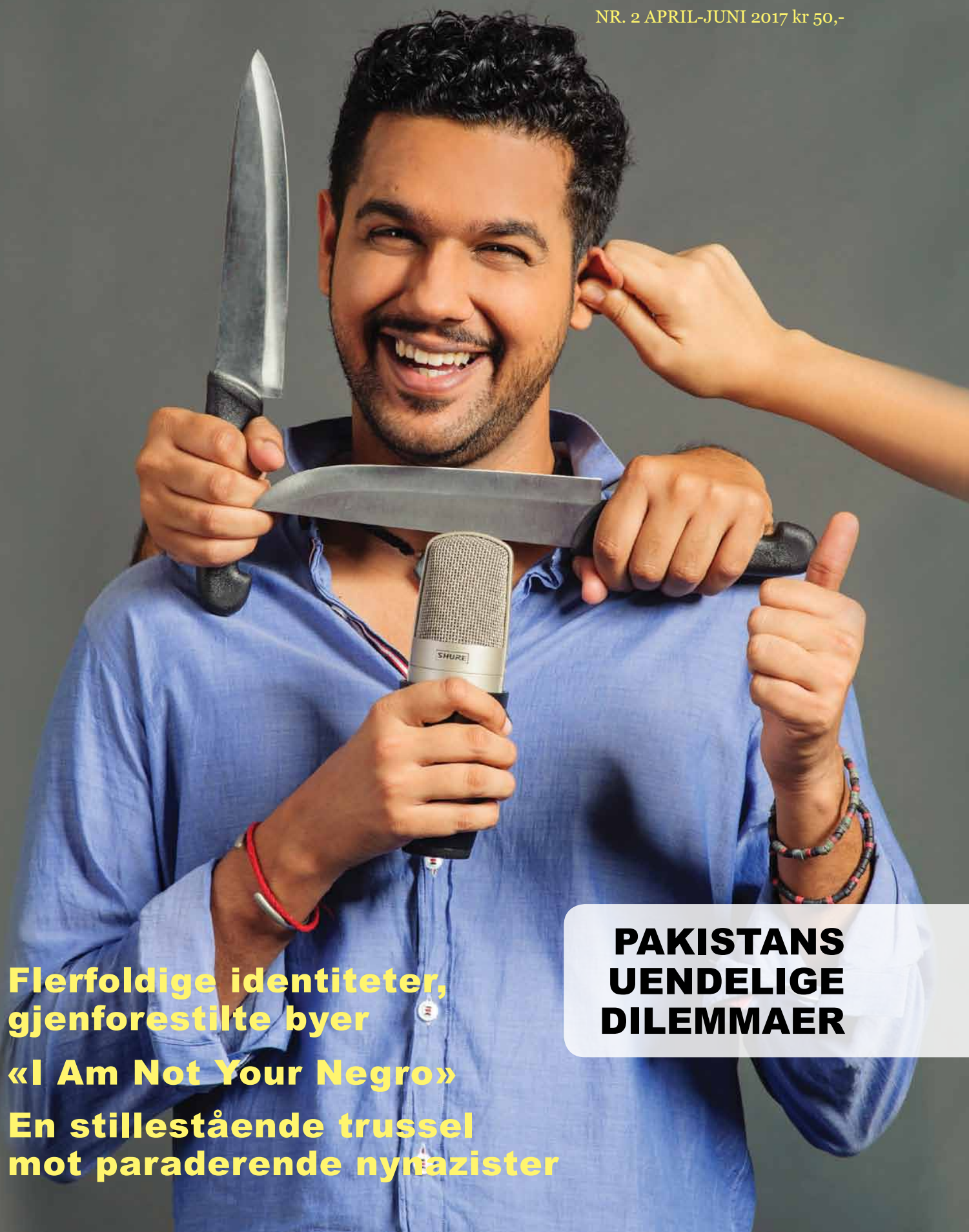


SAMORA

NR. 2 APRIL-JUNI 2017 kr 50,-



**Flerfoldige identiteter,
gjenforestilte byer**

«I Am Not Your Negro»

**En stillestående trussel
mot paraderende nynazister**

**PAKISTANS
UENDELIGE
DILEMMAER**



Ole Bernt
Tellefsen



Selma
Benmalek



Tariq Ali



Gabriel
Correa



Rakia Bihi



Endre Dalen



Sara Flaaen
Licius



Zena Løchting
Williams



Loveleen
Rihel Brenna



Ari Gautier



Even Tømte



Khalid Salimi

3 LEDER: ET BERIKENDE MØTE

4 PERSPEKTIV

6 PAKISTAN SPOLES TILBAKE

Tariq Ali om delingen av India i 1947.

10 HVA NÅ PAKISTAN?

Reportasje fra Karachi Literature Festival som i år ble flyttet til London.

14 DER HORIZONTENE MØTES

Melafestivalens prosjekt *Creating Horizons* koblet musikere fra Pakistan og Norge sammen i interkulturelle jam-sessions.

20 RAPPER MED KNIVEN PÅ STRUPEN

I Pakistan var YouTube forbudt i flere år. Ali Gul Pir slo verbalt tilbake mot sensuren.

23 RELIGIØSE OUTLAWS

Om sufimusikkens myriade av folkeuttrykk.

24 FLERFOLDIGE IDENTITETER, GJENFORESTILTE BYER

Historier om feminine former, urbane landskap og delingen av India i 1947.

28 EN IKONISK FOTOGRAF

Intervju med fotografen Sami-ur-Rahman.

31 KLUBBMUSIKK UTEN NATTKLUBBER

Forever South – blant de mest toneangivende electronicakollektivene i Sør-Asia.

34 NORAS MANGE DUKKEHJEM

Hvordan er *Et dukkehjem* relevant for dagens kvinner?

38 KAN EN STILLESTÅENDE MANN VÆRE EN TRUSSEL MOT 70 PARADERENDE NYNAZISTER?

Ole Bernt Tellefsen med sin egen versjon av det som skjedde i Kristiansand 29. juli.

44 RØDE LØVER I ALLE FARGER

Åtte av landets 50 beste fotballspillere har vært med i Holmlia sportsklubb.

46 EN DIASPORA AV POETER

Somaliske dager på Litteraturhuset i Oslo.

48 VITNER OM EN MANN SOM VITNER

I Am Not Your Negro byr på en reise gjennom hjernen til James Baldwin.

49 KONTRASTSTER OG NYANSER

Samtale om *I Am Not Your Negro* på Oslo Pix.

51 ET LITTERÆRT VITNESBYRD OG POLITISK STANDPUNKT

Ngugi wa Thiong'o var en av de første som utfordret kolonimakten gjennom lingvistikk.

54 ET GODT SVAR

Anmeldelse av barneboka
Jeg gikk meg over sjø & land.

56 MANGFOLDsledelse; EN BYRDE ELLER RESSURS

Målet for Ullensaker-modellen er å gjøre flyktningene bedre i stand til å klare seg selv.

58 KULTUR LEVES, DEN FORBRUKES IKKE

Hva gjør moderne musikk med våre mellommenneskelige forhold?

61 LOKKET FRAM GÅSEHUDEN

Cezinando på Stavernfestivalen.

64 ETC.

68 BAKSIDE

Today I Call Waris Shah
Av Amrita Pritam

SAMORA

– Magasinet som krysser grenser –

NR 2 - APRIL-JUNI 2017

39. årgang

Mariboesgate 8

0183 Oslo

www.samora.no

samora@samora.no

Forsidefoto: Ali Gul Pir

Baksideillustrasjon:

«Separation»

Skulptur av Amy Reel

Redaksjon

Selma Benmalek, Mohamed Abdi,
Ellen Stokland, Even Tømte &
Endre Dalen

Redaksjonsråd

Mari K. Linløkken, Turid Heiberg,
S. Ananthakrishnan, Inger Aguilar
& Ashley Shiri

Ansvarlig redaktør

Khalid Salimi

Redaktører

Selma Benmalek
& Endre Dalen

Abonnement

(4 nr pr år):

kr 150 for enkeltpersoner

kr 250 for institusjoner

Bankkonto: 5005.06.28245

ISSN 0801 - 6992

Trykk:

PJ Trykk / Postklart

Samora utgis med støtte fra
Kulturrådet



KULTURRÅDET
Arts Council
Norway



Fagpressen

Skribentene er selv ansvarlig for innholdet i Samoras artikler. Samora arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener å ha blitt urettmessig omtalt, kan henvende seg til redaksjonen eller Pressens Faglige Utvalg.



PFU er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler presseetiske spørsmål.
Adresse: PFU, Rådhusgt 17, 0101 Oslo

Samora er en partipolitisk uavhengig, livssynsnytral og økonomisk frittstående publikasjon.

Samora i Pakistan: Et berikende møte

Skjebnen ville det slik at Samora skulle bli sendt til trykking sent på kvelden 14. august 2017. Datoen markerer syttiårsdagen for det britiske koloniveldets kollaps i India - og dermed Pakistans inntreden på verdensarenaen. På tross av sin korte historie har landet gjennomgått omveltninger og uro og dessuten vært konfrontert med press fra resten av verden.

I fjor besøkte Samora Pakistan med det formål å lage et temanummer om landet. I løpet av syv dager opplevde Samora Karachis kjøpesentre, Lahores halsbrekkende trafikk og Islamabad's beste utsikt. Det var altfor kort tid til å få dypere innsikt i det mangfoldige landet. På de følgende sidene kan du lese om inntrykkene fra Pakistan og noen av de fargerike personlighetene Samora møtte.

Samoras viktigste oppdrag var å følge jazzmusikeren Bugge Wesseltoft som sammen med Melafestivalen initierte prosjektet *Creating Horizons*. Mela arrangerte tre konserter med lokale talenter såvel som pakistanske superstjerner. Sammen med musikere av alle kalibre og fra alle sjangre – fra rock, pop og rap til klassisk sørasiatisk musikk, åpnet Bugge senere på året Melafestivalen 2016 med det samme prosjektet.

Møter med mennesker

Samora møtte også mange andre kunstnere i Pakistan. Noen av dem er intervjuet i dette Samora, blant annet electronica-kollektivet Forever South som i fjor lanserte albumet *Karachi Files* sammen med likesinnede fra Tyskland og Maldivene. Vi intervjuet rapper, skuespiller og stand-up-komiker Ali Gul Pir som pryder Samoras forside. Sami-ur-Rahman er en av Pakistans beste fotografer, og i Lahore fikk vi høre hvordan han begynte å fotografere og hvordan han senere ble kunstoffotograf.

I tillegg har Samora møtt kunstnere fra Pakistan som har vært på besøk i Norge. Skuespilleren Samina Peerzada som i hjemlandet har spilt Ibsens Nora i *Et Dukkehjem*, og Naiza Khan, en av Pakistans fremste samtidskunstnere, som snakker om alt fra feminine former via urbane landskap til delingen av India i 1947.

Et historisk snapshot fra året 1947

Hva skjedde egentlig for sytti år siden? Tariq Ali forteller om hvordan Pakistan ble til som nasjon og hvilke konsekvenser delingen av India fikk på begge sider av den nye grensen.

Det var «the partition» som var hovedtemaet på Karachi Literature Festival som Samora besøkte. I år ble festivalen for første gang arrangert utenfor Pakistans grenser, nærmere bestemt Southbank



Samoras redaktører sammen med noen av musikerne som var med i «*Creating Horizons*»: Endre Dalen, Anas Alam Khan, Bugge Wesseltoft, Louis J. Pinto, Tina Sani, Selma Benmalek, Omran Shafique, Razaqat Ali Khan, Afzal Talib og Riyasat Ali Khan. Foto: Vivian Xavier

Centre i London. Forfattere, musikere, historikere etc. deltok i blant annet samtaler og konserter.

Som vi alle er klar over, har London som by gjennomlevd noen smertefulle måneder. Mange mennesker har gått tapt på de mest tragiske måter, og mørke krefter har truet enhet og samhörighet i metropolen. Ordskiftet har blitt skarpere og mer polarisert.

Ingen vikeplikt for nazister

Den tilspissede stemningen merkes også i Norge. Med agurktiden bak oss og valgkampen så vidt i gang, kaver nordmenn seg gjennom utrivelige overskrifter og bråkete TV- og radiodebatter. Tonen er blitt kvassere, og ufine personangrep har blitt daglig kost.

I Kristiansand marsjerte tidligere denne måneden den nynazistiske grupperingen «Den nordiske motstandsbevegelsen» i gatene. Politiet lot demonstrasjonen fortsette på tross av at det ikke var søkt om tillatelse til å marsjere.

En mann valgte å se nynazistene i øynene og stilte seg foran demonstrasjonstoget. Etter først å bli slått til av nynazistene, ble han pågrepet av politiet og ført bort i håndjern. Den mye omtalte demonstranten har abonnert på Samora i en årrekke. Hans navn er Ole Tellefsen og han er filmregissør, forfatter, skuespiller og musiker. I Samora kan du lese hans egen historie om hvordan han som fredelig motdemonstrant opplevde å bli arrestert mens nynazistene fikk fortsette markeringen.

SELMA BENMALEK OG ENDRE DALEN

Redaktører

Delingen av India, Pakistan og Picassos Guernica

Det var først da jeg så Pablo Picassos *Guernica* på 1970-tallet at min mors fortellinger om delingen av India i 1947, dukket opp igjen i min hukommelse. Hun nevnte ikke ordet Pakistan i sine fortellinger, for staten var enda ikke blitt til. Hun snakket om «da landet ble delt».

Et langt mareritt med engelsk kolonisering av India fikk en slutt på 1940-tallet. Frykten for at muslimer og hinduer ikke kunne leve sammen i et samlet India, noe de lenge hadde gjort, gjorde at koloniherrerne bestemte seg for å dele landet slik at muslimene kunne få sin egen stat.

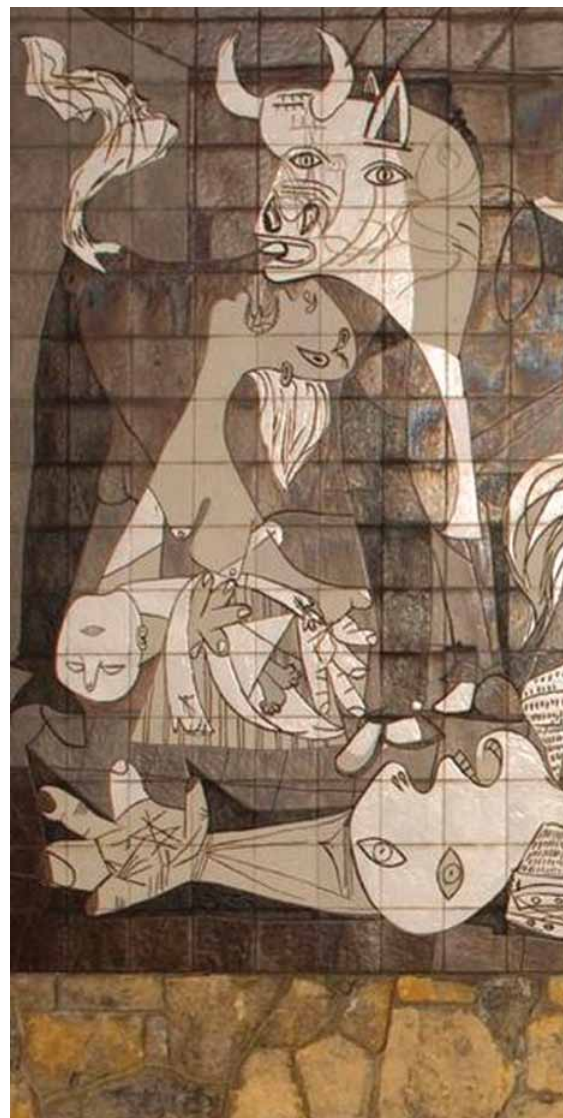
Dette skjedde helt vilkårlig. Grensene til den nye staten ble

laget slik at millioner av muslimer kunne flytte til det nye landet, Pakistan. Ikke-muslimer skulle flytte derfra til resten av India. Folk ble overlatt til seg selv, ingenting var organisert. En epidemi av vold brøt ut, millioner ble drept.

Mitt barndomshjem lå ikke så langt fra Shalimar Garden i Lahore. I nabolaget lå mine besteforeldres hus. Dit pleide vi å

«*Guernica* av Pablo Picasso, malt i 1937, fungerer som en påminnelse om vold og lidelse påført av en

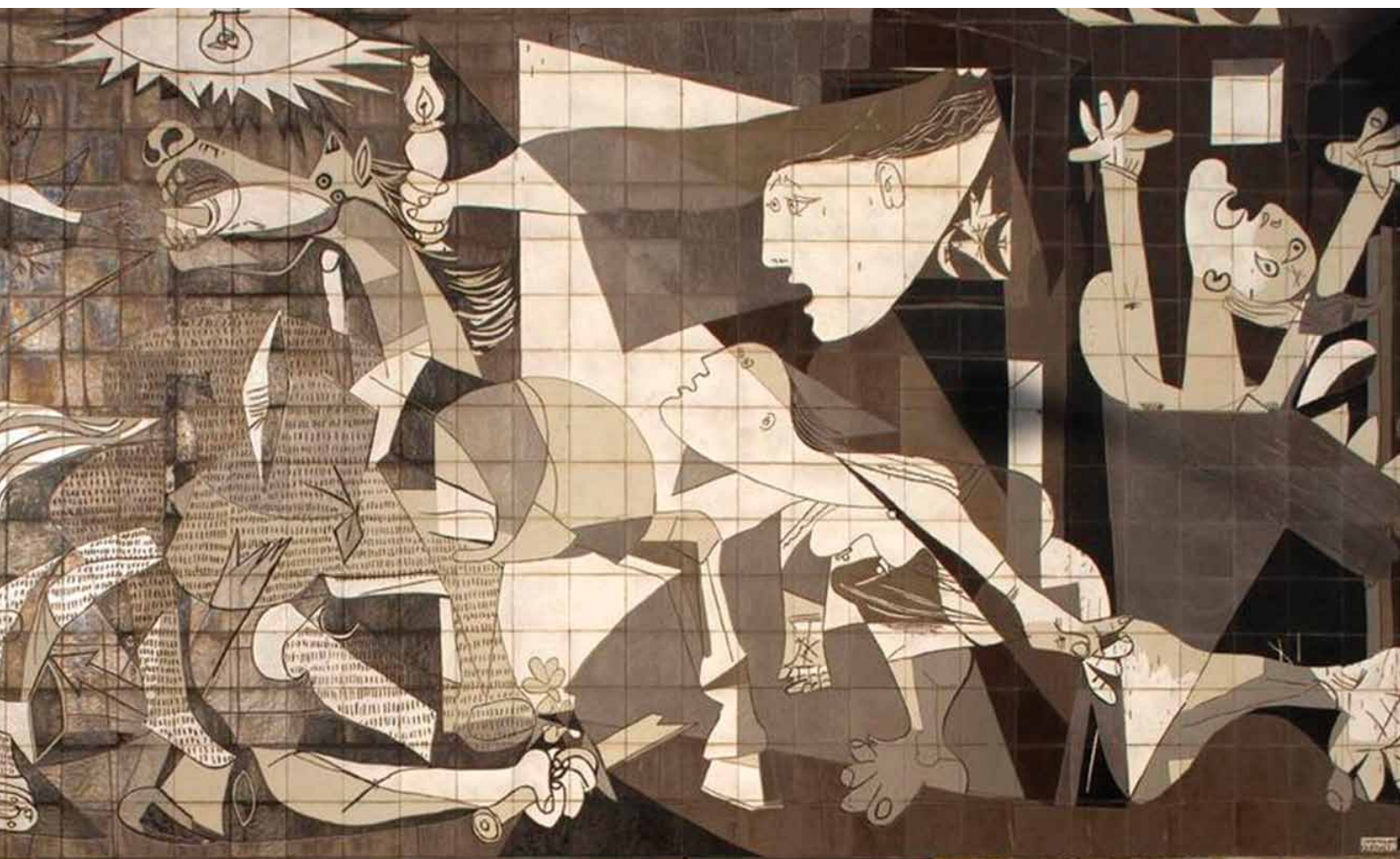
krigslignende tilstand. Det handler ikke bare om det som skjedde i 1947, men også lidelser fra Gaza, Sarajevo eller Bagdad»



være i sommerferien. Vi sov ofte på taket for kjøle oss ned i sommerheten. Det må ha vært minst like varmt i 1947 da massakrene fant sted under åpen himmel.

I kvartalet hvor besteforeldrene mine hørte hjemme, bodde det stort sett muslimer. Nabokvartalet huset i hovedsak sikher og hinduer. Begge kvartalene hadde kun en liten åpning mellom seg slik at man kunne hoppe fra tak til tak. I 1947 var denne tettheten mellom to nabolag en viktig årsak til at mange berget livet. Sikhene og hinduene hoppet over for å unngå angrepene, og muslimene gjorde det samme.

Jeg vokste opp med min mors beretninger fra den tiden.



“GUERNICA” GERNIKARA

Den spanske byen Guernica ble bombet av fascistene i 1937. Pablo Picasso malte «Guernica» for å vise lidelsene som byens befolkning gikk gjennom.

«En natt da vi barna lå under åpen himmel limt til sengene våre i frykt for overgrepene, hørte vi brølende, muslimske menn fra vårt kvartal gå til angrep på nabokvartalet. Plutselig så jeg at min sikh-venn Surjit hoppet over til oss,» fortalte mamma en gang. Hun beskrev hvordan Surjit gjemte seg under hennes seng mens flere i hans familie ble forfulgt og drept. Mamma husker godt da broren til Surjit løftet armen med rop om hjelp og hvordan armen ble kappet av og ansiktet hans frøs til i forferdelse.

«Noen dager senere», fortalte mamma videre, «rett før morgengry hørte vi at flere menn brøt seg inn i vårt hus. Døren til taket var låst, og min onkel fikk noen av oss til å hoppe over åpningen.

De som ble igjen mistet livet da mennene knuste døra og kom opp på taket.»

Veldig lite av det som skjedde, er dokumentert. Scener av frykt, lidelse og desperasjon. Folk dreper og blir drept. En mor løper med et dødt barn i armene og en fars kropp ligger på bakken etter et mislykket forsøk på å beskytte familien. Et tog overfylt av familier ble stoppet av bevæpnede horder og noen timer senere var ingen å finne i live. Voldtekter skjedde ustanselig, og i det troløse mørket voldtok de sine uten å vite det, sine egne familier.

Hver gang jeg ser på *Guernica* av Picasso, ser jeg alle deler av maleriet fortelle historier jeg

gjenkjenner fra mammas fortellinger om 1947. Mange av disse historiene skjedde før *Guernica* ble malt. Det vi ser fra *Guernica* har også skjedd i Gaza, Sarajevo eller Bagdad.

Fra delingen i 1947 finnes det utallige fortellinger men få bilder. På den tiden drepte folk hverandre uten å fotografere. Men fortellinger fortelles videre, også av Picassos *Guernica*, som igjen fungerer som en påminnelse.

KHALID SALIMI

Perspektiv



Pakistan spoles tilbake: En tragedie blir til

Det Pakistan Mohammed Ali Jinnah så for seg, utviklet seg ikke etter forventningene. Den geografiske enheten døde på slagmarken i Øst-Pakistan. Om lag 70 prosent av Pakistans befolkning er i dag født etter konflikten og bruddet i 1971. Hukommelsestap råder fortsatt. Få har noen anelse om hva som skjedde, eller at det i det hele tatt fantes et annet land.

TARIQ ALI

SAMORA

Det begynte dårlig. I hele tre helvetes måneder var det som deler av India var besatt av en helt irrasjonell tankegang. Det var mye blod, ettersom hinduer, muslimer og sikher i både Nord- og Øst-India, Punjab og Bengal slaktet hverandre, som forberedelse til den store dagen. 14. august 1947 ble India raskt delt i to av et kollapsende imperium.

Det var lite glede å spore blant folkene på noen av sidene i Nord- og Øst-India, mens de, fremdeles i svime, talte sine døde og tenkte på hjemmene de hadde forlatt.

Flyktningleirer fylte hele byer på begge sider av skillet. Noen av muslimene fra Dehli og andre steder,



som hadde rømt til Pakistan, ble raskt skuffet og ønsket å dra tilbake hvor de kom fra – bare for å finne ut at hjemmene og butikkene deres alt var overtatt av andre. Gamle jernbanestasjoner i det nye Pakistan var stappfulle av menn og kvinner som lå på bakken, døde for resten av verden. De provisoriske sengene deres var ofte farget av blod, og tilgriset av urin og avføring. De var alle sultne. Noen hadde pådratt seg kolera. De var desperate etter vann. Det var ikke nok flyktningleirer, ei heller andre former for fasiliteter. De som hadde tatt de avgjørende valgene hadde ikke forutsett katastrofeomfanget. Det var vanskelig å spå hva som ville skje videre.

Situasjonen var den samme på den andre siden. De fleste sikhene og hinduene fra det som nå var blitt Vest-Pakistan, hadde flyktet til India. Massevoldtekter var vanlig. Menn fra alle de tre samfunnene hadde unge jenter mellom 10 og 16 år som mål. Hvor mange døde? Hvor mange barn forsvant? Hvor mange kvinner ble bortført? Anslagene på hvor mange som døde varierer mellom en og to millioner. Ingen vet. En grav kan inneholde en hel familie, og kremasjoner skjuler tallene.

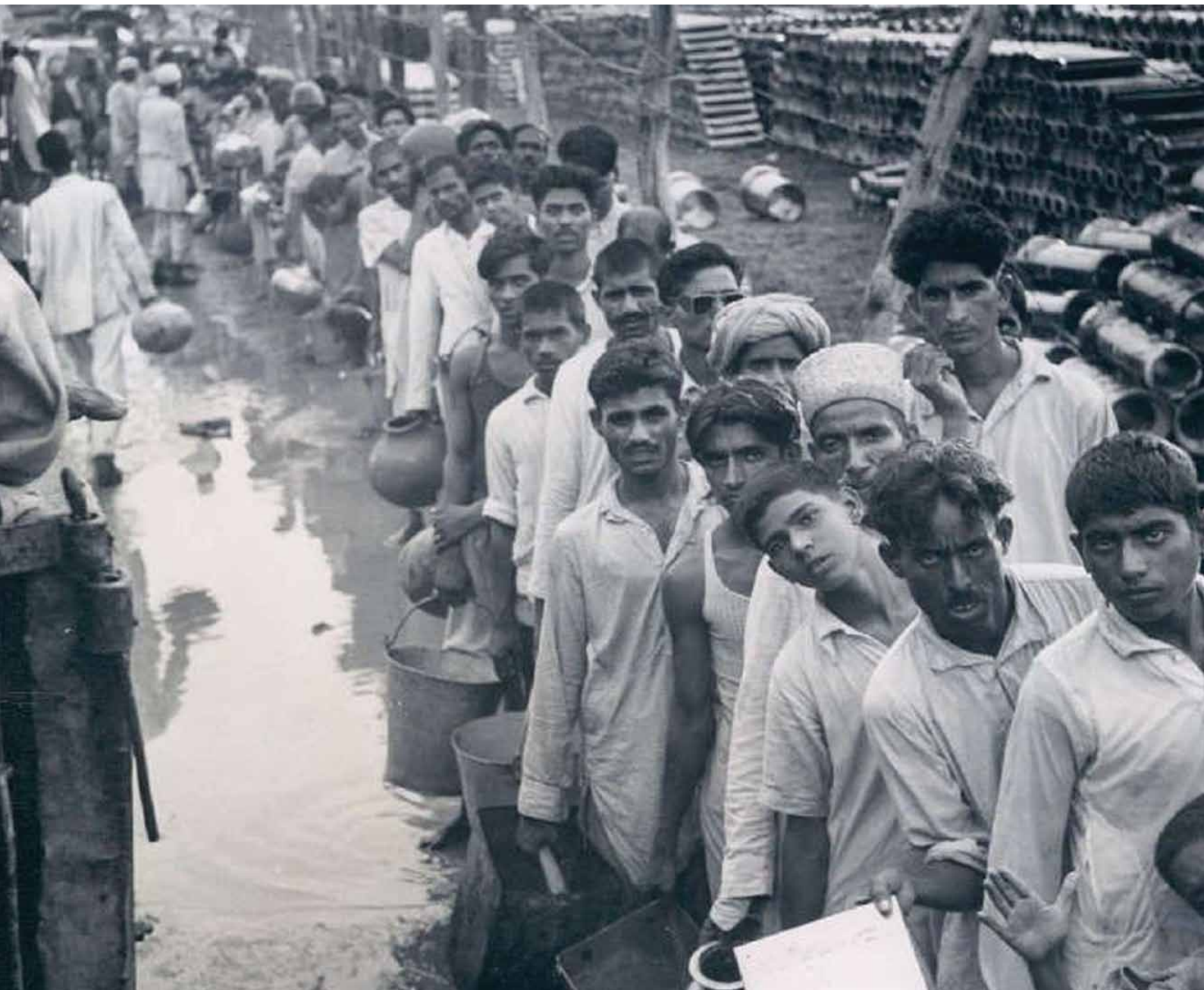


Faksimile:
The Times of India, fredag 15. august 1947

«Morgenen 14. august 1947 våknet en gruppe overraskede menn opp, og innså at de stod ved roret i en ny muslimsk stat – Pakistan.»



Flyktninger på toget fra New Dehli til Pakistan i september 1947.



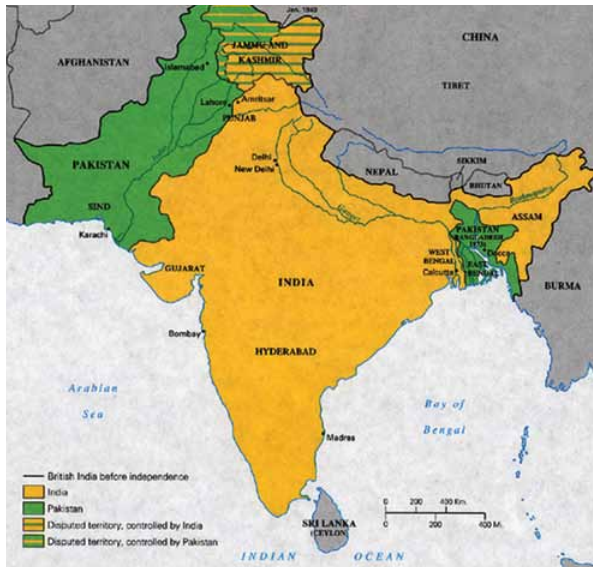
Flyktninger som venter på vann i en flyktningeleir i Dehli 1947. Delingen av India satte millioner av mennesker på flukt.

I dag ville dette blitt kalt etnisk rensing eller folke-mord. I 1947-48 ble det kalt et utbrudd av «communal violence». Geografiske oppdelinger etter etnisitet eller religion resulterer vanligvis i gjensidig påført vold, men politikerne hadde på den tiden ingen forståelse for omfanget av hva de hadde forårsaket. Mohammed Ali Jinnah (eller Quaid-i-Azam),

«En mangfoldig konflikt som denne resulterer noen ganger i situasjoner ingen ønsker seg. I beste fall kan det ende med noe som er tilnærmet likt planen. I verste fall skaper det bare et meningsløst biprodukt.»

lederen for det nye landet var uvitende om logikken i hans egne argumenter. Overraskende nok, med tanke på hvilken skarp og effektiv advokat han var.

Så sent som i mai 1946, hadde ikke Jinnah trodd at det å skape en muslimsk stat skilt ut fra India ville føre til splittelsen av Bengal eller Punjab, hvor de tre religiøse samfunnene hadde levd sammen, med jevnt over like stor andel av befolkningen, bortsett fra i vest-Punjab, hvor muslimene dominerte. Han argumenterte for at dersom disse to provinsene skulle bli splittet, ville det «føre til katastrofale resultater». Dette var definitivt sannheten, men det var likevel ren fantasi å se for seg at en slik deling av provinsene kunne unngås så fort det var enighet om splittelse på religiøst grunnlag.



I 1947 ble India delt i tre deler: Vest-Pakistan, India og Øst-Pakistan.

Quaid-i-Azam («Den Store Føreren», kan du forestille deg det på tysk?) så på Pakistan som en mindre versjon av India, med kun én liten forskjell: at muslimene var i majoritet. Han hadde ikke tenkt på å stille seg selv spørsmålet hvorfor hinduer og sikher nå skulle måtte akseptere det han selv hadde nektet å godta – nemlig det å leve under en majoritet bestående av en annen religiøs gruppe.

Konfrontert med en massetilstrømming av flyktninger, fortalte den panikkslagne muslimske ledelsen i Karachi de indiske muslimene at den nye staten ikke var ment for alle muslimer, bare for dem fra Øst-Punjab.

Muslimene i Delhi og Uttar Pradesh (UP) skulle bli hvor de var. Dette ble hevdet av Pakistans første statsminister, Liaquat Ali Khan, som selv var ætling av UP-adelen. Det han egentlig mente, var at det ikke var plass til muslimer fra middelklassen eller den lavere middelklassen fra de aktuelle regionene. Ingen brydde seg. Muslimske flyktninger fra Delhi og andre områder fortsatte å strømme inn i det nye landet. Opprettelsen av et «eget hjemland» for Indias muslimer ble tatt seriøst av de lavere klassene.

De hadde ingen anelse om at staten kun var for godseiere. Det var ikke akkurat slik at mange muslimer ønsket å forlate hjembyene sine i bytte mot en usikker fremtid. Ekte og truende forfølgelse ga dem, imidlertid ikke noe valg.

Den muslimske ligaen, opprettet av konservative muslimer, ble grunnlagt i 1906, da en muslimsk delegasjon fikk innvilget et møte med den britiske visekongen, Lord Minto. De lovet trofasthet mot imperiet og ba om jobbkvoter og egne valg for muslimer. Bak alt dette stod muslimske fagfolk, som var redde for at de ville tape til fordel for den hinduistiske majoriteten, med mindre britene gikk med på positiv diskriminering.

Ligaens politikk varierte like mye som dens sosiale sammensetning, og det var ikke før i 1940 at Lahore-vedtaket ble gjennomført. Dette krevde en separat stat for de indiske muslimene, dog ikke alle, ettersom dette ikke ble sett på som gjennomførbart.

En mangfoldig konflikt som denne resulterer noen ganger i situasjoner ingen ønsker seg. I beste fall kan det ende med noe som er tilnærmet likt planen. I verste fall skaper det bare et meningsløst biprodukt.

Morgenen den 14. august 1947 våknet en gruppe overraskede menn opp, og innså at de stod ved roret i en ny muslimsk stat – Pakistan. De var samlet i Karachi, som da var hovedstaden. En gang var det en liten fiskerby i provinsen Sindh, men nå hadde den vokst seg stor nok til å huse deler av den kongelige indiske marinen, noe som hadde resultert i et byks i innbyggertallet.

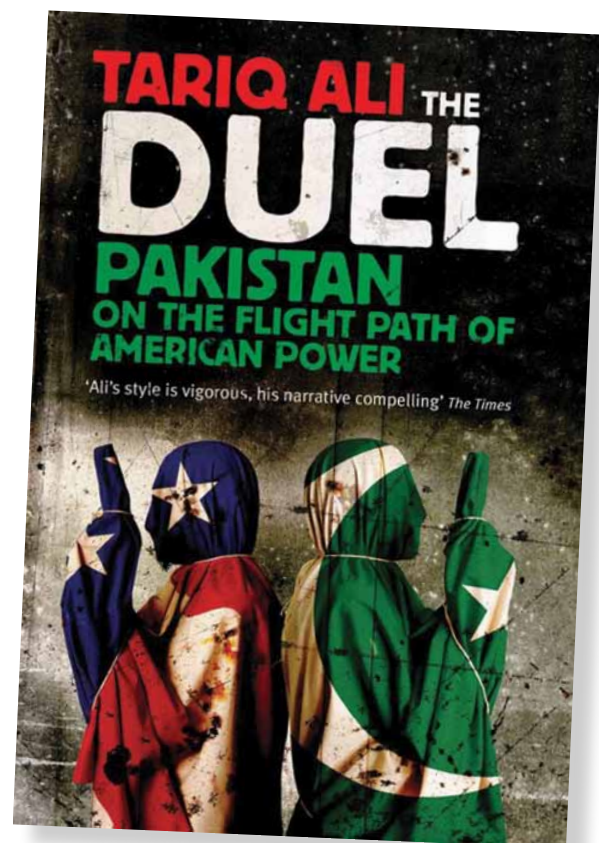
Få ville trodd at dette noen sinne kom til å skje. Seg i mellom hvisket de til hverandre at tanken på Pakistan hovedsakelig hadde vært et forhandlingsknep for å vinne institusjonell trygghet for den store muslimske minoriteten i post-uavhengige India. 9

Uttdrag fra «The Duel:

Pakistan On The Flight Path of American Power»

Simon & Schuster UK Ltd 2008

Oversatt til norsk av Sara Flaaen Licius





På Southbank Centre tok Mohammed Hanif opp både utfordringen Pakistan står overfor når det gjelder likestilling og ytringsfrihet, og temaet for festivalen Karachi Literature Festival, «Partition», deling.

Hva nå Pakistan?

Det er en nydelig lørdag i mai på Southbank Centre i hjertet av London. Sympatiske frivillige fra det The Alchemy Festival informerer publikum om underfestivalen Karachi Literature Festivals program. Hvordan henger det sammen at en kulturfestival fra Karachi i Pakistan arrangeres i London?

SELMA BENMALEK

SAMORA

Southbank Centre er Storbritannias største kunstsenter, og huser i år The Alchemy festival for åttende gang. Festivalen har etter hvert blitt den største i sitt slag utenfor det indiske subkontinent, og her kan man oppleve hele bredden i sørasiatisk kultur. Karachis litteraturfestival har aldri vært holdt utenfor Pakistans grenser før. Anledningen er syttiårsårsmarkeringen for delingen av India.

Administrerende direktør for Oxford University Press i Pakistan, Ameena Saiyid, åpnet festivalen med disse ordene: «I dag feirer vi mangfoldet i Pakistan. Vi feirer også sytti år med pakistansk-britisk vennskap, vår felles historie – og vår felles framtid, som jeg håper vi kan bygge sammen de neste sytti årene.»

Ærlig oppgjør

Forfatteren Mohammed Hanif åpnet festivalen med noen tanker rundt Pakistans historie, framtidshåp og de dilemmaene landets befolkning fortsatt må forholde seg til. Hanif tok opp både utfordringen landet står overfor når det gjelder likestilling og ytringsfrihet, og temaet for festivalen, «Partition», deling.

«Ser vi oss tilbake, kan det virke som om vi ønsket et eget land både fordi vi følte oss truet som minoritet i India, og for selv å kunne ha vår egen minoritet. Slik at vi kan gjøre mot dem det samme som den indiske majoriteten gjør mot sine minoriteter. De dreper mennesker som spiser biff, vi lynsjer mennesker for Facebook-statuser. Vi er i sannhet de to brødrene som har blitt atskilt men som likevel ble like føle.»



Samtalen «Pakistansk renessanse? Det beste innen film, reportasjer, teater og mote», ledet av journalist Fifi Haroon. Fra venstre Faris Kermani, Cyril Almeida, Fifi Haroon, Atiqa Odho og Maheen Khan. Foto: Samora / Selma Benmalek

Forfatteren tok opp hvordan kvinnene ble oppfordret til å sette sin og familiens ære over sine egne liv under «the partition». Hans mor ble bedt om å kaste seg i en brønn hvis landsbyen noen gang skulle bli angrepet. En slik tankegang mener Hanif fortsatt har gjenklang i Pakistan. Denne innstillingen måtte fredsprisvinner Malala Yousafzai nesten bøte med livet for.

«Vi er ikke frie før den dagen Malala og hennes klassekamerater kan gå i gatene uten frykt. La anledningen være en mulighet til å minne oss selv på hvor heldige vi er som har Malala som medborger.»

Pakistansk renessanse

Karachi Literature Festival hadde et omfattende og spennende program innen ulike litterære sjangre, i tillegg til ulike aspekter innen kultur, politikk og historie. Blant de mange samtalene var «Pakistansk renessanse? Det beste innen film, reportasjer, teater og mote», ledet av journalist Fifi Haroon.

Her fortalte filmskaper Faris Kermani og journalist Cyril Almeida om sine faglige utfordringer i Pakistan. Sistnevnte understreket at Pakistan har et stort potensiale innen media og at man ser et vesentlig skifte takket være digitalsamfunnet med sine sosiale media.

«Når vi er i Brexit-land og dessuten ser hva som skjer rundt omkring i verden, kan Pakistan regnes som et normalt land igjen. For noen år siden ble Pakistan sett på som et av verdens farligste land, mens det nå virker som om vi er i en «feel good story».

Likevel understreker Almeida at, på tross av den positive utviklingen, har landet fortsatt en lang vei å gå. «Pakistan har et betydelig potensiale som går under radaren,» forklarer han. «Det virker som det er enighet om verken å la noe falle sammen eller å la noe vare lenge nok.»

På spørsmål om hvilke grupperinger journalister får mest trusler fra; staten, ekstremister, media eller mullaher, svarer han: «Vi mottar ikke trusler daglig, men man merker at det er et truende klima. Jeg ønsker ikke å overdrive, men skulle jeg nevne noe, er det nok presset fra politiske partier en merker mest.»

I panelet satt også skuespiller Atiqa Odho og designer Maheen Khan. «Har pakistansk mote hatt sin renessanse?» spør ordstyrer Haroon designeren. Materialene har nok hatt en renessanse, men ikke moten, var svaret. Ifølge Khan har pakistansk mote enda ikke nådd et høyt nok nivå til å kunne gjøre seg gjeldende internasjonalt.

«Ser vi oss tilbake, kan det virke som om vi ønsket et eget land både fordi vi følte oss truet som minoritet i India, og for selv å kunne ha vår egen minoritet.»



Øverst: Et av mange arrangementer under the Alchemy Festival var workshopen «Sitarathon: A Celebration of the Sitar» ledet av Sukanya Rajan, den store sitarlegenden Ravi Shankars kone.

Nederst: Den pakistanske forfatteren Mohammed Hanif åpnet Karachi Literature Festival med noen tanker rundt Pakistans historie.
Foto: Samora / Selma Benmalek

«Antall moteshow og mengden broderier på klærne er ikke avgjørende for kvalitet og kunstnerisk kreativitet. Jeg mener det mangler en profil, mote er et språk.» Khan mener at noe av årsaken er at man enda ikke har funnet sin estetiske identitet i Pakistan. «Landet ditt har et språk. Hvem er du? Dine klær bør vise hvem du er. Jeg føler at dette mangler og at vi burde ha utviklet oss mer. Man burde føle at dette er Pakistan.» Hun mener: «Vi burde bruke mange av våre flotte men bortglemte tradisjonelle plagg som utgangspunkt. Ved å utvikle nye og mer moderne snitt, kan man utvikle en nyskapende og konkurransedyktig mote.»

Opprivende nostalgi

Tro overfor markeringen kunne de oppmøtte få med seg en samtale ledet av Urvashi Butalia, hvor deltakere med både indiske og pakistanske røtter fortalte om sin tilknytning til delingen av India og Pakistan for sytti år siden.

Professor Sarah Ansari, leder for historieavdelingen ved the Royal Holloway University of London, leste fra novellen *Pali* av Bhisham Sahni, som stykket *Child of the Divide* regissert av Sudha Bhucha er basert på. Historien skildrer delingen sett med en fars øyne, en far som mistet sine barn i tumultene.

Professor Vayu Naidu som er forsker i Department of the Languages and Cultures of South Asia ved SOAS, University of London, fortalte om sin egen families tilknytning til delingen da deres naboer flyttet fra Sør-India til Karachi. «Som forteller ser jeg ofte på ordene og deres betydning. Hva betyr ordet «partition» for noen fra Sør-India, i mitt tilfelle Chennai?

Jeg husker at det i min mormors hus fantes en stor utskåret skjerm i valnøttre fra Kashmir som ble kalt «partition» og sto mellom spisestuen og hallen. Som barn var dette «partition» for meg.»

Naidu fortalte videre om hvordan nabofamilien etterlot sine barn hos Naidus besteforeldre for å kunne reise til Karachi og slå seg ned der. Dette var en stor tillitserklæring overfor en hindufamilie fra en muslimsk familie. Naidus mor og søsken bodde dermed sammen med nabobarna som én stor søskenflokk. Etter et par år flyttet barna etter til Karachi.

Til stor fornøyelse for salen leste skuespilleren Nimra Bucha fra forfatteren Saadat Hassan Mantos satiriske fortellinger fra «the partition». Publikum både lo og ristet på hodet av Mantos sylskarpe beretninger.

Den unge artisten Amrit Kaur Lohia avsluttet panelet med vakre folkesanger fra Punjab, og skapte en elektrisk ladet atmosfære. Både deltakere og publikum ble svært rørt. Før Kaur Lohia fremførte sin egen komposisjon over diktet «Ajj akhaan waris shah nu» skrevet av Amrita Pritam, forklarte hun hvordan hun fikk et nærmere forhold til de historiske hendelsene for sytti år siden: «Som artist var jeg veldig interessert i å lære mer om, og finne en kobling til, «partition» gjennom musikk. Det var slik disse historiene ble forståelige og mer levende for meg.»

Festivalen

Alle de sytti år gamle historiene omfattet melankoli, forferdelse over grusomhetene under «partition», men også håp og humor. Man kunne føle denne atmosfæren under hele festivalen. Publikum var godt blandet med hensyn til alder og bakgrunn, både sørasiatisk og britisk. Folk engasjerte seg i samtaler og fylte opp de ulike salene. I pausene kunne de

besøkende nyte spennende mat fra det sørasiatiske så vel som fra andre kjøkken, verden over.

I senterets kjeller fikk de minste muligheten til å være med på mange spennende aktiviteter i tilknytning til pakistansk kultur. Fortellerstund, høytlesning, sang og musikk var noe barna kunne få med seg i de fine lokalene.

Karachi Literature Festival nøyde seg ikke med samtaler og debatter, her sto også musikk på program-

.....
«Vi er ikke frie før
den dagen Malala
og hennes klasseka-
merater kan gå i
gatene uten frykt.»
.....



«Partition Stories» ledet av Urvashi Butalia. Fra høyre Amrit Kaur Lohia, Dr. Sarah Ansari, Nimra Bucha, Urvashi Butalia og Dr. Vayu Naidu.
Foto: Samora / Selma Benmalek

met. Musiker Khaled Anam framførte et rikt repertoar med pop, folk, sufi, gamle slagere og kjente melodier fra TV og film fra Pakistan. På slutten av dagen var det musikk på scenen med Khumariyaan fra Peshawar.

Andre temaer som ble tatt opp på festivalen var transfobi, migrasjon, muslimsk identitet i tilknytning til Brexit og ulike debatter om Pakistans situasjon i dag.

Litteratur og språk var naturlig nok sterkt representert på programmet. Man kunne få med seg flere poesiframføringer på ulike språk fra området, i tillegg til samtaler om regionale språk og deres forhold til urdu, Pakistans offisielle språk.

Sør-asiatisk storfest ved Themsen

I mer enn elleve dager og representert av hele syv land, fylte the Alchemy Festival det vakre Southbank Centre scener med dans, musikk, litteratur, samtaler og workshops og ikke minst god mat og drikke. Noen av høydepunktene under festivalen var framføringen av Ravi Shankars opera *Sukanya*, konserter med Abida Parveen og Vishal & Shekar og «The Eastern Eye Arts, Culture & Theatre awards».

The Alchemy Festival produserte Karachi Literature Festival i London i samarbeid med Oxford University Press Pakistan, Bloomsbury Pakistan og Rukh-

sana Ahmed. Ahmed er en London-basert forfatter med røtter i Karachi, som har vært en forkjemper for sørasiatiske forfattere i Storbritannia, spesielt kvinnelige sådanne.

I Karachi har litteraturfestivalen vært arrangert årlig siden 2010, og har samlet forfattere som skriver på ulike språk og innenfor ulike sjangere. Debatter, diskusjoner, samtaler, engelsk og urdu «mushaira» (poesikvelder), bokmesser, boklanseringer, høytlesninger, signeringer, satire, teater, filmvisning,

musikk, dans og kunst, dette er bare noe av det festivalen har hatt å by på i Pakistan. The Alchemy Festival hadde ulike interaktive utstillinger om delingen som ble flittig besøkt av både av store og små.

Man forlater Southbank Center mer opplyst om det som for mange er mer ukjente sider av Pakistan. Selv med et slikt komplekst tema som «Partition» har Karachi Literature Festival klart å stille de rette

spørsmålene. Pakistan er like mangfoldig og sammensatt som alle andre land. Etter festivaldeltakerne å dømme, har Pakistan med sin rike historie og en minst like utfordrende framtid, en del å ta tak i. Veien er lang, men det virker som om en har funnet den riktige veien framover. 9

«Når vi er i Brexit-land og dessuten ser hva som skjer rundt omkring i verden, kan Pakistan regnes som et normalt land igjen.»



Bugge Wesseltoft improviserer sammen med jazz-, rock- og popartister i Karachi.

Foto: Samora / Selma Benmalek

Der horisontene møtes

Melafestivalens prosjekt Creating Horizons koblet musikere fra Pakistan og Norge sammen i interkulturelle jam-sessions like uforutsigbare som Melas kjernepublikum er omskiftelig. Prosjektet begynte med en konsertserie i Pakistans tre største byer før det kommisjonerte ensemblet avsluttet prosjektet i Oslo rådhus på Melafestivalen 2016. Hvordan lykkes man med kultursamarbeid med land i sør?

SELMA BENMALEK OG ENDRE DALEN

SAMORA

Vi har vært på fjellet. Lufta er frisk, men det er likevel varmt i været. Bilen – en van – er fylt med sangere, musikere, kameramenn - og oss. Sakte kryper bilen ned fjellsiden med Islamabad's beste utsikt. Tamburadronene strømmer ut av Gumbys mobiltelefonhøytalere, mens Rafaqat synger tonene til «Raga Pahari», «Fjellragaen». Bugge gjesper, dagene har vært lange. Snart er vi tilbake i storbyen. Støvet virvler i lufta. Eksos iblandet lukten av grillt og godt krydretkylling kan kjennes gjennom det åpne vinduet idet vi nærmer oss sentrum. På under en uke har vi besøkt Pakistans tre største byer, og nå gjenstår bare en konsert i den norske ambassadørens residens i Islamabad.

Melafestivalens 15-årsjubileum

Creating Horizons ble initiert i forbindelse med Melafestivalens 15-årsjubileum – en milepæl i festivalens historie. Med Bugge Wesseltoft og Louis J. Pinto (Gumby) i spissen ble prosjektets første fase avrundet med en konsertserie og reise gjennom Pakistan. Khalid Salimi, direktør for Melafestivalen og nå også Melahuset, forteller at i en verden hvor undertrykkende politiske og splittende ideologiske holdninger kveler kreativiteten fra alle kanter, er det et presserende behov for kollektivt å imøtegå dette tilbakeslaget ved å skape større pusterom for kunstneriske uttrykk gjennom kulturelt samarbeid.

Melafestivalens Creating Horizons er et pakistansk-norsk samarbeid som har nettopp dette som mål.



Språklige utfordringer var ingen hindring for artistene. Sammen skapte de magiske øyeblikk både bak og på scenen. Foto: Samora / Selma Benmalek



Omran Shafique på The Rock Musicarium. Foto: Samora / Selma Benmalek



Louis J. Pinto. Foto: Samora / Selma Benmalek



Rafaqat Ali Khan og Bugge Wesseltoft på et hotellrom i Lahore.

Samarbeidet gir en framtrædende plass til kjente musikere fra begge land som på en kreativ måte engasjerer seg for å produsere og framføre banebrytende musikk som utfordrer fastlåste kulturperspektiver og inspirerer oss til å skape nye.

Den første konserten var på det pakistansk-amerikanske kultursenteret i Karachi hvor det jevnlig holdes jam-sessions. Et ungt publikum strømmet til for å få med seg denne heftige konserten. Det mørklagte rommet ble fullere og fullere for hvert minutt. Alle de frammøtte satte seg tett i tett på gulvet og lyttet intenst til alt fra jazz, folk, hard rock, pop, blues og hemningsløse improvisasjoner.

Melafestivalens prosjekt Creating Horizons passet fint inn i en større kontekst hvor Bugge Wesseltofts jazz-piano i hovedsak møtte pop og rock men også mindre vanlige fusjoner. På et tidspunkt bruker Bugge tangentene på pianoet som perkusjon mens Gumby forlater trommesettet til fordel for det tradisjonelle perkusjonsinstrumentet «udu». Det var ikke enkelt å forutsi utfallet av konsertene Creating Horizons-ensemblet holdt. Dette gjaldt også åpningskonserten på Mela i august samme år.

De musikalske møtene

– Mye av min musikk handler om å blande lydbilder. Så det jeg gjør her i Pakistan er å blande musikkformene som har sitt utspring her med mitt lydbilde. Du kan sikkert beskyldte meg for å være en etno-tyv.

Jeg er ikke så reindyrka, jeg liker best de store blandingene. De som oppstår under de musikalske møtene. Jeg er mer opptatt av prosess enn resultat. En del av den grunnleggende prosessen i min musikk er den improviserte blandingen av elektronisk og akustisk lyd, sier Bugge Wesseltoft.

– Grunnen til at jeg kaller meg jazzmusiker er at jeg synes jazz er en unik kunstform. Folk får oppleve noe forskjellig hver gang. Hvis du skriver en bok så er den ferdigskrevet før publikum leser den. En film er ferdigprodusert før publikum ser den. Vestlig klassisk musikk blir spilt akkurat slik som komponisten har forespeilet den. Dette i motsetning til jazz og møter som er spontane hvor det derfor skjer noe nytt hver gang. Du får ikke meg til å spille sanger om og om igjen. Da kjeder jeg meg, sier Bugge.

En av de yngste artistene på laget er Natasha Humera Ejaz. Hun er både låtskriver, musiker, skuespiller, radio-DJ, danser og ikke minst sanger. Natasha fremfører egne låter i Creating Horizons-prosjektet. Hun har til og med oversatt refrenget på noen av sangene til norsk for at det norske publikummet skal forstå.

– Artistene trenger dette. Artistene trenger en grunn til å utforske, noe som deres kulturelle omgivelser ellers aldri vil tillate dem. Rett og slett fordi vi befinner oss på samme sted, sier Natasha Humera Ejaz.

«Du får ikke meg
til å spille sanger
om og om igjen.
Da kjeder jeg meg.»



Bugges toner omhyllet Rådhusalen under åpningen av Melafestivalen.

Foto: Mela / Marius Viken

Øving på hotellrommet

Konserten som opprinnelig skulle holdes på Lahore Literary Festival, ble avlyst, men Bugge, Gumby og den velkjente sangeren Razaqat Ali Khan møttes likevel til øving på et hotellrom i Lahore et par dager før den første konserten i Islamabad.

Som vanlig når disse tre møtes, sitter latteren løst og tonene triller fritt. Razaqats velkjente armbevegelser utføres i takt med Bugges nikkning. Vi andre blir som utenforstående når disse tre musikerne møtes i sin helt egen verden. Trioen jobbet sammen første gang i 2012 da Bugge produserte et bestillingsverk for Mela. Inkluderingen av Razaqat i besetningen betyr også et sterkere fokus på den pakistanske tradisjonsmusikken.

Språk er ingen barriere

Med på konsertene i Islamabad er også ghazalsangeren Tina Sani som er blant de mest folkekjære artistene i sin generasjon. Med sin sterke og dype stemme kan Tina henrykke et hvilket som helst publikum med nydelige ghazaler fra en annen tid. Hun anbefaler bøker, musikk og snakker om musikkens universelle og samlende kraft til oss.

– Mange tror at det er svært vanskelig å jobbe med mennesker som har et annet språk enn en selv, men musikk er så mye større enn som så, sier Tina Sani.

«Mange tror at det er svært vanskelig å jobbe med mennesker som har et annet språk enn en selv, men musikk er så mye større enn som så.»

På The Rock Musicarium i Islamabad er det tid for sound check. Solen er på vei ned, og de ansvarlige løper fram og tilbake for å bli ferdige med de siste forberedelsene. På den store scenen er Bugge i gang med å rigge til alle de spennende instrumentene han har med mens Gumby nesten er ferdig med å sette opp slagverket. Razaqat «raager» i vei med mikrofonen mens Natasha er oppe ved lydanlegget og justerer det hele. Tina sitter i green-rommet og varmer seg på nytrukket chai.

Ryggraden i ensemblet

På prosjektet har Gumby med seg gitarist Omran Shafique og bassist Anas Alam Khan. Guttene er ikke bare rytmeseksjonen i ensemblet men til og med en slags ryggrad. Trioen er vokst opp med rock av det tyngre slaget som Black Sabbath og nyere band som Queens of the Stone Age, men hører også på et bredt spekter av musikk fra jazz til funk og soul. Noe av

det mest interessante med Creating Horizons er hvordan en rockeinstrumentering kan backe opp en klassisk sanger som Tina.

– Jeg liker det at vi kan spille sammen med Tina på en minimalistisk måte. Vi er der, og samtidig ikke. Vi trenger heller ikke å spille hver note. Vi spiller bare «sa» og «ga» (do og re) som lar deg flyte på toppen. Vanligvis skjer det motsatte. I mye av popmusikken er det rytmen som bestemmer skalaene og rytmen.

«Det er viktig å skape nettverk mellom land og regioner. Å hjelpe fram gode miljøer er enormt viktig. Du får aldri en stjerne uten et godt miljø.»

Det fine er at du ikke trenger å lære for å beherske musikken. Du bare forstår den helt naturlig, noe som gjør dette møtet så bra. Så snart du får undervisning, lager du en barriere mot å forstå musikken, sier Omran Shafique.

Konsert på The Rock Musicarium

Det er blitt kveld og flere hundre gjester har ankommet The Rock utenfor Islamabad, blant dem er den norske ambassadøren Tore Nedrebø og flere representanter fra den norske ambassaden som har vært støttespillere for prosjektet. Konserten holdes i et utendørsamfi. I tillegg til lysene på scenen glitrer stjernene på himmelen. Stemningen er helt magisk. Det serveres rykende fersk grillmat, publikum får både musikalsk og kulinarisk påfyll. Pressen dukker også opp. Det ikke er ofte en kan overvære norsk-pakistansk jazz-fusion.

Kulturutveksling er avgjørende

Wesseltoft har samarbeidet med musikere fra alle verdenshjørner og hentet mange av de samme musikerne til Norge. Samtidig ser han at både regjeringen og næringslivet blir stadig dårligere på kultursamarbeid, især når det gjelder land i sør. Hva skal til for at myndighetene skal se hvor viktig et slikt samarbeid er, spør vi?

– Musikk er kanskje det viktigste språket vi har. Spesielt i dag burde det være Vestens oppgave å hjelpe fram gode kunstneriske nettverk. Disse er helt i førersetet når det gjelder ytringsfrihet, eller frihet i det hele tatt. Det er viktig å skape nettverk mellom land og regioner, sier Bugge.

– Å hjelpe fram gode miljøer er enormt viktig. Du får aldri en stjerne uten et godt miljø. Det er aldri noen som dukker opp fra intet og deretter blir verdensstjerner. Dette gjelder enten det er en bra familie eller en vennekrets. Den eneste interessen næringslivet har for å sponse kultur, er stjernene. De er ikke interessert i å sponse grasrota, men det er jo grasrota som må utvikle seg for at stjernene skal komme fram og opp, sier Bugge.

– Verden er ikke nødvendigvis slik den fremstilles i avisa. Det er kjempeviktig at man ser den andre siden hele tiden. Vi er slett ikke i førersetet når det gjelder modernitet og utdanning. Noe av det mest spennende jeg har sett i Pakistan er universitetene. De vanvittig kule ungdommene der som er så oplyste, og som er minst like moderne som de fleste nordmenn, sier Bugge.



Gitarist Omran Shafique og vokalist Natasha Humera Ejaz bringer prosjektet friske og unge impulser. Foto: Mela / Marius Viken



Sanskriti Shresta på tabla og Harpreet Bansal spiller på hjemmehane sammen med resten av teamet under fjorårets Melafestival. Foto: Mela / Unni Hjøllnes



Ghazal-ikonet Tina Sani fikk utforske ukjente terreng i møte med jazz og rock.
Foto: Mela / Marius Viken



Fela opptrådte med Creating Horizons i Oslo.
Foto: Mela / Unni Hjeltnes

Reisen avslutter med folkefest i Oslo

Teamet bak Creating Horizons møtes igjen i Oslo i forkant av Melafestivalen 2016. Denne gangen har Bugge også med seg flere Oslo-musikere, Harpreet Bansal på fiolin og Sanskriti Shrestha på tabla. Dessuten ble den Oslo-baserte rapperen Fela (Felipe Orellana) og beatboxeren Beatur (Bjartur Gudjonsson) med. Sammen øves det til Melafestivalens åpningskonsert på Rådhuset.

Fela har lang fartstid på byens hiphop-scene og har særlig sammen med broren Jonathan «Boss» Castro gjort mye for ungdom i Groruddalen. Han har jobbet med Bugge ved mange forskjellige anledninger og var ikke vanskelig å be. Samtlige musikere kom godt overens fra første stund.

– Det gikk egentlig veldig raskt og overraskende bra allerede på øvingene. Det som er så fint med musikk, er at på tross av at vi befinner oss på helt forskjellige steder i verden, snakker vi fortsatt gjennom musikk – et språk det er lett å gjøre seg forstått på.

Fela er overveldende positiv til kultursamarbeid med land i sør, og sier at det bare er vinn-vinn-sider ved slike prosjekter.

– Jeg lærte veldig mye, fikk gode minner og ikke minst venner på den andre siden av jorda som jeg fortsatt snakker med. Vi er fra to helt forskjellige verdensdeler, vi har masse å lære av hverandre enten det dreier seg om musikk eller om livet generelt. Vi blir kulturelt og musikalsk rikere enten det er snakk om prosjekter med ungdom eller erfarne artister. Jeg finner ikke noen negative sider ved samarbeidsprosjekter med land i sør. Det vil også bidra til at vi kan spre vår musikk og kultur til en annen verdensdel, sier Fela.

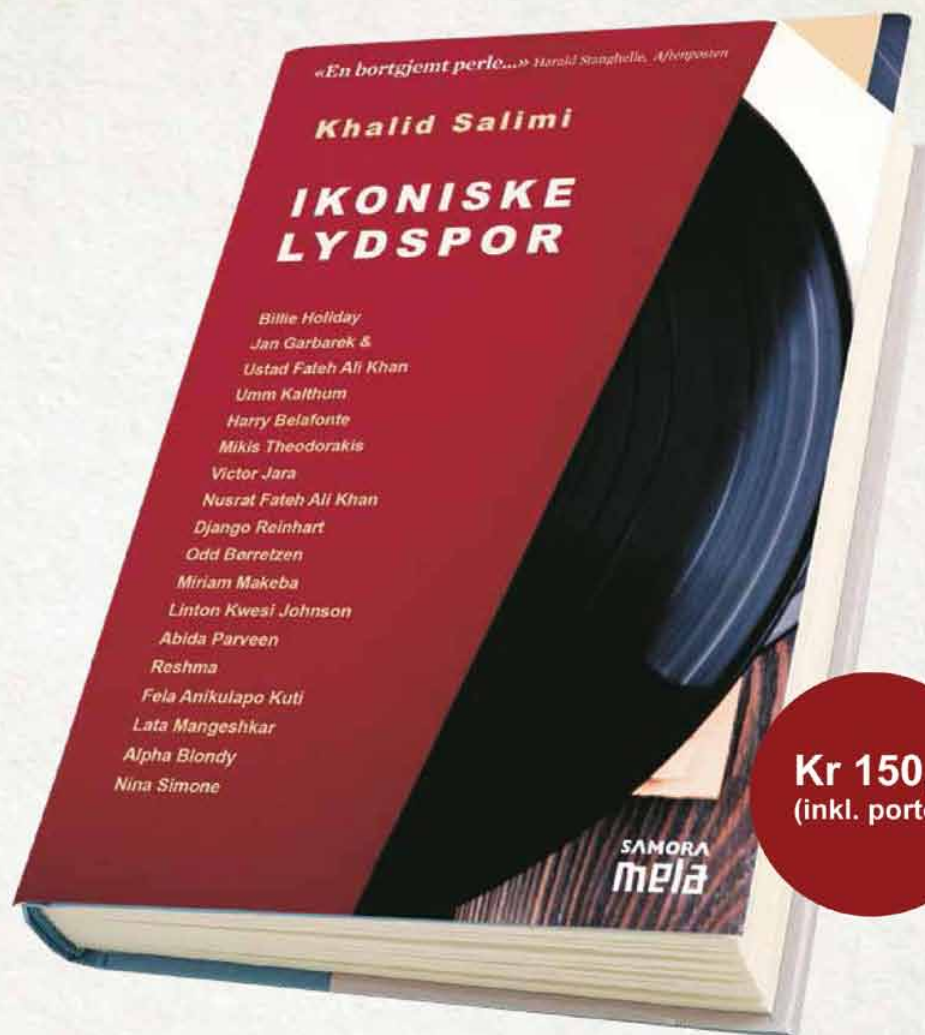
I Oslo Rådhus fascinerte Creating Horizons hele salen med alt fra syntharpeggioer, beatboxing, tabla-eksperiment, gitarsoloer og hardtslående rap til potensielle popslagere. For flere tusen oppmøtte på Rådhusplassen to dager senere skapte artistene nok en uforglemmelig konsert-opplevelse. Sjelden har man sett et større mangfold blant publikum enn under denne konserten. Her sto norsk-pakistanere side om side med norsk-afrikanere, LGBT-aktivister side om side med hiphophoder. De fleste med et bredt smil om munnen.

– Mela er en oase, et utrolig deilig møtested. Det at det er gratis gjør det til et lavterskeltilbud, det er bare å stikke innom. Alltid et veldig godt program. En gang kom jeg ned og så at min favorittsanger Oumou Sangare skulle til å gå på scenen. Jeg sto sammen med Gumby og gråt. Jeg visste ikke om at hun var i Oslo engang, sier Bugge Wesseltoft til oss på en restaurant ved en fjelltopp i nærheten av Islamabad. ☺

«Mela er en oase, et utrolig deilig møtested. Det at det er gratis gjør det til et lavterskeltilbud, det er bare å stikke innom.»

«LYDEN AV VERDEN»

«Khalid Salimi er en sjelden og robust plante i den norske samfunnsfloraen.»
Harald Stanghelle, *Aftenposten*



Kr 150,-
(inkl. porto)

«Å lese disse 17 valgene fra verdens millioner av musikalske uttrykk, er som å sitte ved Khalid Salimis bord og høre ham dele av sin glede og kunnskap. Ordene er som musikken han gir oss – full av følelser, men også av engasjement, vilje og drømmer.»

Anders Heger

BOKEN KAN BESTILLES FRA: Samora/Mela: Mariboës gate 8 – 0183 Oslo – e-mail: samora@samora.no

Ali Gul Pir: Rapper med kniven på strupen

I Pakistan var YouTube forbudt i flere år, og Ali Gul Pir og Adil Omar slo verbalt tilbake mot sensuren med «Kholo BC». Dette var ikke første gang Ali fikk dødstrusler for sin satiriske rapmusikk. Samtidig er han den første rapperen i Pakistan med innpass i mainstream.

ENDRE DALEN

SAMOA

Ali Gul Pir ser man noen ganger det samme ansiktsuttrykket man kunne se hos en ung Richard Pryor. Han er morsom før han åpner munnen. Sammenligningen stopper heller ikke ved det fysiske. Begge er, eller har vært, stand-up-komikere, og begge er/var formidlere av den nakne sannheten om samfunnet i sine respektive hjemland. Pryor brakte blues til amerikansk komedie, Ali brakte hiphop til pakistansk komedie.

Bringer hiphop til pakistansk komedie

Pryor er riktignok formodentlig en av de mest innflytelsesrike komikerne i moderne tid, bare spør Chris Rock eller Jerry Seinfeld, som har kalt ham «vårt yrkes Picasso». Kontrasten er dermed stor. Alis popularitet er foreløpig begrenset til Pakistan, og ikke engang norsk-pakistanere vet hvem han er. På den annen side: Ali Gul Pir er stjerne i Pakistan, en kjempenasjon som teller 200 millioner innbyggere, mens Pryor tidlig i livet kun kommuniserte til et svært begrenset publikum.

I Alis spalte i engelskspråklige The Express Tribune får man et inntrykk av hva komikeren står for, både politisk og humor-messig. Først og fremst er likevel Ali Pakistans mest profilerte rapper, og det virker som om alle i Karachi vet hvem han er. Musikken som backer ham henter vekselvis inspirasjon i snål elektronika, sørasiatisk folkemusikk, moderne klubbmusikk, glatt Bollywood og eksperimentell hiphop. Han ble komiker i 2010, og begynte snart også å rappe. Den første rap-låta lagde han i 2012; «Waderai Ka Beta», hvor han driter ut sønnene til Pakistans såkalte føydalherrer.



Ali Gul Pir hjemme i Karachi.

Foto: Selma Benmalek

Opphev forbudet panchod

I 2014 lagde han, sammen med Adil Omar fra Islamabad, «Kholo BC». Her gikk han, med satire som våpen, til angrep på myndighetene, som i en årrekke hadde forbudt YouTube i Pakistan. «Kholo» betyr røft oversatt «opphev», mens «ban» betyr «forbud» og «chor» betyr «tyv», altså «opphev forbudet, tyv». «Kholo BC» er også et kraftig ordspill, av den typen som nærmest er en tradisjon i hiphop, hvor ordene ban chor høres ut som panchod. Skjellsordet panchod forkortes ofte med BC, og har fått fotfeste i norsk multietnolekt til den grad at enhver ungdom i Oslo vet hva det betyr. Sommerhiten til Linda Vidala og King Skurk One «Bængshot», er bare det mest aktuelle eksempelet.

«'Kholo BC' er et kraftig ordspill, av den typen som nærmest er en tradisjon i hiphop, hvor ordene ban chor høres ut som panchod.»

Sensur er knapt noe nytt i Pakistan, og et nettsøk viser at både Facebook, Wikipedia og Flickr har vært stengt i perioder. Myndighetene skyldte på at sidene enten har vært en trussel mot nasjonal sikkerhet, eller en kilde til blasfemi.

Vi er i en passe stor leilighet, som Ali har invitert oss til, og som ligger en forbausende kort kjøretur fra hotellet vi bor på i Karachi. Han

forteller om hvordan han nesten endte opp i en gjeng – uten å helt skjønne at de han hang sammen med var gjengmedlemmer, før de sto overfor en slåsskamp. Selv om Ali er komiker, virker han svært seriøs, der han sitter og snakker om myndighetenes politikk og alt det den medfører; sensur, kriminalitet og sjåvinistisk kvinnesyn.

Humor – nøkkelen til et bedre samfunn?

– I Pakistan er det fortsatt en del problemer. Du har

grunnleggende problemer som inflasjon, arbeidsledighet og korrupsjon. Samfunn som det pakistanske trenger humor og komedie mer enn andre samfunn. Hvis folk ikke er glade, får du et bittert samfunn. Alle på gata vil komme til å hate hverandre. En av sangene mine handler om folk som trakasserer kvinner ved å stirre på dem. Jeg har vokst opp i en skilsmissefamilie, med en alenemor. Jeg har sett hvor vanskelig det er for alenemødre å oppdra to gutter alene, sier Ali.

Når man ser på komedie og rap, kan man ikke annet enn å tenke på hva som forbinder de to kulturuttrykkene. Vi vet fra før at rap, blant mye annet, har røtter i «the dozens», også kjent som «ya mama jokes», som Elijah Wald går i dybden på i den altopplukende og hysterisk morsomme boka *Talking 'Bout Your Mama*. Hvordan overlapper de to yrkene hverandre?

– Jeg pleide å høre på Notorious B.I.G. og Tupac – og masse annen 1990-talls hiphop. En dag fikk jeg en idé om å lage en humoristisk sang. Så jeg bare skrev den, og har fortsatt siden. Det var ikke en bevisst handling, det var mer som at du en dag finner ut at det finnes mange forskjellige muligheter. Musikken min er en forlengelse av komedie og satire. For meg er skuespill, stand-up og rap ulike midler jeg bruker for å spre humor. Det er bare forskjellige måter å gjennomføre det på – i noen tilfeller er resultatet en sang, andre ganger en kortfilm, sier Ali.

Hiphop i Pakistan

Pakistan er langt ifra kjent for sin hiphop-scene, og Karachi og Lahore er både spirituelt og politisk fjernt fra New Yorks Mecca og Medina, Harlem og Brooklyn (eventuelt Bronx og Queens). Likevel illustrerer den klassiske trioen fra Lahore, Jaubis cover av «Time: The Donut of The Heart» fra det hyllede albumet til J Dilla, *Donuts*, at hiphop har satt betydelige spor i Pakistan. Ali forteller at flere og flere også begynner å rappe.

– Da jeg begynte i 2012, var det ingen hiphop-scene i Pakistan. Kanskje det var noen som lagde musikk på et undergrunnsnivå, men ingen visste om dem. Da jeg lagde min første sang, begynte folk å innse at man kan lage rapmusikk, og at den kan være mainstream. Nå skjer det mye på denne scenen, men ikke noe særlig kommersielt. Det finnes en gruppe som kaller seg Young Stunnas, som består av noen små

kids, bare 18-19 år gamle, som forsøker å produsere urdu-rap, med lokale pakistanske referanser. Folk begynner å innse at rap kan ta for seg alt fra kjærlighet til revolusjon, og ellers omtrent hva som helst. Man kan bruke rap til å fortelle en historie. Og folk har masse historier å fortelle her, sier Ali.

Sensur og misbruk av makt

Som George Orwell påpeker i essayet «The Prevention of Literature», skrevet i 1946, går det dårlig med litteraturen i land med totalitære trekk. Nå er kanskje ikke Pakistan en totalitær stat, men noen uttrykker at de ikke tør, eller har mulighet til, å skrive kreativ eller kritisk prosa. Orwell sier i dette essayet at poesi formodentlig kan overleve i en totalitær



tidsalder, og poesi lever i beste velgående i Pakistan. Poesiens etterkommer, rap, ser nå også ut til å ha muligheter til å reise seg og kritisere makta, noe Ali er et bevis på.

– I dette landet har vi en føydalherre, men du kommer ikke til å oppfatte det riktig. Du ville trolig kalt ham en diktator, som kan gjøre som han vil, uten at noen spør ham hvordan eller hvorfor. Uansett om du kaller ham føydalherre eller diktator representerer han samme sak; misbruk av makt. Folk vil kanskje finne dette vanskelig å relatere seg til, men hvis det settes i riktig kontekst, vil de skjønne det.

Kontrovers og kritikk

– I 2013 laget jeg sangen «Kholo BC» sammen med Adil Omar. Den handlet om YouTube, som inntil ganske nylig var blitt forbudt. Adil opptrer med superprodusenten og DJ-en Diplo på The Rock Musicarium i hjembyen Islamabad om noen dager (helga

«Jeg vil rydde mitt eget rom først – Pakistan er mitt rom i denne sammenheng. Pakistan trenger musikken min mer enn det globale publikummet nå.»

etter at vi reiste fra Pakistan, journ.anm). YouTube har vært oppe igjen en stund nå, men kun i en lokal versjon, fordi regjeringen vil blokkere enkelte videoer som de mener virker støtende på det pakistanske folket. Mange vet heller ikke at YouTube er tilbake. Da min nyeste sang ble lastet opp på YouTube, fikk den bare rundt 20 000 visninger, mens den på Facebook allerede har over en halv million visninger (vinteren 2016). Folk er mer vant med Facebook nå, og det vil ta lang tid før folk bruker YouTube igjen. Uansett er det viktig at de gjør det, fordi du kan lære et språk på YouTube, og en drøss med annet nyttig.

Høsten 2016 skapte Ali Gul Pir nok en gang kontrovers, med «Modi Teri», som kritiserer den indiske statsministeren Narendra Modi, i kjølvannet av den pågående konflikten mellom India og Pakistan. Musikken er produsert av SomeWhatSuper, som har utspring i Lahore. I videoen er vi vitne til et hypotetisk FN-møte, hvor statsledere fra en rekke land blir parodiert. Mange indiske artister har uttrykt støtte til Modi, og noen av disse får tilsvarende gjennomgå.

– Jeg tror det som pågår har mer å gjøre med Modis tankesett enn en konflikt mellom India og Pakistan. (...) Musikkvideoen er satire, men fremmer ikke vold eller hat. Jeg følte bare at indiske kjendiser har uttalt seg masse, og her sitter vi og gjør ingenting. Alt jeg som artist kan gjøre, er å kanalisere raseriet mitt gjennom musikk, sier Ali Gul Pir til den pakistanske avisa The Express Tribune.

Rydder eget rom først

De beste rapperne rapper på et språk de snakker til daglig. Rap er også en musikk sjanger hvor språket står sterkere i fokus enn i mange andre sjangre. Vi spør om det er frustrerende å ikke bli forstått av et internasjonalt publikum?

– Jeg vil rydde mitt eget rom først – Pakistan er mitt rom i denne sammenheng. Jeg vil få det pakistanske folket til å stå opp og forandre sine omstendigheter. Pakistan trenger musikken min mer enn det globale publikummet nå. Det er også vanskelig å oversette og tekste rap. Mange av spøkene mister sin mening. Men som artist vil jeg utvikle meg, og derfor jobber jeg med en engelsk låt. Den kommer til å bli satirisk og snakke om hvordan vi oppfatter flyktninger. En annen sang vil handle om våpenkontroll. Flere våpen er ikke løsningen. Vi må redusere antall våpen, avslutter Ali Gul Pir. 





Tre store sufimusikere fra Pakistan: Allan Fakir, Nusrat Fateh Ali Khan og Abida Parveen på en vegg i Karachi.

Religiøse outlaws

Ishq Ke Maare viser sufimusikkens myriade av folkeuttrykk i Punjab og Sindh-provinsene i Pakistan.

Nusrat Fateh Ali Khan, mesteren av qawwali, var ikke bare Pakistans mest ikoniske sanger, han var også den fremste ambasadøren i verden for den mystiske retningen innen islam, sufismen. Mange qawwaler har forsøkt å nærme seg mesteren i popularitet, intensitet og briljans, men ingen har klart det.

Sufismens spredning

Det kunstneriske utspringet til sufismen kommer fra de persiske sufi-poetene Rumi og Hafez, begge gjerne beruset på vin så vel som kjærlighet, da de skrev mange av sine klassiske 1200- og 1300-tallsdikt. Eller var vinen og kjærligheten bare metaforisk, som forfatteren av et innlegg i Al Jazeera har hevdet?

Det finnes sufier over hele den islamske verden, fra India og Pakistan i øst til Marokko og Senegal i vest. Sufienes kulturelle bredde er tilsvarende. Qawwalenes chanting, persisk poesi, de virvlene derwishenes rituelle piruetter og gnawafolkets trancemusikk er like mye sufi som dreads til den senegalesiske musikeren og følgeren av trossamfunnet Baye Fall, Cheick Lô.

Fatima Haq fortalte nylig i et intervju i The Quietus at sufismen har hatt en tendens til å absorbere eldgamle pre-islamske praksiser og ritualer mens tradisjonen har spredt seg, i alle de lokale variantene rundt omkring. Med dagens migrasjon har også sufismen naturligvis spredt seg til Vesten – det er ikke uten grunn at Rumi er den mest populære poeten i hele USA.

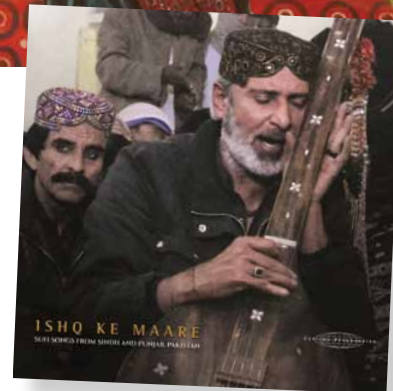
Religiøse outlaws

Mindre kjent er det at det i Pakistan finnes en myriade av forskjellige sufiuttrykk. Nevnte Fatima Haq har mellom 2013 og 2016 reist rundt i Punjab og Sindh-provinsene og spilt inn et album med feltopptak av

sufimusikere: *Ishq Ke Mare*. Disse musikerne kan også med rette kalles folkemusikere – gjerne på vandring, nesten uten eiendeler, fra shrine til shrine – de hellige gravplassene til sufi-helgenene. Sufiene er så og si religiøse «outlaws», som enten ikke følger religiøse regler eller lager sine egne.

Ishq Ke Maare starter med en kort instrumentalversjon av sangen alle qawwaler såvel som qawwalifans kan, «Damadam Mast Qalander», og fortsetter med Kalyam Sharif Qawwali Troupes «Jo Tera Gham Na Ho». Det som kommer bekrefter imidlertid påstanden om mangfoldet av sufiuttrykk i Pakistan, selv om dette sannsynligvis er et ganske subjektivt utvalg av låter. Det musikalske høydepunktet er balladen «Aahe Arman Ajeebon» av Meeh Wasaiyos, som er basert på et folkeeventyr.

Dette er den første samleplata fra Sublime Frequencies med musikk fra Pakistan, siden *Pakistan: Folk And Pop Instrumentals* som kom i 2011. *Pakistan* bestod av surf og garasjerock fra 1960-70-tallet med sørasiatiske innslag som sitar og tabla. De to albumene står fjernt fra hverandre både i tid og metode, selv om det musikalske motivet har fellestrekk. Musikken på «Ishq Ke Maare» har et anliggende som ligger fjernt fra det de aller fleste i Vesten forbinder med Pakistan og ikke minst islam: Kjærlighet. 🌀



«Ishq Ke Maare: Sufi Songs from Sindh and Punjab, Pakistan»
Diverse artister
Sublime Frequencies 2017

«Sufismen har hatt en tendens til å absorbere eldgamle pre-islamske praksiser og ritualer mens tradisjonen har spredt seg.»

Flerfoldige identiteter, gjenforestilte byer

Det kunstneriske virket til Naiza Khan omfatter historier om feminine former, urbane landskap og delingen av India i 1947. Det som binder disse historiene sammen, er Naizas byvandring. Her får hun inspirasjon til å reflektere over alt, fra kvinnelig gjenerobring av offentlige rom til urbant forfall på øya Manora utenfor Karachi.

ENDRE DALEN

SAMORA

Naiza Khan deler tiden sin mellom Karachi og London, og har gjennom flere tiår år laget alt fra oljemalerier og skulpturer til videokunst. Hun er utdannet innen kunst på Oxford og Wimbledon College of Art, og har markert seg som en av Pakistans fremste samtidskunstnere, med store utstillinger i USA og Europa. Arbeidet hennes har ført til global anerkjennelse og flere internasjonale priser og utmerkelser.

I sommer ble Naiza invitert av Alma-senteret og den Pakistanske ambassaden til Litteraturhuset i Oslo for å vise frem og fremføre sin presentasjon *Disrupted Geographies*. Her snakket hun med kunsthistoriker Mona Khan. Gjennom kunst har Naiza satt søkelys på alt fra kvinner som objekter til urbant forfall i offentlige rom.

Våre forestillinger om seksualitet

Deler av presentasjonen til Naiza på Litteraturhuset minnet meg om ideene John Berger utforsket i sin moderne klassiker *Ways of Seeing*. Hva er egentlig sammenhengen mellom kvinnekropper i reklame som selger biler, mobiltelefoner og sminke, og måten kvinner har blitt portrettert som gjenstander i vestlig kunst gjennom de siste århundrene, spurte vi Naiza?

– Linjene mellom kommersiell reklame og kunst har blitt tilsørløst, og begge er former for produksjon og konsum. Kunst konsumeres ikke bare innenfor kirken eller blant de rike nå lenger, men er tilgjengelig for en mye større andel av befolkningen enn noen gang. Måten vi produserer bilder på, er også et tilsvarende svar til forbrukerne. Skildringen av kvinnekrop-



Naiza Khan på Litteraturhuset i Oslo.

pen er i stadig endring i det sosiale rommet, som følge av generell smak. Vi må også vurdere hvordan kulturelle og sosiale oppfatninger av kropp påvirker ikke-vestlig kunstpraksis.

– I dag er det et mye bredere og mer variert spekter av oppfatninger av kvinnekroppen innen reklame og kunst. I mitt eget arbeid hadde jeg et ønske om å undersøke hvordan mote og historiske kvinnelige personer har forvandlet forestillinger om seksualitet, feminisme og kjønnspolitikk.

Snur opp/ned på arkaisk kvinnesyn

På en måte snur Naiza opp/ ned på kunst som viser kvinner som objekter, og skildrer i stedet de virkelige gjenstandene, som klærne disse kvinnene har på seg, for eksempel i verket «Armor Skirt».

– Skiftet mot å portrettere klærne kvinnene hadde på seg, kom fordi jeg ønsket å skape et mer kompleks forhold mellom den feminine kroppen og det sosiokulturelle rommet den legger beslag på.

– Når jeg tegnet begynte jeg å tenke på klær som et objekt som inneholdt forskjellige følelser og subjekter, disse bildene ble mer skulpturelle og krevde at jeg produserte dem som gjenstander av stål. Disse klærne, som for eksempel «Armor Skirt», var mer tvetydige og kunne manipuleres eller iscenesettes



In this Landscape there is no Certainty, 2011.

Alle illustrasjoner: Naiza Khan

nesten teatralisk, hvor klærne ble skuespillerne i samtalen. Det jeg prøvde å formidle, var flere identiteter eller personaer i samme kropp, de forskjellige delene som vi alle består av.

Subjektive fortellinger om offentlige rom
Mitt inntrykk, etter å ha besøkt Karachi, synes å være at kvinner nesten ikke er synlige på gata i enkelte bydeler, bortsett fra noen barn. Hvordan har dette påvirket kunstverkene dine, enten det er store bylandskap eller isolerte feminine former?

– Disse er egentlig to områder av arbeidet mitt; kroppen og det offentlige rom. Før 2008 jobbet jeg i nesten to tiår med å utforske kvinnekroppen gjennom tegninger, trykk og malerier. Skiftet i kunsten min skjedde da jeg begynte å utforske øya Manora. Som kvinnelig kunstner skapte jeg en subjektiv fortelling om det offentlige rom, historie og urbant forfall.

Vandring som kritikk og gjenerobring

– Å vandre rundt i Karachi og på Manora var en måte å gjenerobre det offentlige rom som kvinne. Å vandre blir derfor en kritikk av de kjønnsdelte og etnisk oppstykkede gatene i Karachi. Ved å vandre gjennom byen skapte jeg en ny bevissthet i forhold til glemte og utstøtte fortellinger. Fortellinger om postkolonial historie og de historiske endringene som skjedde med delingen av India, som igjen har brutt sammen ideen om det utopiske Karachi.

– Noen steder i Karachi kan kvinner av lavere middelklasse kun gå ut av huset, finne en jobb eller gå på college når de bærer slør. Så sløret blir en del av klesdrakten som gir dem styrke, økonomisk uavhengighet og frigjøring. Dette faktum blir ofte misforstått i den offentlige diskursen i Vesten, hvor sløret bare blir sett på som undertrykkelse.

– I det offentlige rommet er det visse områder hvor det er færre kvinner. Men dette er resultat av den voksende volden og de lokale spenningene, som gjør mange steder usikre for både menn og kvinner. Det handler ikke bare om konservatisme i samfunnet.

Byen – rom for hjerte og sjel

Hva i et urbant landskap gjenspeiler sjelen til en by, og hva reflekterer dens hjerte?

– Byens sjel er samfunnet og de ulike klasserelasjonene. Og selv om Karachi har en trist sjel som trenger kjærlighet, så kommer de ulike delene av samfunnet sammen i krisetider. Ordet motstandskraft har mistet sin betydning, fordi byen har fått så mange arr. Byens hjerte er hvordan den fungerer i alle samfunnslag.

– Som kunstner prøver jeg å gjenforestille urbane rom gjennom personlig erfaring, og gjennom å tenke på hvordan vi kan se samfunnet i lys av vold og postkolonial globalisering. Jeg føler at både historie og nåtid er tilstede i denne opplevelsen av byen som er i konstant flux.

– Jeg har et veldig personlig forhold til Italo Calvinos *Invisible Cities*, siden den er så visuell. Man får en følelse av at en ny dør åpnes i hver lille historie, og vi fortsetter å gå gjennom rom, som både kan være tenkte eller virkelige. Noen av setningene fra boka ble akvarellmalerienes titler i utstillingen *Karachi Elegies*.

– For å sitere Calvino: «As this wave from memories flows in, the city soaks it up like a sponge and expands». All volden, alle problemene, bare fortsetter å absorberes opp, men byen forblir fortsatt flytende – som en svamp. «Malignant Desire» var en av titlene inspirert av boka. Jeg følte at det var en ny måte å koble erfaringene fra min egen by til en kollektiv erfaring.

Vandring som meditasjon

På Litteraturhuset snakker Naiza Khan om det å vandre, ikke bare som den beste måten å bli kjent med en by på, men også som noe i seg selv, som meditasjon. Jeg nevner for Naiza at dette er et ganske universelt fenomen. Både i fiksjon og virkelighet har kunsten å vandre satt sine spor. Handlingen i Teju Coles *Open City* hvor hovedpersonens vandring, og betraktninger om New York er et eksempel som detter ned i hodet mitt. Rap-eren og musikkprodusenten RZAs vandring i den samme byens ytre øybydel Staten Island i forkant av

albumet *Enter the Wu-Tang*, er et annet eksempel, riktignok fra virkeligheten.

Et arkiv av levd liv

Hvordan har «den vandrende sufi» påvirket moderne kunstformer?

– I mitt eget arbeid har jeg tenkt på det å vandre som selve ryggraden i den kreative prosessen. Mye av det akkumulerte arbeidet har oppstått ved å vandre gjennom Manora Island utenfor Karachi.

– Ideen om å vandre – en slags reflekterende reise – er utbredt i sufismen. Sufi-vandrerer insisterer på det meditative potensialet i å vandre, og det å engasjere sitt kreative jeg uten redsel. I løpet av de siste ti årene har jeg ofte besøkt de samme stedene, igjen og igjen, og undersøkt arkitekturen rundt meg. Gjennom å vandre undersøker jeg arkitektoniske fenomener, ruiner, gjenstander på bakken. I mangel av arkiver og museer i Pakistan, leter jeg etter spor i byrommet, etter det som nesten er umulig å få tilbake – landskap som et arkiv av levd liv.

– Jeg føler at det er dette potensialet til å undersøke nytt terreng, som gjør det å vandre til en så kraftig erfaring og et viktig verktøy for å engasjere kunst-

«As this wave from memories flows in, the city soaks it up like a sponge and expands.»



The City Soaks Up Like a Sponge, 2011.



New Clothes for the Emperor I–VI, 2016.



Armour Skirt III, 2017.



New Clothes for the Emperor I–VI, 2016.

neren. Det er også en svært demokratisk erfaring, som gjør at jeg kan fordype meg i andre strømninger av kunnskapsproduksjon. Når det gjelder moderne kunst, så har Christo, Robert Smithson og Andy Goldsworthy forandret vår oppfatning og vårt forhold til natur og økologi.

Gentrifisering og hyperurbanisering

Hva er sammenhengen mellom at en av de største utfordringene i byer i den vestlige verden er gentrifisering, og et av de største problemene i den østlige verden er fattigdom? Og hvorfor er økende urbanisering både en av de mest interessante, og samtidig vanskeligste sakene i vår tid?

– Jeg føler at en av de største krisene i vår tid er hjemløshet. Enten vi snakker om London eller Karachi. Gentrifisering og hyperurbanisering går hånd i hånd, men uten å ta de fattigste i betraktning blir dette en årsak til hjemløshet. Fordi det skviser ut lokalsamfunnet og skaper marginaliserte gettoer. Jeg føler at urbanisering må balanseres med en humanistisk tilnærming til samfunnet, og at de urbane rommene vi utvikler må være tilgjengelige for alle nivåer i samfunnet, og ikke bare for eliten.

– Som filmskaper, forfatter og litteraturteoretiker Trinh T. Minh-ha skrev, «Det er en tredje verden i hver første verden, og omvendt». I Pakistan er dette veldig synlig, men også i Europa. Hvis du tar brannen i Grenfell Tower-kvartalet i London i juni som et eksempel, viste den de ekstreme klasseforskjellene i London. Bygningen står i en av Londons mest velstående bydeler, men det var sosialboliger, som ikke var godt vedlikeholdt av kommunale myndigheter.

Et avbrett fra den frenetiske storbyen

Øya Manora er en del av en liten øygruppe rett utenfor Karachi som Naiza Khan har tilbragt mye tid på, og som hun nevner hyppig på Litteraturhuset. Øya ble ofte kalt «the Pearl of Karachi», forteller Naiza oss via Skype. Samora spør hva slags forhold øya har til byen, foruten den umiddelbare geografiske beliggenheten?

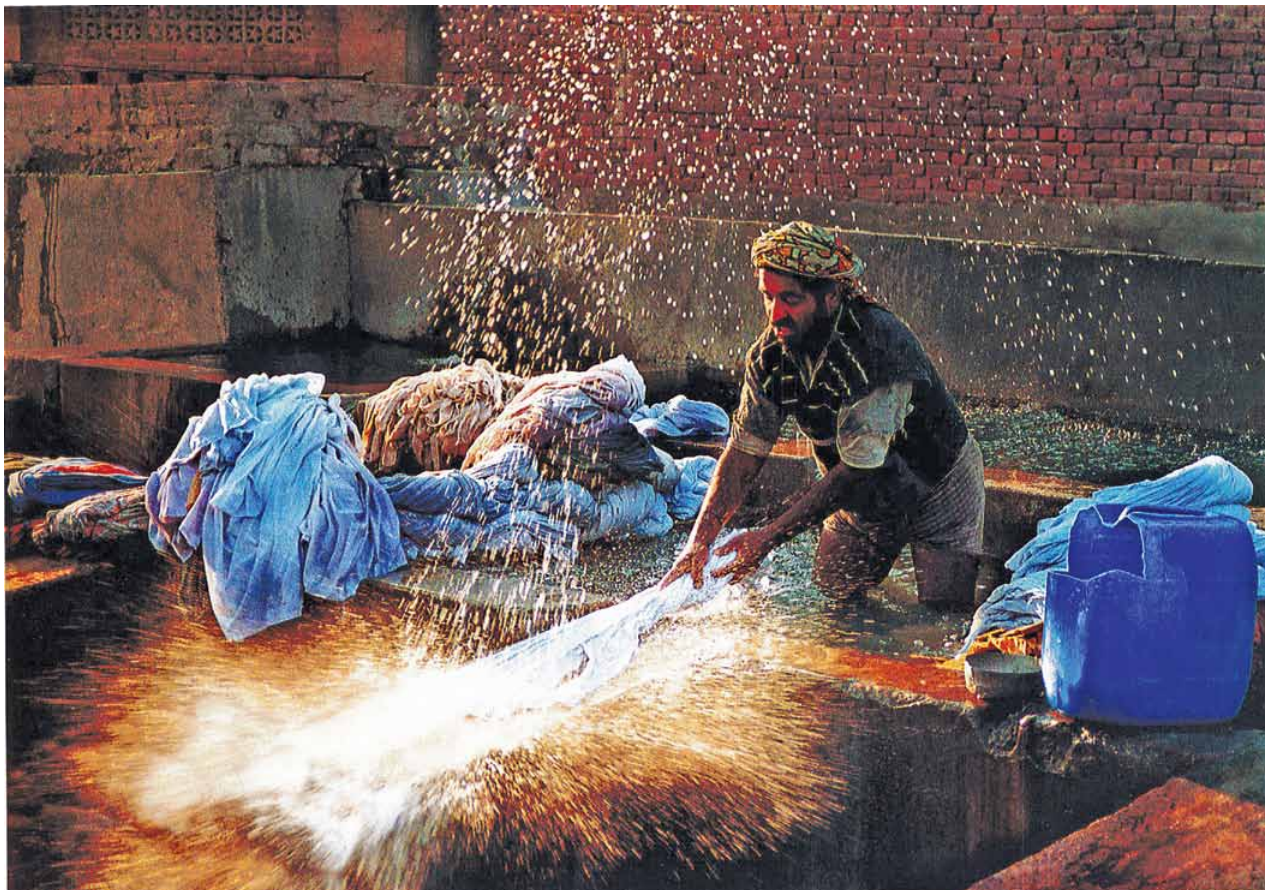
– Byen, så vel som øya, bærer spor av det flerreligiøse og heterogene Sør-Asia før delingen i 1947. Det hverdagslige har en annen tekstur enn den frenetiske urbane metropolen Karachi. I en roligere skala fremkaller øya det samme historiske spillet, urbane sammenbruddet og forandringen som mange byer i Sør-Asia gjennomgår.

Sør-Asia i miniatyr

– Selv om Manora er adskilt fra byen, har øya mange av de samme politiske motsetningene som Karachi. Det gir også en motvekt til kaoset i en by med over 21 millioner mennesker. Mens den store befolkningen og det politiske kaoset definerer Karachi, er Manora uvant tomt, med forlatte bygninger nærmest i ruiner. Det er et sted som er i limbo, hvor man både ser inn i fortiden og fremtiden.

– For meg var øya interessant fordi den viste en miniatyr av hva Karachi var, før oppdelingen av subkontinentet. En kosmopolitisk havneby, hvor forskjellige religiøse og etniske samfunn sameksisterte. Men nå har dette sosiale rommet forsvunnet, bare bygningene står igjen, og som resten av Sør-Asia er det et mer polarisert samfunn, drevet av religiøs og politisk transsynthet. 5

«Mens den store befolkningen og det politiske kaoset definerer Karachi, er Manora uvant tomt, med forlatte bygninger nærmest i ruiner.»



Washing Dirty Linen - 2001.

Alle foto: Sami-ur-Rahman

En ikonisk fotograf

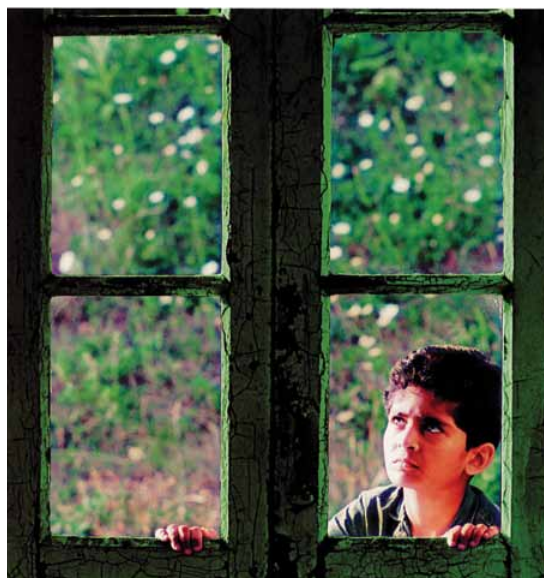
Sami-ur-Rahman er pensjonert politimann med tretti års erfaring som fotograf. Samora har møtt den karismatiske kunstneren i Lahore. Hva inspirerte ham på veien til prisbelønt fotograf?

SELMA BENMALEK

SAMORA

«I motsetning til mine kolleger i politistyrken hadde jeg bare malere, forfattere og musikere i omgangskretsen,» forteller Rahman. «Bare kunstnere, med andre ord, men jeg var den eneste i familien og vennekretsen som ikke drev med noe kreativt. Min kone er maler, og jeg forsøkte å male en stund uten å lykkes. Da jeg ble kjent med noen fotografer, ble jeg inspirert og begynte å ta bilder som jeg fikk gode tilbakemeldinger på.»

Rahman fortsatte å fotografere og begynte etter hvert å delta i internasjonale fotokonkurranser hvor han fikk muligheten til å stille ut bildene sine. Han vant flere av konkurransene og mottok mange priser. Hele hundreogtrenten internasjonale priser har den



A Boy in the Window - 1987.

tidligere politimannen sanket inn. Han har blant annet mottatt den prestisjetunge indiske Lifetime Achievement Award for 2005. «Det var muligens litt tidlig å få den prisen,» legger fotografen til med et stort smil, «jeg vil jo gjerne leve enda en stund.»



Chasing Dreams - 1989.

«Det viktigste er ikke hvor mange priser man har vunnet, men hva en selv synes om det en gjør. Det som betyr noe, er tilfredsstillelsen en får fra arbeidet og det å bli satt pris på av mennesker som ser det en har gjort. Jeg liker å ta bilder og synes det er ekstra hyggelig når andre setter pris på det jeg gjør.» Rahman har også hatt utstillinger utenfor Pakistan. Han deltok på Melafestivalen i Oslo i 2004.

I 1997 kom Rahmans første bok. Den inneholdt et utvalg av hans beste bilder, tatt i løpet av tretti år. Hva fikk Rahman til å begynne å gi ut bøker? «Hvis man skulle velge ut noen av de beste bildene man har tatt i løpet av livet, velger man kanskje ut tusen – to tusen bilder. Men hva skal man gjøre med dem? Skal du ta dem med deg i graven? Skal barna arve dem? Jeg prøvde derfor å overtale mange av mine gamle fotografvenner til å lage bøker av bildene. Det gis ut for få bøker i Pakistan i dag. Å trykke noen eksemplarer er bedre enn ingenting. Det er viktig for dem som kommer etter oss.»

Etter hvert har det blitt fem bøker. To er med hans egne fotografier, og tre er i samarbeid med andre

fotografer. I 2015 kom en bok med bidrag fra nittisju unge fotografer rundt om i verden, alle med pakistansk bakgrunn.

Sami-ur-Rahman er en viktig støttespiller for unge fotografer i Pakistan. I tillegg til å tilrettelegge for utstillinger og utgivelse av bøker for de unge talentene, underviser han i fotografering. «Det holder meg

ung,» understreker Rahman fornøyd. «Takket være sosiale medier når en ut til den yngre generasjonen. Det er mye lettere å kunne vise fram sitt arbeid i den digitale verden. Verden har blitt mindre på den måten.»

«Jeg ser positive tegn,» sier Rahman når Samora lurer på hvordan framtiden ser ut for fotografi i Pakistan. «De fleste mennesker i dag er fotografer, takket være mobilen. Flere

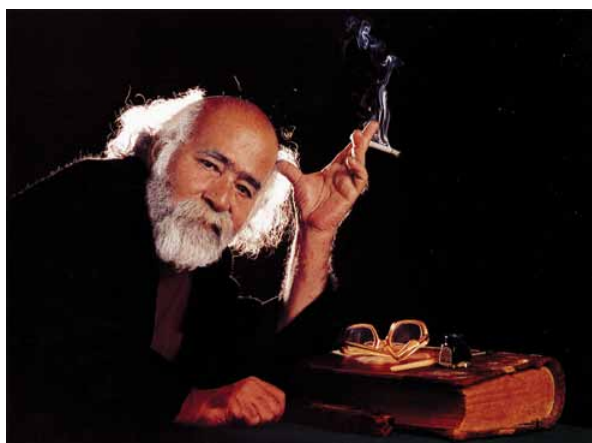
interesseres seg for fotografi og mange av bildene er utrolig bra.»

Rahman selv har heller ikke tenkt å gi seg med det første: «Jeg håper at jeg kan fortsette å ta bedre og bedre bilder.» 9

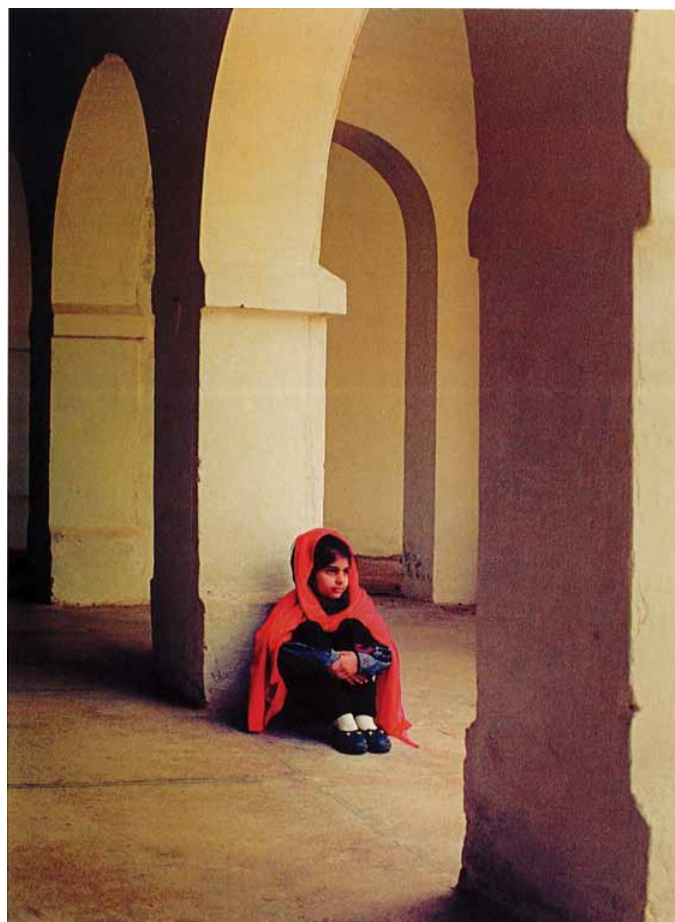
«Takket være sosiale medier når en ut til den yngre generasjonen. Det er mye lettere å kunne vise fram sitt arbeid i den digitale verden. Verden har blitt mindre på den måten.»



Caravan – 1996.



Midnight Scholar – 1993.



Qurat ul Ain - 1994.



Lanseringsfesten for «Karachi Files» i Berlin.

Klubbmusikk uten nattklubber: Last ned filene

Hvordan lager man klubbmusikk uten nattklubber? Forever South har utviklet seg til å være blant de mest toneangivende electronicakollektivene i Sør-Asia, til tross for tilnærmet umulige levekår for moderne elektronisk musikk. I fjor jobbet de med Gebrüder Teichmann om albumet *Karachi Files*, som for øvrig ble grovt oversett og undervurdert i internasjonal sammenheng.

ENDRE DALEN

SAMORA

Karachi i Pakistan er ikke kjent på det internasjonale klubb-kartet. Likevel skulle det ikke bare mangle at det rører seg noe i undergrunnen i en by med over 21 millioner innbyggere? Kollektivet Forever South (FXS) har i en årrekke vært et sentrum for eksperimentell og elektronisk musikk og hatt en rekke digitale utgivelser på plateselskapet med samme navn. Blant de mest kjente musikerne på FXS er Rudoh, Dynoman og Alien Panda Jury. Men stadig flere nye spennende navn blir tilknyttet kollektivet, noe deres nyeste samlealbum *Collections Vol.4* er et levende bevis på.

Da Gebrüder Teichmann (Teichmann-brødrene) fikk nyss om kollektivets aktiviteter, gjennom Soundcloud, tok de kontakt med mål om å inngå et samarbeid. Gebrüder Teichmann er ikke fremmed for internasjonalt samarbeid, de har tidligere bidratt på samlealbumet *Ten Cities*, hvor de var sentrale i et samarbeid mellom artister med utspring overalt, fra Kiev til Lagos. Her bidro også musikere innen dubstep, kuduro og sørafrikansk electro, som Pinch fra Brisol, Batida fra Lisboa og Dirty Paraffin fra Johannesburg.

På et annet prosjekt, som i likhet med *Ten Cities* ble støttet av Goethe-instituttet, leide de et hus i Nairobi, hvor artister fra Berlin og Nairobi kunne eksperimentere med fusjoner av bassmusikk, afropop, rap og electronica. Resultatet ble albumet *BLNRB – Welcome to the Madhouse*, gitt ut i 2011.

Karachi Files – oversett og undervurdert

I fjor gjorde de noe av det samme i Karachi, hvor produsenter, sangere og eksperimentelle musikere fra Tyskland, Pakistan og Maldivene kunne leke seg frem til et spennende lydbilde i en såkalt Soundcamp. Soundcampen ble støttet av Goethe-instituttet, som gjennom plattformen Border Movement har gjort mye for samhandling mellom musikkscenene i Tyskland og Sør-Asia.

Prosjektet i Karachi varte i to uker, og resultatet ble albumet *Karachi Files*, som står igjen som et av fjorårets mest oversette og undervurderte albumutgivelser innen elektronisk musikk. Samora har snakket med noen av dem som er tilknyttet Forever South (FXS) og med på *Karachi Files*. En av dem er

Dynoman (Haamid Rahim), som også er blant kollektivets stiftere.

– Folk har ennå ikke skjønnet hva vi fikk til med *Karachi Files*, siden det ikke har blitt gitt ut noen plater i Pakistan på så lang tid. Da er det noe stort i seg selv å gi ut et album på vinyl i dagens musikalske klima. Vibbene under innspillingen var som et kunstner-kollektiv. Vi bodde sammen med alle gjestene våre i samme hus, og følte på vanlige Karachi-utfordringer som regelmessige strømbrudd, samtidig som vi kunne nyte desi-mat og produsere musikk. Dette var noe av det vakreste jeg har vært med på, sier Dynoman.

Vennskap over en AK-47

I tillegg til regelmessige strømbrudd er det flere andre ting som gjør Karachi annerledes enn andre storbyer. Alle offentlige bygninger har tungt bevæpnede vakter, og i likhet med mange andre private, så Forever South seg nødt til å ansette en vakt med Kalashnikov AK-47 utenfor Soundcamp-huset. Fotografen som dokumenterte Soundcampen, Paulo Lauf, knyttet en helt spesiell kontakt med sikkerhetsvakta som var leid inn. Selv om de ikke snakket samme språk, kommuniserte de gjerne i en time gjennom håndbevegelser og sang. Derfor valgte de et bilde av sikkerhetsvakta som omslag til albumet.

Klubbmusikk uten nattklubber

Klubbmusikk impliserer naturligvis en klubb-kultur, men Dynoman og TMPST (Asfandiyar Khan) forteller oss at det så å si ikke finnes noen offentlige steder hvor Karachis elektroniske musikkmiljø kan nyte musikk. Likevel må det vel være noen ulovlige eller private fester de kan si noe om?

– For noen år siden begynte vi å gjøre private fester i lagerhaller, tomme hus og lignende. Vi drev på

«Det å ikke ha klubber har ledet oss til å lage musikk som vi tror kan være klubbmusikk, men som ikke helt er det.»

med dette fra 2012 og ut 2014. Nå har vi ikke hatt noe stort show siden februar 2015, men ett av de mest uforglemmelige var velkomstfesten for *Karachi Files* i mars 2015, og ett lignende i november året før. Velkomstfesten hadde bare 40 gjester og var en av mine favoritter fordi vi kunne ha det gøy med det virkelig hardcore Forever South-publikummet, sier Dynoman.



«Karachi Files»
Diverse artister
Noland Records 2016

– FXS har holdt mange private fester opp gjennom årene, og det er en pulserende deep house-scene i Karachi også. Selv om det er utfordrende å arrangere disse festene, virker det som om det bringer musikk-miljøene sammen og pusher folk til å gå ut. Forever Bound var for eksempel et samarbeid mellom FXS og Teichmann-brødrene, og inneholdt ikke bare en musikalsk, men også kunstnerisk okkupasjon av et lagerområde i Karachi. Det dyrket og forsterket båndene mellom musikere og kunstnere i byen, det var et unikt arrangement og ble veldig godt mottatt, sier TMPST.

Hvordan påvirker mangelen på nattklubber musikken?

Er det vanskelig å lage klubbmusikk uten å teste ut musikken i lokale nattklubber? Eller hjelper mangelen på klubber dere til å eksperimentere med musikk som ikke nødvendigvis er ment for dansing?

– Det er nettopp derfor vi har et så unikt og distinkt sound. Det å ikke ha klubber har ledet oss til å lage musikk som vi tror kan være klubbmusikk, men som ikke helt er det. Det er derfor låtene vi lager

kan bli brukt i en klubb, men sannsynligvis ikke blir det – de fleste av våre fans lytter til musikk på nett. Det er på grunn av mangelen på klubber at vi lager så distinkte lydbilder, sier Dynoman.

– Det er definitivt litt vanskeligere å få et klubb-sound riktig når det ikke finnes noen klubber, og det er skuffende ikke offentlig å kunne spille en låt du har laget i din egen by. Men samtidig har mangelen på klubber har skapt et intellektuelt fristed, hvor produsenter og musikere kan eksperimentere med det de selv brenner for. Jeg tror det har ført til at noen av produsentene kommer opp med en interessant miks av eksperimentell musikk i periferien av dansemusikk. Du kan ha «four-on-the-floor» beats ved siden av elleville basslinjer og dristige lydlandskap, fordi du har friheten til å være så bisarr du bare vil, sier TMPST.

Inspirert av et bredt spekter av musikk

I produksjonene til Forever South hører man innflytelser fra trap, ambient, house, undergrunns-hiphop, techno og viktige plateselskaper som for eksempel Warp, Hyperdub og noen av de mest eksperimentelle produksjonene på Brainfeeder. Vi spør Dynoman om han kan si noe om hva som har inspirert dem til å lage musikken de lager?

– Mine inspirasjonskilder er John Frusciante, Flying Lotus og Aphex Twin. De to sistnevnte inspirerte meg fordi det var de som fikk meg til å sette pris på elektronisk musikk gjennom produksjon, melodier og beats. Uansett er jeg nå mest inspirert av hele spennet av artister som er tilknyttet FXS. Spesielt



Stifterne av Forever South Dynoman, og Rudoh sammen med Menimal.

Foto: Pablo Lauf

Rudoh, Smax, Nawksh og Slowspin. Jeg er glad for at vi får så mye inspirasjon fra innsiden om dagen, sier Dynoman.

Stemme bearbeidet som synth

Natasha Humera Ejaz er en ny, spennende stemme i Karachi-undergrunnen som bidro med vokal til *Karachi Files*. Da Ejaz var i Oslo i forbindelse med Melas prosjekt *Creating Horizons* i august 2016, benyttet Samora sjansen til å spørre om hennes rolle på albumet.

– Stemmen min er på en måte overalt på albumet, men du kan ikke kjenne den igjen som en stemme. Vi begynte å sample og manipulere stemmen helt til den ble ugjenkjennelig. Den er omgjort til en synth. Jeg lærte mye av denne prosessen. Min hovedrolle var som utøver, men vi var alle involvert i produksjonen. Disse opplevelsene var viktige fordi vi ble eksponert for ting vi ikke alltid har hatt tilgang til i Pakistan. Nå når jeg gjør live-opptredener har jeg med meg en synth og utstyr for å manipulere stemmen, så lærdommen fra *Karachi Files* har definitivt satt sitt preg, sier Natasha.

I fjor ga Ejaz ut folkjazz-EP-en *Till the End of Time*, og hun forteller at hun for tiden også jobber

«Det er mange som samarbeider, og alle trapper opp, produksjon for produksjon. Karachis fremtid høres ikke bare eksperimentell og rar ut, men virker også veldig lovende.»

med en EP-utgivelse under aliaset Stupid Happiness Theory. Her utforsker hun noen av de samme lydlandskapene som på *Karachi Files*.

– Jeg har et sideprosjekt som fokuserer på ambient elektronisk musikk. Det er noe jeg har jobbet med mens jeg har reist de siste årene. Jeg har samplet, spilt inn musikk og jobbet med masse ideer, og det er ment å være en EP i to deler. Det blir på en måte en sonisk dagbok. Du vil sannsynligvis ikke høre stemmen min hvis det ikke sonisk bidrar til å skape verdenen jeg har prøvd å bringe til liv, sier Natasha til Samora.

Fremtiden

Hvordan ser fremtiden ut for eksperimentell musikk i Karachi, Dynoman og TMPST?

– Akkurat nå er alle i Karachi, spesielt produsentene tilknyttet FXS, veldig oppsatt på å utvikle soundet, og få det i stand for utgivelse på labelen. Det er mange som samarbeider, og alle trapper opp, produksjon for produksjon. Karachis fremtid høres ikke bare eksperimentell og rar ut, men virker også veldig lovende, sier TMPST.

– Det skjer masse i Karachi akkurat nå. Vi har signert to unge artister som heter Abdullah Sidiqi og Hatim til Forever South, og deres musikk debuterte på vårt samlealbum 4XS Collections Vol.4. Jeg har også et album som ble lansert i mars, *Travels to Janaicah: Cheebay's Imagination*, som jeg har jobbet på siden 2014. Fremtiden lyder modnere, galere, mer energisk beat-messig – dette er vårt forslag på hva klubbmusikk kan være, avslutter Dynoman. 



Natasha Humera Ejaz.

Noras mange dukkehjem

I Norge tar man kanskje Henrik Ibsens Nora for gitt, men på utallige scener verden over fortsetter Nora å slamre døren igjen bak seg. Nora Helmer i *Et dukkehjem* er en av verdensdramatikkenes mest innflytelsesrike kvinneroller. På hvilken måte er Noras dilemmaer relevante for dagens kvinner, enten det er i Norge eller verden forøvrig?

SELMA BENMALEK

SAMORA

Med *Et dukkehjem* fikk Ibsen sitt internasjonale gjennombrudd. Siden premieren i 1879 er stykket oversatt til omtrent seksti språk og spilt tusenvis av ganger verden over. «Et dukkehjem» forårsaket i sin tid sterke reaksjoner i Europa. I Tyskland fikk stykket til og med en alternativ slutt, der Nora valgte å bli, av hensyn til sine barn.

En omfattende utstilling

Fjorårets sommerutstilling på Nasjonalbiblioteket ønsket å vise stykkets utbredelse, samtidig som en utforsket Noras sprengkraft og innflytelse på verdenspublikummet. Nasjonalbiblioteket har verdens største Ibsen-samling. Ibsens håndskrevne manuskript og notater, som gir innblikk i Ibsens tanker rundt temaene i stykket, ble stilt ut. De håndskrevne manuskriptene er for øvrig tatt inn i UNESCOs Memory of the World-register. Besøkende kunne se plakater, fotografier og teaterprogram, i tillegg til oversettelser fra alle verdensdeler.

«Et dukkehjem er en historie om kjærlighet og identitet og med likeverd og frigjøring som sentrale tema. I møtet mellom stykket og de samfunns-politiske forhold der det spilles, oppstår en dialog. Lokale forhold preger oppsetningen, men stykket virker også inn på samfunnet og har inspirert til både kvinnekamp og sosialt opprør. Dette er noe av det vi ønsker å vise i utstillingen,» sier forskningsbibliotekar ved Nasjonalbiblioteket Benedikte Berntzen.

Ibsen i Pakistan

Under åpningen av utstillingen fikk Samora en samtale med hovedgjesten, skuespilleren Samina Peerzada. Hun er et stort navn innen teater- og filmverdenen i Pakistan, og har over hundre teaterstykker, TV-serier og filmer på «rullebladet», både som skuespiller og regissør.



Ellen Horn, Samina Peerzada og ordstyrer Karin Haugen.

«Som individ er jeg ytterst oppmerksom på marginaliseringen av kvinners tanker og meninger. Det er vanskelig å forandre måten folk tenker på, og man må jobbe hardt for å endre på ting.»



Samina Peerzada spilte Nora i Karachi i 1992, og det var der tidligere teatersjef og skuespiller Ellen Horn fikk se henne som Nora første gang. Horn inviterte i 1994 skuespilleren til Norge, sammen med ensemblet, for å spille på Nationaltheateret under Ibsenfestivalen.

Siden har Peerzada besøkt Norge og spilt Nora på norske scener med jevne mellomrom: «Når man fullfører et prosjekt, er det naturlig at man avslutter det og går videre, men Nora har i ettertid fulgt meg både som skuespiller og som privatperson.»

Samina Peerzada ble kjent med Ibsens verk på skolen, men leste *Et dukkehjem* første gang i form

av et manus ført i pennen av Perin Boga. «Jeg har spilt dette stykket mer enn hundre ganger både i Pakistan og andre steder. Hver eneste gang jeg kommer til scenen der Nora sier til sin mann at han ikke snakker «med» henne men «til» henne, føler jeg et bånd.» Peerzada har selv følt problemet på kroppen i TV- og filmbransjen. Det skjer ofte at det er hennes mann som blir kontaktet når Peerzada blir tilbudt en rolle.

Nora som inspirasjon

«Hele mitt perspektiv ble endret av *Et dukkehjem*,» understreker Peerzada. Filmen *Inteha*, og flere TV-serier Peerzada har regissert, tar opp kvinners rettigheter og løfter fram samfunnsproblemer sett fra et kvinnelig perspektiv. «Som individ er jeg ytterst oppmerksom på marginaliseringen av kvinners tanker og meninger,» forklarer Peerzada. «Det er vanskelig å forandre måten folk tenker på, og man må jobbe hardt for å endre på ting.»

Hun understreker hvor viktig det er å stille spørsmål ved samfunnet og komme med meninger som bryter med de vedtatte sannhetene. Det er dette Peerzada liker ved Ibsens *Et dukkehjem*: «Jeg liker veldig godt alle metaforene og symbolikken i stykket, som for eksempel det at Nora gjemmer søtsakene hun har kjøpt. Ektemannen må ikke finne dem, siden de representerer nytelse og glede.»

Dobbeltmoralen kjenner Peerzada igjen fra sin egen oppvekst. Hun gjenkjenner dessuten elementer fra stykket sett fra barns perspektiv. «Oppfatningen om at Nora er mannens lerce, og det at han behandler henne som en dukke, er noe hun har vokst opp med. Først er man sin fars dukke, og deretter blir man sin manns dukke.»

Samina Peerzada ble skuespiller for å bruke sin stemme for andre kvinner og nå ut til flest mulig. Den første linjen hun framførte som skuespiller var i et stykke kalt *Woman*: «Jeg er datter, mor, søster, kone. Jeg er en kvinne.» forteller Peerzada til Samora. Den pakistanske skuespilleren har jobbet hardt for at døtrene skulle få muligheten til å skaffe seg utdanning. En av døtrene studerer kjønn som fag på universitetet.

En dag følte Peerzada at hun trengte en forandring i karrieren. Hun besluttet seg for å dra til Karachi, mens mann og barn ble værende i hjembyen Lahore. Dette skapte sterke reaksjoner i TV- og filmmiljøet i Pakistan. «For å kunne komme tilbake, må man reise vekk. Man må bort for å kunne finne sin egen stemme. Det er jo det *Et dukkehjem* handler om. Det å finne ut hvem man virkelig er.»

Forandringer til det bedre

Samina Peerzada mener at teater- og filmfeltet har blitt større og bedre de siste årene: «For tiden prøver man nye ting i Pakistan, og det er mye som skjer

både innen film, teater, dans og musikk. Det er flere kvinnelige produsenter, regissører etc.» Hun mener at det er den nye generasjonen som er grunnen til den positive endringen. Det har også blitt bedre for kvinner generelt, takket være lovendringer knyttet til kvinners rettigheter.

«Ibsen forstod hvor vanskelig det er for menn å dele «rampelyset» med en kvinne. Kampen for likeverd både hjemme og på arbeidsplassen er en konstant kamp».

Samtale

«Jeg tror vi alle lever i et stort dukkehjem. Vi må gjøre slik som Nora,» sier Peerzada på scenen hun delte med Ellen Horn og ordstyrer Karin Haugen Senge. «Vi må stenge noen dører for å kunne åpne andre. Vi må utforske oss selv og omgivelsene fordi vi sitter så fast i vår egen lille verden. Selv om vi har mange ideer om hvordan verden er, er vi ikke flinke til å nå ut til folk og lære mer om hverandre. Dette gjelder både kvinner og menn.»

«Menn må også bryte ned stereotypier og bli mer følsomme. Det er bra at menn utvikler sine mer feminine sider,» oppfordrer Peerzada. Ellen Horn er enig: «Mange menn forsøker å gjemme det som er feminint ved dem. Dette er et problem for både kvinner og menn. Kvinner bør tillate menn å vise også denne delen av seg selv.»

Kommunikasjon er avgjørende

Peerzada forteller om en mann som kom bort til henne etter en forestilling. Han mente at om han hadde sett

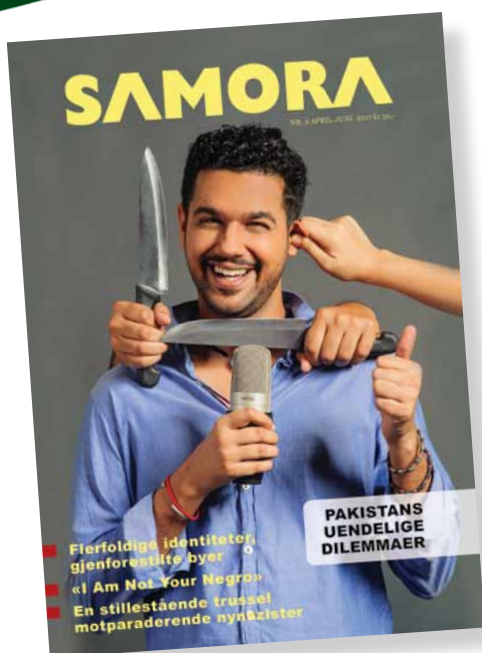
stykket tidligere, kunne han med stor sannsynlighet ha reddet ekteskapet. «Vi bør bli flinkere til å kommunisere. Menn må forstå at kvinner ikke ønsker å være en «dukke», men en person med egne drømmer og ønsker. I likhet med menn har kvinner bare ett liv å leve. Det skal ikke være slik at man må velge mellom å være en god kone og mor eller å arbeide med det man vil og utforske seg selv som person.»

«Har vi i Skandinavia glemt hvor revolusjonerende *Et dukkehjem* er?» – ordstyrer Karin Haugen Senge retter spørsmålet til Ellen Horn: «Det er viktig å gjenoppdage kraften dette stykket har,» mener den tidligere teatersjefen. «Ibsen innså forholdsvis tidlig hvordan kvinner ble behandlet. Dette er like relevant i dag. Det at Nora forlot sitt hjem, er fortsatt kontroversielt.»

«Vi er ikke i krig med menn,» understreker Peerzada, «men vi må få lov til å bli kjent med oss selv samtidig som vi skaper et hjem for familien.» 9

Abonner på

SAMORA



Magasinet Samora er nå inne i sitt 39. år. Samora er et uavhengig innvandringspolitisk og kulturpolitisk magasin som tar opp situasjonen for minoriteter i Norge samt forholdet mellom minoriteter og majoritet.

Samora legger vekt på å formidle kulturuttrykk fra minoritetsgruppene som musikk, bøker, filmer og kunstutstillinger som de store mediene ikke dekker.

Abonner nå!
e-mail til samora@samora.no
Tlf.: 22 20 96 90

Ett års abonnement
(4 utgaver)
kr 200.- for privatpersoner
& kr 250.- for institusjoner

Samora er hovedstad i ingenmannslandet mellom Norge og omverden. Samora vil gi stemme til det mangfoldige Norge alle prater om, men altfor få vet hva er.

Samora er et magasin for alt som er ureint, det som er i mellom, litt av begge deler.

Samora er ikke bare for «innvandrere» eller «nordmenn».

Samora er der fordi alt ikke er som det ser ut.

Kanskje Samora er magasinet du savner? Synes du denne teksten er vagt formulert? Har du sterkere ord?

Kanskje finner du ordene sammen med andre? Samora trenger bilder og tekster fra din virkelighet. Ung og uerfaren kan være en fordel.

Kan én stillestående mann være en trussel mot 70 paraderende nynazister?

En lørdag formiddag i Kristiansand, en sørlandsby i feriemodus, fikk jeg plutselig en tekstmelding fra kjæresten: «Høyreekstrem demonstrasjon i Markensgaten – akkurat nå!» Jeg slapp alt jeg hadde i hendene og kjørte mot sentrum mens tankene raste: «Hva gjør jeg nå?»

OLE BERNT TELLEFSEN

SAMORA

De er her, nå!

Lørdag 29. juli er jeg i full gang med en av mine sedvanlige feriesysler, hjemmesnekring. I slitte arbeidsbukser og hullete skjorte har jeg akkurat hentet en dør en liten mil fra Kristiansand. Kl. 12.33, idet jeg setter meg i bilen, får jeg en tekstmelding fra kjæresten. Det er et screen-shot av en nyhetsmelding fra avisen Fædrelandsvennen. På bildet ser jeg Nordisk Motstandsbevegelse som paraderer med sine karakteristiske runeflagg.

Overskriften lyder: Høyreekstrem demonstrasjon i Markens. Kjæresten har lagt til teksten: Akkurat nå!



Lørdag 29. juli var Ole Bernt Tellefsen i full gang med sine sedvanlige feriesysler, hjemmesnekring. Noen timer senere blir Ole lagt i håndjern av Politiet for å passivt motdemonstrere mot nynazister.

Vantro innser jeg at det marsjerer nynazister i Markensgate, gågaten i byen min. Nordisk Motstandsbevegelse, høyreekstremistene som har spredd frykt og hat i våre naboland, tramper gjennom sommerbyen. Og det i en gate jeg vet er fylt av familier, av mennesker fra alle verdenshjørner, av en befolkning i feriemodus.

Jeg vrir om tenningsnøkkelen og setter kursen mot sentrum. Den eneste tanken jeg har i hodet er: «Hva gjør jeg nå?»

One man band

Før jeg parkerer bilen i Kristiansand er strategien klar. Det er først og fremst én ting høyreekstremer baserer virksomheten på. De livnærer seg av, og vokser på, – frykt. Som de redde hvite menn mange av dem er, frykter de alt fremmed, og er livredde for sin egen undergang. For å motvirke det som virker som egne mindreverdigheitskompleks, og for å føle styrke, velger de å gå i flokk for også å skape frykt. Med denne, ikke spesielt kompliserte, analysen i bakhodet, bestemte jeg meg for hva jeg ville gjøre. Jeg ville vise dem at jeg ikke var redd.

Planen var enkel.

- 1) Gå inn på gågaten og se om nazistene fortsatt er der.
- 2) Kommer de mot meg blir jeg stående for å se dem i øynene. Jeg vil stå der, helt stille, og vise at jeg ikke er redd.
- 3) Når de begynner å skjelle meg ut, eventuelt slå og sparke, blir jeg stående til de har passert, eller så lenge det er fysisk mulig.

Jeg går inn i gågaten fra vestsiden av byen. Det hele virker rolig. Bare et mylder av mennesker med is og sommertøy. Jeg går rolig ned mot østsiden. Da ser jeg dem, i andre enden, de umiskjennelige



Illustrasjon: Linn SC

runeflaggene. En haug av dem. Og de er på vei mot meg. Jeg går mot dem. Idet de er rundt 15-20 meter unna, stopper jeg opp og blir stående helt rolig. «For en gjeng» tenker jeg med meg selv. De fleste er glatt-raket på hodet og hele gjengen går i et slags friluftsanstrekk. Alvorlige, voksne menn. Flere av dem ser forundret på meg, mannen som bare står der og ser rett på dem. Så kommer flommen.

Skjellsordene begynner å hagle umiddelbart. De første nazistene går forbi på hver side av meg, men så, på sekunder blir jeg dyttet på og får tildelt slag. Hvor mange vet jeg ikke, det hele går svært fort og plutselig er det noen som brøler og drar meg hardt i armen.

En brølende betjent

Til min store overraskelse ser jeg at den brølende mannen er politi, og han er ikke alene, hele fire politibetjenter iler til. Den lettere illrøde politimannen, som jeg senere finner ut er innsatslederen, brøler at jeg må slutte å provosere. Jeg innser at

denne mannen har et alvorlig sinnemestringsproblem og bestemmer meg for å svare med rolig innestemme «Jeg provoserer ikke. Jeg står helt rolig.»

Med et nikk mot de marsjerende nynazistene fortsetter jeg «Det er de som provoserer». Som takk

for dette utsagnet tar to av betjentene og vrenger armene mine bak på ryggen og dytter meg inn i en Narvesenkiosk rett ved. Her blir jeg, fortsatt i samme brølende tone, bedt om å roe meg ned. Jeg svarer, fortsatt med innestemme, at jeg er fullstendig rolig og at det vel er han som bør roe seg ned. Nå snerrer han til sin kollega «Vi setter på ham håndjern!» Ikke lenge etter befinner jeg meg i den lettere absurde situasjonen at jeg står med håndjern

på fordi jeg ikke ville la nazistene få anledning til å føle seg mektige ved å spre frykt. Jeg fortsatte å snakke rolig med betjentene slik at de etter en stund fikk tatt seg sammen og sluppet meg løs. Betingelsen var at jeg måtte holde meg borte fra byen resten av

«Akkurat som Peer Gynt nektet å vedkjenne seg «løsungen» han fikk med trollkvinnen etter en fuktig fest i Dovregubbens hall, nekter partiene på ytre høyre å vedkjenne seg foreldreskapet til høyreekstremistene.»



Mange uttrykte støtte til Ole Tellefsen etter hendelsen i Markens gate i Kristiansand lørdag 29. juli. Aftenpostens kommentator Sven Egil Omdal skrev på Twitter at: «Markens i Kristiansand er heretter Ole Tellefsens gate.».

dagen. I og med at jeg ventet gjester og egentlig ikke hadde tenkt å være i byen uansett, var dette lett å akseptere.

Jeg dro hjem og takket kjæresten for tipset og fortalte kort om hva som hadde skjedd. Jeg merket at det verket i det ene ribbeinet og fortalte at nazistene antakelig klarte å få inn en fulltreffer. Så kom besøket. Vi fyrte opp grillen og koste oss sammen med gjestene. Jeg lurte et øyeblikk på om jeg skulle legge ut hendelsen på Facebook men kom fram til at gjort er gjort og at det var nok en av mange hendelser i livet.

Media eksploderer

På kvelden ringer kjærestens telefon (min lå en eller annen plass på lydløs) «Det er til deg, Fædrelandsvennen.» Dermed var sirkuset i gang. Snart lå nyheten om at nazistene fikk marsjere mens jeg ble lagt i jern hovedoppslag på nettutgaven.

Da la jeg ut denne meldingen.

«Fikk påsatt håndjern av politiet og brukket ribben av nazistene, mens varaordføreren uttrykte sin bekymring for hva dette kunne gjøre med turismen - ingenting som en helg i sørstatene.» Ole Tellefsen, Facebook 29. juli kl. 23:11. ·

Mistenkeligjøringen

Svært mange fikk med seg nyheten og raste over politiets behandling av meg. Dermed gikk de i

forsvarsmodus. Først ble politiets argument for å legge meg i jern subtile antydninger om at jeg var voldelig. Dette gikk ikke ubemerket hen. Snart flommet nettet over av hånlige og hatefulle kommentarer om den voldelige, venstreradikale, arbeidsledige yrkesdemonstranten som politiet heldigvis klarte å ta hånd om.

Dagbladet ringte for å høre min versjon. Jeg ga en skarp kommentar om politiets grunnløse påstand om at jeg på noen som helst måte skulle ha vist tegn på å være voldelig. Jeg uttrykte håp om det måtte være noen som hadde filmet det hele slik at alle kunne se at jeg hadde agert totalt ikkevoldelig. Så kom filmene (ved en skjebnens ironi filmet av Den Nordiske Motstandsbevegelsen), som viste at jeg var totalt fredelig. Da ble argumentet fra politiets side at de gjorde det for å beskytte meg mot vold. Noe som virket svært underlig sett i lys av hvordan de behandlet meg.

Da mandagen kommer, velger de en ny forklaring. Strategien blir nå å stå frem som ytringsfrihetens beskyttere. Spørsmålet ble da, hvordan kunne en fredelig, taus, stillestående mann true ytringsfriheten til en 70 manns nazimobb? Politiet fortsatte ufortrødent å avvise all kritikk.

Støtten

Det negative til tross, tilbakemeldingene var overveldende positive. Verbale klapp på skulderen ble gitt av venner og ukjente på alt fra venstre til høyresiden, til og med venner innad i politiet ga meg tommelen opp. Det var tydelig at mannen som sto opp mot nazimobben hadde rørt ved noe hos de fleste.

«Markens i Kristiansand er heretter Ole Tellefsens gate.» Svein Egil Omdal

«Kudos til Ole Tellefsen som var den eneste som sto opp mot nynazistene da de marsjerte ulovlig i Kristiansands gater. Takk til politiet som la ham i håndjern og førte han vekk slik at folk som vil drepe homoer, jøder mfl. og jage ut alle statsborgere som ikke er

etniske skandinaver (hvem f... det måtte være) ut av sine respektive land kunne marsjere trygt i gatene.» Sven Henriksen

«Kanskje kunne heller tre-fire politifolk stilt seg rundt (motdemonstrantene) for å beskytte deres rett til å ytre sin mening.» Anine Kierulf, ekspert på menneskerettigheter og ytringsfrihet.

«Full kred til Ole Tellefsen som ikke visste at det er vikeplikt for nazister i markens.» Marius Christiansen

«Det er problematisk at motstemmene ikke fikk ytre seg fritt, så lenge de opptrer fredelig og ikke-



UAMSC.

Illustrasjon: Linn SC

voldelig. Argumentet for å la ekstreme komme til orde, er jo nettopp at de skal kunne møtes med motstemmer» Tore Bjørgo, leder for Senter for ekstremismeforskning (C-REX)

Whataboutistene våkner

På tirsdagen våkner omsider «whataboutistene». «Hva om ikke politiet hadde reddet deg? Da hadde du blitt grisebanket, kanskje du ville blitt drept!» Dette var et resonnement som kom fra flere. For et knefall for voldelige grupper er ikke det?

Flere steder kommenteres det foraktfullt at «Hva om muslimske fundamentalister demonstrerte? Da ville nok ikke Ole Tellefsen stå der!» Fra kronikk i VG til leserinnlegg i Fædrelandsvennen og kommentarer på avistråder og Facebook kom den svært forurettede klagesangen. Jeg tok meg tid til å svare på noen av trådene. Svaret var enkelt: Det var nazister som demonstrerte i gaten min. Kommer det muslimske fundamentalister og sprer hat vil jeg selvfølgelig stå der igjen. Men det er ikke dette det handler om nå, er det vel?

«Det å påstå at folk kommer hit på gullstol burde falle på sin egen urimelighet, men tiden for folkeskikk på statsrådsnivå er tydeligvis over.»

Mange argumenterte for at dette var noe vi måtte tåle i ytringsfrihetens navn, og at det var bedre å la dem vandre åpent i gatene så vi kunne se hvem de var, og så møte dem med motargumenter. I sarkastiske øyeblikk så jeg for meg disse fornuftige menneskene gå ved siden av de demonstrerende nazistene i tafatte forsøk på å forklare dem at «alle mennesker er like mye verd». Mitt argument i forhold til dette er, hva skal jeg si, mer kommunalt.

Jeg har sammenlignet Teknisk Etat og PST. Akkurat som jeg er svært glad for at Teknisk Etat vet hvor kloakkledningene går, håper jeg at PST vet hvor de brune kreftene oppholder seg og hva de driver med. Så lenge de tar seg av dette trenger ikke jeg å ha åpen kloakk eller vandrende hatdemonstranter i gatene.

I Sverige har tilnærmingen med å gi dem plass i solen ført til at mange knapt nok letter på øyenbrynene når nazistene marsjerer i gatene – og samtidig har Sverigedemokratene blitt et av landets største partier.

Ytre høyre hovedkilden til terror i Norge

Noen var også i harnisk over at nazimarsjen i det hele tatt fikk oppmerksomhet. «Vi må tie dem ihjel!» All erfaring har vist at dette må være en strategi i toppsjiktet av håpløsheter. Den høyreekstremistiske virksomheten i Norge danner en lang og blodig linje fra sprengningen av Oktober bokhandel i Tromsø i 1977, via drapet på Beheim Karlsen i 1999 og Benjamin Hermansen i 2001, til Utøya i 2011. Og nå, i 2017, trampet nazistene over Kristiansands sentrale gravlund. Kirkegården, der flere krigshelter og ofre for nazismen ligger begravet, ble gjenstand for vaiende faner sist brukt under andre verdenskrig av SS gruppen «30.april».

For the record. Jeg har gjentatte ganger oppfordret kritikere til å komme opp med tilsvarende lister over vold og drap utført av såkalte «venstreradikale» og muslimske fundamentalister i Norge. Til nå har det vært taust.

Ti mil fra folkeskikken

Så ble justisministeren spurt ut av pressen og Amundsen støttet reservasjonsløst politiets håndtering av demonstrasjonen, og av de såkalte «motdemonstrantene».

Jeg la ut dette på Facebook:

«Ser på Nrk.no at justisministeren, tilfeldigvis fra FrP, støtter Kristiansandpolitiets nazieskorte-tjeneste. Gudskjelov, tidligere i dag så jeg for meg et scenario der han støttet oss som nektet å la oss skremme av nazistene - verdens-bildet mitt holdt på å rakne der et bittelite naivt øyeblikk.»

Lørdagens hendelse, der nazistene fikk invadere gatene, får meg til å tenke på Peer Gynt. Akkurat som Peer nektet å vedkjenne seg «løsungen» han fikk med trollkvinnen etter en fuktig fest i Dovregubbens hall, nekter partiene på ytre høyre å vedkjenne seg foreldreskapet til høyreekstremistene. De insisterer på at de er byttinger, og bagatelliserer effekten av egne handlinger og utsagn.

Kan det som hendte 29. juli allikevel være med på å heve terskelen for hvor nedverdiggende vi kan behandle våre medmennesker? Jeg tenker ikke først og fremst på lover og regler, men på folkeskikk. Hvorfor diskuterte vi hva vi skulle gjøre med flyktningestrømmen uten å først stille spørsmål ved bruken av selve uttrykket «flyktningestrøm»? Det er jo ikke en flom av stein og trestubber det dreier seg om. FrP innførte en gang i tiden argumentet: «skal vi ha utlendinger her i landet må de følge norsk lov».

Smak litt på hva et slikt utsagn egentlig impliserer. En setning som inneholder en forbanna selvfølge blir automatisk til en subtil anklage. Så har det fulgt slag i slag med gullstoler, floskelen «vi må tørre å ta

debatten», skryt av å få kastet ut flest mulig voksne og barn midt på svarte natten, skryt av å være det landet som er blant de strengeste på å avvise folk i nød, og kampanjer for «bevaring av norsk kultur».

Total mangel på kultur?

Bare det å arbeide for å bevare det typisk norske vitner om total mangel på nettopp kultur. Det å påstå at folk kommer hit på gullstol burde falle på sin egen urimelighet, men tiden for folkeskikk på statsrådsnivå er tydeligvis over. Jeg har ikke noe fasitsvar, men det føles som en kamp mot vindmøller når en må begynne med voksenoppdragelse av de fremste blant oss.

På den annen side har vi et problem med sinte menn som føler at de har gått seg vill i vårt moderne samfunn. Vi burde ta ansvar og gi dem en annen plattform enn den kyniske mennesker som Tybring Gjedde og nazistiske og rasistiske grupperinger tilbyr dem. Men poenget er ikke islam og innvandring, dette er etter mitt syn saker de redde mennene fremmer i et desperat forsøk på å bli sett - og vi bør finne ut hvordan vi kan se dem, på andre premisser.

Og igjen, det er folkeskikken jeg snakker om, ikke antallet flyktninger vi sender ut eller inn, ikke det at vi ikke skal snakke om islamsk ekstremisme eller kriminalitet blant innvandrere, men hvordan vi omtaler og behandler våre medmennesker. Den brautende, kyniske tonen flere av våre norske statsråder er representanter for, totalt uten folkeskikk (og som de andre statsrådene stumt velger å «tie ihjel»), er en viktig

leverandør av bensin til det høyreekstreme hatbålet som for tiden brenner over hele Europa.

For min del hadde lørdagen vært svært annerledes om jeg i stedet for brøl og håndjern fikk en rolig beskjed om å dra hjem fordi politiet ikke var i stand til å ta vare på min egen sikkerhet. Men det ville kreve både folkeskikk og ydmykhet - og det er kanskje litt vel mye forlangt?

Uken etter; i etterkant av arrestasjonen av én stillestående, fredelig mann som nektet å la seg skremme av 70 vandrende nynazister føler, politiet seg presset til å beklage håndteringen av nazidemonstrasjonen.

«Integreringsminister» Listhaug ber samme dag nordmenn om å angi flyktninger på hjemreise. Kan du fatte og begripe hvor de brune får sin råskap fra. ⑤

melaCafé

Melahuset, Mariboes gate 8, Oslo

Tlf: 917 73 736

melacafe.no

V i e r g o d e p å m e z a h



*Du kan sette sammen
din egen mezah
til 40,- per rett.*

Mezah er en rik mattradisjon man finner over hele Midtøsten og det østlige Middelhav. Her på Melacafe hentes inspirasjon fra så vel det palestinske, som det libanesiske, tyrkiske og syriske kjøkken.

La gjerne kokken sette sammen fem forskjellige mezah for deg – med eller uten kjøtt.

Mezah handler like mye om hva som serveres som om hvordan det serveres: En rekke småretter serveres for å deles av alle rundt bordet, den sosiale siden ved et måltid vektlegges.

Er dere to eller flere personer, anbefaler vi å la oss sette sammen en kombinasjon av ulike mezah.

Rettene baserer seg mye på grønnsaker, men det finnes også en rekke kjøttretter her, og pita-brød er selvsagt en viktig del av måltidet. Mezah kan spises som et måltid i seg selv, eller som en forrett før man går videre til grillretter eller varmretter.

**MEZAH VEGETAR/VEGAN • 160,-
MEZAH MED KJØTT • 180,-**

Har du lyst på mer enn mezah?

*Flere varme retter står på menyen,
med et godt utvalg drikke.*



Røde løver i alle farger

Rop fra banen. Unge gutter i røde drakter løper etter ballen, kommanderer og roser hverandre. Svette hårlugger i alle farger står til værs. Utenfor gjerdet står de yngre valpene og drømmer seg bort. En dag er det dem. De skal løpe like fort. Trikse. Skyte mål. Og de skal videre. Fra Lusetjerdalen til landslaget. Til europeiske klubber. Bli dritgode.

INA EDLUND

Mitt nabolag



Utenkelig er det ikke. I Aftenpostens oppsummering over landets 50 beste fotballspillere (22. juni 2017) kommer alle femti fra idrettsforeninger og klubber i Oslo. Det i seg selv gjør jo ethvert Oslohjerte stolt. Veitvet, Stovner og Romsås og andre forsteder utpeker seg. Det unike er at 11 av landets beste er fra Bydel Søndre Nordstrand, helt sør i byen. Åtte av de beste har vært med i løveflokken til Holmlia sportsklubb. Åtte av landets beste er gutter fra samme ungdomsskole og samme lokalmiljø. Det gjør dem til større forbilder enn de selv forstår.

Gængsterne fra Oslo sør

Dagsrevyen og Dagbladet forteller om svenske tilstander i Oslo sør. For et par år siden var det franske tilstander. Før det igjen var det ghettotilstander. Tilstander som journalistisk betyr narkotika, vold, skoledrop-out, og som skaper engstelse langt utover Oslos grenser. Frp skylder på innvandring og politiet på pengemangel.

Det er bare det at det bor 11 325 unge under 20 år i Søndre Nordstrand. De fleste er bra folk. De driver med idrett, de vil bli kunstnere, utdanner seg til jurister, elektrikere, økonomer og statsvitere. De danser, synger, de fisker, de tegner. Fordi de er helt vanlige ungdommer som bor på et ganske vanlig sted og gjør vanlige ting. Ok, litt uvanlig også. Som Shahrukh som studerer kybernetikk ved NTNU. Og gründeren Shafi som laget egen bedrift mens han gikk på videregående. Og Shabana som ble komiker.



Nico som ble popstjerne og Abdullah som ble politiker. Og alle de som har blitt dritgode fotballspillere.

Stjernefotball

Ingen steder i Oslo dyrkes det frem flere toppspillere enn på denne banen, sier Aftenposten neste dag (23. juni 2017). Og de spør: Hva er så spesielt med Holmlia?

Samhold, sier Ove Bevolden, daglig leder i HSK, Holmlia Sportsklubb. Samholdet er spesielt og det preger miljøet her. Videre sier han: Ungdommene har sterk vilje og vil vise at de er noe.

Håkon Grøttland, fagansvarlig for landslagskolen i Norges Fotballforbund viser til en nederlandsk undersøkelse og forklarer det slik: De som lykkes har ofte skilte foreldre, er yngst i søskenflokken og har minoritetsbakgrunn. Du får ikke alt servert på et fat



Illustrasjon: Sureyya Aydin

og møter litt motstand, da bygger du en karakter og blir god.

29 % av barn og unge i bydelen opplever fattigdom, og 24,4 % lever i langvarig fattigdom. Det er høye tall. Over 55 % av beboerne har innvandrerbakgrunn eller har foreldre som har innvandret. Ofte er det store barneflokker. Argumenter som vanligvis forklarer hvorfor noen havner i kriminelle miljøer. Samme historien kan altså forklare hvorfor så mange lykkes.

Å ha en fotballbane som skoleplass, midt mellom blokker og rekkehus, det hjelper selvsagt. Enten man vil studere juss, bli fotballstjerne eller ikke helt får til de skolegreiene. Alle er innom banen. De spiller i røde drakter med

Benjamins minnefond på magen. For dette var også Benjamin Hermansens lag. Mange strekker seg litt ekstra for Benjamin. For nærmiljøet. For foreldrene. For lillebror. For en sliten mor. For sin egen stolthet.

«Åtte av landets beste er gutter fra samme ungdomsskole og samme lokalmiljø. Det gjør dem til større forbilder enn de selv forstår.»

Det skal fortsette sånn. Takket være Mohammed Fela, Chuma Anene, Jonathan Parr, Moussa Nijie, Ohi Anthony Omojuwanfo, Adama Diomande, Haitam Aleesami og Mathis Bolly er nye viljesterke drømmere klare til å ta på seg fotballsko. De skal også bevise noe. For kan dere så kan de. Kan Zlatan så kan gutta fra Holmlia.

Skikkelige svenske tilstander! ⑨



Aar Manta spilte dansbar afro-hop med personlige tekster på Somaliske dager.
Alle foto: Ingvil Skeie Ljones/Litteraturhuset



Ladan Osman møtte litteraturkritiker Eivind Myklebust til samtale.

En diaspora av poeter

Den unge poeten Warsan Shire har bidratt til at forfattere og poeter med somalisk bakgrunn har blitt lagt merke til. Shire er bare et stjerneeksempel fra en stat som blir karakterisert som «A Nation of Poets». I vår arrangerte Litteraturhuset festival over en hel helg under tittelen «Somaliske dager».

RAKIA BIHI

SAMORA

Blant temaene som ble tatt opp på Somaliske dager var det å være mellom to kulturer, somalisk poesi, brutalitet og skjønnhet, Somalia bak stereotypiene, somalisk i diasporaen, og litteratur, feminisme og kjønn. Det er disse temaene unge i diasporaen lever med og enten må forsvare eller bare godta. Festivalen belyste også hvor viktig det er å huske på språket sitt, og ikke glemme å uttrykke seg.

Feminisme og kjønn ser ut til å være et tema som dukker opp igjen stadig oftere blant somaliere. Håpet er at Somalia, som har vært i borgerkrig i snart 30 år, skal kunne komme seg på beina slik at man skal kunne se skjønnheten landet har å tilby. Dagens litteratur representerer det diasporaen gjennomlever der de er, og hvordan en forholder seg til et land de fleste stort sett forbinder med krig og konflikt. Somalia er et land som representeres av stereotyper, uten at vi vet hvordan det faktisk er der. Skjønnheten i landet har vi sett bilder av, den er der, men må bygges opp på nytt, og diasporaen har nok også sin rolle i dette.

Mellom to kulturer

Det å stå mellom to kulturer var noe alle foredragsholderne på Somaliske dager tok opp – hvor krevende det kan være og hvor viktig det er å finne sin egen stemme. Det å være fra et Somalia som folk

stort sett assosierer med pirater og terrorister, er vanskelig. Hvordan kan man identifisere seg med begge kulturer, leve i for eksempel Norge og samtidig huske fedrelandet? Nadifa Mohamed, Ladan Osman, Aar Maanta, Safia Aidid, Farah Gabdon og Martin Orwin kom for å dele sin litteratur. Martin Orwin er professor og underviser i somalisk ved SOAS i London. Han har gjendiktet somalisk poesi og arbeidet tett med flere somaliske poeter, blant andre Gaariye og Hadraawi.

Nadifa Mohamed er en kjent somalisk-britisk forfatter som har skrevet to bøker – en om farens vanvittige historie, som gir et innblikk i hvordan det var å være på flukt etter andre verdenskrig. Den andre romanen handler om livet til fire somaliske kvinner under borgerkrigen, og hvorfor de aldri forlot landet.

I bøkene hennes snakker hun om sine største inspirasjonskilder, som er foreldrene. Romanene *Svart mamba* (2009) og *De tapte sjelers land* (2013) tar for seg ulike deler av Somalias historie, og har høstet bred litterær anerkjennelse. Hun ble kåret til en av Grantas «Best of Young British Novelists» i 2013.

Hiphop, blues og tradisjonell musikk

Aar Maanta, som deltok på Litteraturhuset, har laget en sang for UNCHR om hvorfor ungdommer flykter med båt. Sammen med bandet sitt spiller han



Farah Gabdon, Safia Aidid, Aar Manta og Åsne Seierstad diskuterte den somaliske diasporaen.

dansbar afro-hop med personlige tekster inspirert av somalisk poetisk tradisjon og en musikkstil som blander hiphop, blues og tradisjonell musikk fra Somalia, Nord-Afrika og Midtøsten.

Farah Gabdon skriver og framfører poesi med røtter i den somaliske muntlige poesitradisjonen. Hun har opptrådt i London og Helsingfors, og i fjor ble den første poesisamlingen hennes, *Breathing Just a Little*, publisert. Diktene hennes var noe en merket at mange i salen kjente seg igjen i, hvor vanskelig det er å faktisk tilfredsstille både forventninger fra norsk og somalisk hold.

Somalia – historie og nåtid

Safia Aidid skriver doktorgrad om nyere somalisk historie. Landet har gått gjennom store og omveltende perioder, med kolonistyre, borgerkrig, utbrytstater og konflikter med nabolandet Etiopia. Hun er en inspirasjon for unge som ønsker å ta høyere utdanning, og hun inspirerte flere i salen til å faktisk se mer på historien.

Helgen ble avsluttet med en visning av filmen *A stray*, som handler om en ung somalisk gutt som bor i Minneapolis. Vi blir kjent med utfordringene han møter, både hjemme og i hjemlands-samfunnet, de utfordringene han møter i moskéen og reisen som tester troen hans. Veldig mange lever med bildet av somaliere som et folk som alltid har vært ekstremt religiøse, men sannheten er at de har blitt det mer og mer etter borgerkrigen. Det minner om Sana i *Skam*, som går igjennom lignende utfordringer.

Hvilke temaer tok de opp?

– Hva betyr det å være somalisk i dag, og hvordan setter den nye generasjonen sitt preg på litteraturen? Dette er spørsmålet hadde Litteraturhuset fremhevet på programmet, og det er noe som er utrolig viktig

«Veldig mange lever med bildet av somaliere som et folk som alltid har vært ekstremt religiøse, men sannheten er at de har blitt det mer og mer etter borgerkrigen.»



Nadifa Mohamed og Andreas Liebe Delsett i samtale om å skrive med utgangspunkt i krig og konflikt, somalisk historie og kultur.

å belyse. Det å være somalisk i dag er kun noe hver enkelt kan bestemme og finne ut av selv, men det viktigste jeg fikk med meg fra disse dagene var hvor viktig det er å huske på begge kulturene du lever i. Uansett hvor mye du leser eller hører om Somalia, så bestemmer du selv hva du skal ta med deg. Det kan ikke være lett for foreldre å flytte ut fra Somalia og til Vesten, hvor man blir testet på sin tro og sine verdier.

Den nye generasjonen setter sitt preg på litteraturen ved å skrive og fortelle om sine reiser, våre reiser, opplevelser og erfaringer som er helt annerledes enn våre foreldres. Derfor er det like viktig for vår generasjon å fortelle om disse reisene. Det er viktig for generasjonen som vokser opp nå å

se at vi har gått igjennom noe av det samme som de gjør. Ungdommer trenger å vite at litteraturarven i Somalia er rik, at det er derfor staten kalles «A Nation of Poets». Det blir utrolig gøy å se hvordan den nye generasjonen fortsetter å blomstre og fortelle sine historier fra diasporaen. 9



Bitene av Baldwin's essay fokuserer på 1960-tallet, og sirkler om livene til Medgar Evers, Malcolm X, og Martin Luther King Jr., alle svarte menneskerettighetsforkjempere som ble myrdet på grunn av sitt engasjement og sin posisjon.

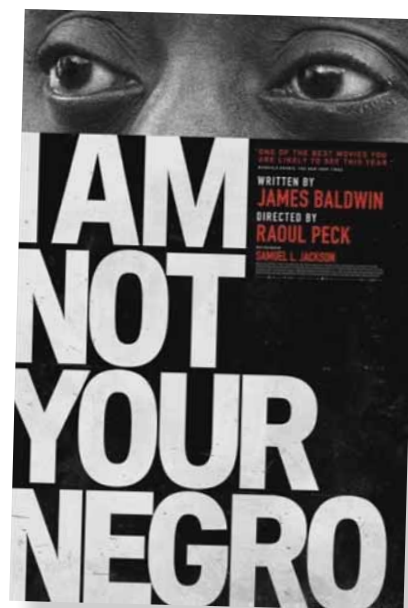
Vitner om en mann som vitner

Raoul Peck's *I Am Not Your Negro* har et sterkt politisk budskap og byr på en reise gjennom hjernen til James Baldwin, en av de største samfunnsanalytikerne i det 20. århundre. Den er også uvanlig fordi den viser USA gjennom øynene til en afroamerikaner, der håp er revet i stykker av skrekk og tragedie.

GABRIEL CORREA

SAMORA

Filmen bygger på materialet fra Baldwin's siste, uferdige essay, og bæres av Samuel L. Jacksons fortellerstemme. Peck viser mye footage; nyhetsklipp, bilder, nyhetsartikler og tekst. Vi blir ikke vist et spesifikt bilde av Baldwin. Dette kan virke litt rart til å begynne med, spesielt fordi han var en av de få intellektuelle afroamerikanerne som var på fjernsyn nærmest på daglig basis på 60-tallet. Det lille vi ser av intervju-høydepunktene fra «The Dick Cavett Show», gjør det klart at Peck også kunne lagd en tilfredsstillende film om Baldwin selv, nemlig fordi han var så suveren.



Tittel: «I Am Not Your Negro»
Regi: Raoul Peck
Sjanger: Dokumentar.

Verden med Baldwins øyne

Men det blir gjort klart for seeren, idet filmen åpner seg, at *I Am Not Your Negro* ikke prøver å presentere det fulle livet til Baldwin. Den handler kun om å presentere hvordan han så på, og skrev om verden. Måten filmen presenteres på er sensitiv og full av kjærlighet til den svarte kampen mot undertrykking, drevet av sorg.

Bitene av Baldwin's essay fokuserer på 1960-tallet, og sirkler om livene til Medgar Evers, Malcolm X, og Martin Luther King Jr., alle svarte menneskerettighetsforkjempere som ble myrdet på grunn av sitt engasjement og sin posisjon, og de har etterlatt seg et tragisk inntrykk på det afroamerikanske folket. Drapet på John F. Kennedy er også i fokus. Gjennom disse personene og hendelsene, viser Peck med observasjoner, anekdoter og vise ord koblinger til hva USA angivelig står for og hva USA gjør ute i verden.

Vi hører gjennom Baldwin's ord at dette er noe som sterkt plager han, spesielt diskusjonene innen og om borgerrettsbevegelsen, og debatten om voldelig motstand og ikke-voldelig motstand. Han forklarer dette gjennom flere personlige opplevelser. For eksempel subjektet i Baldwin's essay som forteller om hvordan han og hans hvite kjæreste pleide gå hjemmefra på forskjellig tidspunkt, og gå ulike veier til møtepunktet, for så seinere å forlate møtepunktet på samme måte, flere minutter fra hverandre og at selv om de tok samme tog, pleide å sitte langt fra hverandre.

Hvordan ser amerikanere seg selv og andre?

Baldwin forteller oss om publikums bilder av idoler,



Nosizwe Baqwa, Sindre Bangstad, Mohamed Abdi og Rune Berglund Steen diskuterte filmen «I Am Not Your Negro» på filmfestivalen Oslo Pix. Foto: Johnny Vaet Nordskog/Oslo Pix

Kontraster og nyanser

– Noe av det jeg syns er fascinerende ved Raoul Peck's film *I Am Not Your Negro* er at han viser kontraster, at i ett og samme land kan svarte og hvite ha helt forskjellige livssituasjoner, sier Mohamed Abdi under filmfestivalen Oslo Pix.

Raoul Peck's *I Am Not Your Negro*, som er basert på et essay av James Baldwin, ble vist i Norge under den nye filmfestivalen Oslo Pix.

Etter filmen var det lagt opp til diskusjon om de såre temaene som filmen tar for seg. De som tok del i diskusjonen var sosialantropolog Sindre Bangstad, spaltist i Morgenbladet Mohamed Abdi og artist Nosizwe Baqwa. Ordstyrer var Rune Berglund Steen, leder for Antirasistisk Senter, som kontekstualiserte samtalen etter dagens virkelighet.

– Noe av det som både er fint og vanskelig med *I Am Not Your Negro* er at selv om den peker på samfunnsutfordringer på et strukturelt nivå, så er den så ekstremt intim og personlig. Det er alltid ett eller annet med det menneskelige ansvaret som Baldwin hele tiden etterspør, sier Nosizwe Baqwa.

Diskusjonen tok for seg hvordan Baldwins analyser viser det som fortsetter å gå galt i USA.

Samtidig ble debatten etterhvert peilet inn på forholdet mellom USA og Norge.

– Når vi i Norge skal få informasjon om det som skjer i USA, fordi vi har jo et sterkt forhold til det landet, kanskje særlig på grunn av popkultur – må vi være forsiktige med å ikke tolke det fra en «norsk målestokk», sier Mohamed Abdi.

– Det filmen handler om for meg, er at man narrer seg selv hvis man tror at kunnskap er nøkkelen til alt. Kunnskap uten holdninger kan anvendes på de frykteligste måter. Det er ingen samfunn i verden som er ferdig med rasisme, det er en kamp som må tas igjen og igjen og igjen. Det er et holdningsspørsmål. Hva gjør du for dine medmennesker i hverdagen, sier Sindre Bangstad. **S**

«Kunnskap uten holdninger kan anvendes på de frykteligste måter.»



I «I Am Not Your Negro» blir vi ikke vist et spesifikt bilde av Baldwin. Peck viser mye footage; nyhetsklipp, bilder, nyhetsartikler og tekst fra USAs borgerettsbevegelse på godt og vondt.

både svarte og hvite; Doris Day, John Wayne, Gary Cooper, Ray Charles, Sidney Poitier og Harry Belafonte. Men også hvordan hvite amerikanere ser på seg selv, og på andre. Vi får høre tankene hans rundt hvordan kapitalismen fører til at vi setter tall over alt annet; at penger er «drugs», og muligheten til å forene svarte og hvite, som han forholder seg skeptisk til, med mindre hvite erkjenner den fulle byrden av slaveri, og Jim Crow, rasesegregeringslovene.

Filmen viser til tider svært personlig filmkritikk, der Baldwin påpeker og diskuterer interessante poenger i og reaksjoner på amerikanske filmer. Høydepunktet kommer der Baldwin beskriver svarte vs hvite tilskuernes reaksjon på en scene i Stanley Kramer's kompisfilm *The Defiant Ones* der to fengselsrømlinger klarer å hoppe på et tog, men Tony Curtis's karakter faller av toget og karakteren til Poitier selv hopper av for å hjelpe han: Det svarte publikum skriker mot Poitier, «Hva er det du gjør?», mens det hvite publikummet ser scenen som forsonende og positiv.

Peck bommer litt når han prøver å koble Baldwins observasjoner av hendelser i egen levetid med hendelser som har skjedd etter Baldwin's død, helt fram til nåtida. Peck blander historiske opptak og scener fra gamle filmer med biter fra moderne talk-shows og reality-tv, der alt leder opp til finanskrisen i 2008, Ferguson-opptøyene, Barack Obama og president-

kampanjen i 2016. Dette skader ikke filmen så mye. Men den bryter med utgangspunktet til Peck, som er Baldwins manuskript. Og det er tider der nåtid-delene forminsker Baldwin's observasjoner, ved å koble dem for vagt til det amerikanske livet i tiden etter hans død. Baldwin's ord vil alltid være relevant, mens koblingen utdaterer seg selv.

Baldwin i Jacksons stemme

Men disse detaljene er ikke viktige. Baldwin's stemme som manusforfatter er like mektig uansett.

Det var smart å la Samuel Jackson lese Baldwin med sin egen stemme, istedenfor å prøve seg på en etterligning. Jackson lyssetter verket til Baldwin, og lar fokuset være der det burde være.

Å gjøre Baldwin til vitne til sin egen opplevelse er vanskelig å vise frem, men Peck gjør dette mesterlig. Baldwin er vitne til sine egne kommentarer og Peck viser dette

veldig tydelig. Han viser bilder av Baldwin sammen med politikere og artister, men disse holdes ikke i billedruta for lenge, sånn at fokuset ikke går over til Baldwin selv. Det er en viktig og tragisk scene som viser begravelsen til King, der Baldwin observerer alle som gråter og han forklarer i ettertid at tårer virket meningsløst da, og hvis han hadde begynt å gråte så fryktet han at han ikke hadde klart å stoppe. Dette er ikke et portrett av en mann, James Baldwin, men av hans nasjon, sett gjennom hans øyne. Det er en film som vitner om en mann som vitner. 🍷

«Å gjøre Baldwin til vitne til sin egen opplevelse er vanskelig å vise frem, men Peck gjør dette mesterlig.»



I 1977 begynte Ngugi wa Thiong'o å skrive på morsmålet sitt gikuyu, da han sonet sin straff i Kamiti-fengselet i Kenya. Det var ikke bare et litterært vitnesbyrd; det var også et politisk standpunkt mot imperialisme.
Alle foto: Samora / Ari Gautier

Et litterært vitnesbyrd og politisk standpunkt

Veldig få har brukt sitt eget morsmål som verktøy for å bekjempe lingvistisk imperialisme. Ngugi wa Thiong'o var en av de første som utfordret kolonimakten gjennom lingvistisk kamp. Selv om de brakte ham i landflyktighet kunne de ikke sende ordene hans i eksil.

ARI GAUTIER

SAMORA

Han sitter stille i den store, tomme hallen; fingrene hans blar ukonsentrert i brosjyren til Lillehammer litteraturfestival. Han virker

likevel tilfreds. For noen minutter siden var han omgitt av et hav av mennesker som traktet etter å få en autograf og ønsket å udødeliggjøre et øyeblikk



På Lillehammer Litteraturfestival samtalte Ngugi wa Thiong'o med Grace Mutandwa fra Zimbabwe.

med mesteren av historiefortelling. Mannen som kjemper med ord synes å være lettet over den korte perioden med stillhet. Samtidig virker han absorbert i dype tanker.

Hans stemme og ord resonnerer i hodet mitt mens jeg blir invitert til å sitte sammen med ham.

Eksil

Det var i 1977, da Ngugi bestemte seg for å skrive på gikuyu, at han fikk inntrykk av at han kom tilbake fra et langt eksil. Det å bo i et land der man er tvunget til å snakke et fremmed språk, blir det samme som landflyktighet, ifølge Ngugi. Han minnes hvor grotesk den merkelige følelsen av mentalt eksil var.

«Det å bo i et land der man er tvunget til å snakke et fremmed språk, blir det samme som landflyktighet.»

Samtidig snakker han om fysisk landflyktighet: I stedet for å romantisere det, føler han at eksil kan ha et positivt og konstruktivt aspekt. Det kan skape avstand som gjør det mulig å se livet og kampen fra et annet perspektiv.

På Lillehammer Litteraturfestival samtalte Ngugi med Grace Mutandwa fra Zimbabwe. Her mimret han rundt flere anekdoter som formet hans lingvistiske aktivisme i kampen for anerkjennelse av marginaliserte språk. Han forteller om et besøk i Nord-Norge, der han holdt et foredrag om lidelse og personlig ydmykelse i sammenheng med å ikke kunne snakke sitt eget morsmål. En samisk mann kom bort til ham og spurte hvordan han visste om deres motgang.

Modig beslutning

“The bullet was the means of the physical subjugation; language was the means of the spiritual subjugation.”

Svært få afrikanske forfattere var så dristige og modige at de som Ngugi skrev på et urfolkspråk på et tidspunkt da Leopold Sedar Senghor, Birago Diop og andre forfattere var bundet til fransk og andre språk. Mens de valgte å bære den koloniale arven videre med stolthet, var Ngugi fast bestemt på å frigjøre seg fra det språklige tyranniet. Det var en tid da engelsk, fransk og portugisisk ble antatt å være de litterære språk.

Ngugi motbeviste sine kritikere som spådde at den banebrytende beslutningen om å skrive på gikuyu var et litterært selvmord. Ngugis motvilje lå i å bekrefter at han ikke ville dø av åndelig undertrykkelse, mens broren ble skutt og drept for å nekte å adlyde en britisk offisers ordre.

Starten

Ngugi ble født inn i en stor familie og vokste opp med å snakke gikuyu og lyttet til historier på sitt morsmål rundt bålet. Hans kjærlighet til gikuyu kom med forståelsen av dens stemningsfulle kvalitet utover den bokstavelige betydningen. Ngugi snakket gikuyu til han var fjorten, noe som koblet ham til lokalsamfunnet og hjalp ham til å forstå verden rundt seg.

I 1952 oppsto en politisk krise i Kenya. Utdanningssystemet, som var styrt av kolonimakten, overtok skolene som ble drevet av patriotiske nasjonalistister, hvor utdanningsspråket var gikuyu. Hans verden endret seg over natten. Fra den dag til en annen hadde språket han hadde hørt som vuggesanger, ordene han hadde uttalt siden barndommen, sangene han hadde hørt fra jordene, blitt fremmede for ham. Hvis barn ble tatt på fersken i å snakke det forbudte språket i nærheten av skolen, ble de ydmyket, fysisk straffet og noen ganger bøtelagt. Det verste var at barna ble lært kunsten å tyste på hverandre.

Anti-imperialisme

I desember 1977 ble Ngugi arrestert og sendt til høysikkerhetsfengselet Kamiti i Kenya, på grunn av hans kontroversielle teaterstykke *Ngaahika Ndeenda*. Det var der Ngugi bestemte seg for å avstå fra å skrive på engelsk. Det var ikke bare et litterært vitnesbyrd; det var også et politisk standpunkt mot imperialisme. Målet hans var å utjevne et klassesystem gjennom språk, for å bekjempe kolonialisme og imperialisme. Han innså snart at den beste måten å bekjempe urettferdighet på, var å koble folk sammen gjennom et språk som alle forstår.

Det koloniale systemet var bygd på en splittende strategi. Enhet var deres frykt. Ngugi ble deres

største trussel, fordi han gjennom sin litteratur kunne bringe bøndernes og arbeiderklassens frihetskamp sammen. Pramodeya Ananta Toer satt i likhet med Ngugi fengslet da han utviklet plottet i *Buru Quartet*, ved å fortelle historier muntlig til sine medfanger. Boka ble først skrevet da han ble sluppet ut av fengselet i Indonesia. Ngugi skrev derimot i fengselet, *Caitani Mutharabaini* ble skrevet på toalett-papir. Man kan fengsle mennesker, men ikke ord. Ngugi var i fengsel i ett år og ble tvunget ut i eksil av Moi-diktaturet som ønsket å eliminere ham.

Felles kamp

Vi snakket om språklige problemstillinger i mer enn en time. Jeg fortalte ham at å støtte opp om sitt eget språk kan være vanskelig. De som gjør det, kan lett falle i den språklige sjåvinismens felle. Han sendte meg et overrasket blikk og sa: «Du har rett. Språket som har vært under forfølgelse, har en tendens til å underkaste seg et annet språk. Man bør aldri opprette et språkhierarki.»

Da jeg skulle gå, sa han. «I Norge, når du spaserer; spaser alltid med en samisk person. Han har alltid mange historier å fortelle deg.» Jeg husket hans samtale med Grace Mutwanda, der han hadde sagt at hvor han enn går, knytter han forbindelser med folk på grunn av deres felles kamp. Fra Nord-Norge, New Zealand, Barcelona og Nord-Amerika kan han føle smerten til mennesker som ble nektet å uttrykke seg på sitt eget språk.

«Kan jeg fortelle deg en historie?», spurte jeg nølende. Han så på meg med et lite smil og nikket vennlig.

Jeg fortalte ham historien som Niillas Aslaksen Somby fortalte til Samora (daværende Immigranten) om sin triste opplevelse under sitt opphold i fengsel. Hans bestemor besøkte ham en gang i måneden. Hun kunne ikke annet enn å sitte i besøksrommet og se på ham med sine tårevåte øyne, mens Somby satt stoisk på den andre siden ute av stand til å si et eneste ord. Stillhet var det eneste vitnet til denne urettferdigheten fordi det var forbudt å snakke samisk, deres eget språk. Ngugi ble helt klart beveget; han satt omsvøpt i en dyp stillhet.

Akkurat idet jeg var på vei til å gå, tok han hånden min og holdt den en stund og sa: «This made my trip to Norway.» ⑤

«Målet til Ngugi var å utjevne et klassesystem gjennom språk, for å bekjempe kolonialisme og imperialisme.»



«Jeg gikk meg over sjø & land»
Siddhant Kumar (forfatter)
Charlotte Håkonsen (illustratør)
Tina Marie Tsiplakis (red.)
Mangfold Forlag 2017

Et godt svar

Boken *Jeg gikk meg over sjø & land* knytter det ukjente til det kjente. Tina Marie Tsiplakis, Siddhant Rihel Kumar og Charlotte Håkonsen har laget en barnebok som forklarer hva en flyktning er på en svært åpen og ærlig måte.

SARA FLAAEN LICIOUS

SAMORA

Hva er en flyktning?» er et spørsmål det er helt naturlig at barn lurer på i disse tider. Hvem er de, og hvorfor kommer de? Mange opplever nå å få nye barn i klassen eller i barnehagen som har vært på flukt, og i den forbindelse oppstår det mange spørsmål som er viktige å besvare på en god måte.

Norge fra hovedpersonens perspektiv

Boken *Jeg gikk meg over sjø & land* handler om en gutt som har kommet til Norge og skal begynne i 3. klasse. Det er første skoledag, og han tenker tilbake på alt han og familien har vært igjennom hittil. Vi får høre om hvordan han pleide å leke med kameratene sine i hjemlandet, og om hvor mye krig og

eksplosjoner det var på TV. Både han og foreldrene er redde, og de bestemmer seg for å flykte. Reisen er lang og går igjennom flere land, og hvert sted byr på nye utfordringer. Til slutt kommer de til Norge – en helt annen verden. Vi får se Norge igjennom guttens øyne – som et godt, men veldig annerledes sted.

Boken er ikke bare interessant på dramaturgisk vis, den er også svært forseggjort, litterært sett. Boken skiller seg fra mange andre barnebøker ved å for det meste gjengi en indre dialog, i stedet for å handle mest om hva som skjer og hvem som gjør hva. På grunn av dette blir vi godt kjent med gutten i historien. Boken er skrevet som en sirkelkomposisjon – den starter med gutten i skolegården, så tenker han tilbake på hva han har opplevd, og til slutt er han tilbake i nåtiden i skolegården igjen.

De har fått tildelt ballonger på første skoledag, og den røde ballongen hans er å se på hver eneste side i boken. Ballongen har to billedlige funksjoner; den speiler guttens følelser i hans eget ansikt, og samtidig fungerer den bokstavelig som en rød tråd igjennom historien. Dette gjør at et barn lettere kan følge historien, og ikke glemme åpningsscenen i skolegården, selv om man blir tatt med ut på sjøen og inn i mørke skoger.

Tilbakeblikk

Tilbakeblikket til flukten innledes med at han får øye på ei jente som har klart å sprekke ballongen sin. «Jeg kjenner til den følelsen, når ballongen er helt tom, og det er ingen koselig følelse» tenker gutten. Dette er et fint språklig bilde som skaper en følelsesbro, ettersom svært mange barn kan kjenne seg igjen i, eller se for seg hvordan å sprekke en ny ballong føles. Tristhet er en universell følelse, og det blir fort tydelig hvorfor han kobler følelsen av tristhet til reiseveien hit.

Tsiplakis har i tillegg tatt med noen morsomme referanser som gir liv til språket – også andre steder enn i tittelen. Når flukten igjennom skogen beskrives, står det: «Vi lister oss så stilt på tå når vi skal inn i skogen. Vi tar med oss kun det vi behøver». Dette gir straks assosiasjoner til Røvervisa fra Kardemomme by, noe som kan bidra til en følelse av å kjenne seg igjen. Likevel synes referansen å være litt tilfeldig plassert, og den blir stående litt alene. Det spørres også om den faktisk har ønsket effekt på barna som leser.



Redaktør Tina Marie Tsiplakis, illustratør Charlotte Håkonsen og forfatter Siddhant Kumar.

Det visuelle i boken er svært godt gjennomført. De fleste sidene er illustrert med svært detaljrike bilder, og det lekes mye med farger. Fargekontrasten på sidene når familien kommer til Norge er eksempelvis svært stor. Sidene frem til da har vært mørke og dystre, mens de følgende er lyse og fulle av sterke farger.

Bidrar til ny kunnskap

Likevel er det enkelte ting som ødelegger litt for kvalitetsinntrykket av boken. Selv om illustrasjonene er svært gode, er de til tider litt vel dystre. På de sidene hvor teksten har et mer positivt innhold, virker det selvmotsigende når noen av tegningene ikke samsvarer i uttrykket. I tillegg er ikke alltid planleggingen av tekstens plassering like nøye gjennomtenkt. Flere steder er hvit tekst plassert mot en bakgrunn med lyse elementer, slik at det er anstrengende å lese. Boken når heller ikke helt opp når det kommer til rettskriving, på grunn av noen irriterende småfeil i tegnsettingen. Derimot er boken svært lettlest, noe som gjør at den inviterer til at barn også kan lese den for seg selv.

Denne boken har definitivt potensiale til å bidra til ny kunnskap og åpenhet hos barn. Den beskriver hvordan det er å være flyktning, på en fordomsfri og ærlig måte – slik som bare et barn kan. Vi får se både det brutale og det gode med et barns uskyldige øyne. Guttens historie er langt ifra hva som er barndommen til de fleste barn i Norge, men likevel føles han ikke så fremmed.

Skaperne av boken belyser noe veldig viktig med denne historien i nettopp det at vi ikke er så veldig forskjellige, selv om bakgrunnen vår er ulik. Bakgrunnen vår påvirker ikke hvor godt vi kan leke sammen i skolegården. Denne boken kan bidra både til økt empati og forståelse for flyktninger og hva de har gått igjennom, samtidig som den legger vekt på hvor heldige vi er som har det trygt og godt her. Hvorfor skal vi gjøre noe annet enn å ønske de som flykter fra elendighet velkommen? 

Mangfoldsledelse; en byrde eller ressurs?

Ullensaker-modellen vektlegger først og fremst arbeid med flyktninger, og en nøkkelfaktor er troen på potensialet i mangfoldet blant alle innbyggere i kommunen. Hvilke grep har politikerne tatt for å skape en lojalitet til Ullensaker-modellen, på tvers av partiskiller?



LOVELEEN RIHIL BRENNÅ

Refleksjon

Integreringsdirektør Libe Rieber-Mohn «ber nå Kommune-Norge lære integrering av Frp-kommunen Ullensaker, som hittil i år har lyktes med å få 73 prosent av flyktningene rett over i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram. Dette er resultatene av Ullensaker-modellen.

Målet for Ullensaker-modellen er å gjøre flyktningene bedre i stand til å klare seg selv. Samarbeid med frivillig sektor og næringslivet skal sikre at flyktningene får et nettverk og en døråpner inn i lokalsamfunnet og arbeidslivet,» skriver TV2 på sine nettsider.

Dette er oppslaget jeg møter da jeg kommer hjem fra en uke i utlandet. Min kommune har en suksesshistorie å fortelle. Kommunens politikere, administrasjon og frivillige jobber sammen for å skape et mer inkluderende samfunn.

Middag hjemme hos meg.

Ideen om Ullensaker-modellen ble lansert av en Frp politiker, Ståle Lien Hansen, på en av mine årlige middager for kommunepolitikere hjemme hos meg. Middagen i januar 2016 hadde tema «hvordan skape et inkluderende og bærekraftig lokalsamfunn». Mangfoldsledelse er fremtidens kompetanse til å lede en kommune.

Kommunen inviterte frivillige lag og foreninger, samt næringslivet, og ble selv aktiv i å finne gode løsninger for å gjøre veien mellom skole, ledighet og arbeid kortere. En nøkkelfaktor i Ullensaker-modellen er troen på potensialet i mangfoldet blant alle innbyggere i kommunen. Selv om Ullensaker-

modellen først og fremst vektlegger arbeid med flyktninger, er modellen god for alle innbyggere som er arbeidsføre, men sliter med å finne veien inn i arbeidslivet. Språk, holdninger og samarbeidsvilje mellom politikere, administrasjonen, frivilligsektor og næringslivet er nøkkelen her.

Mangfoldsledelse – idealer og praksis

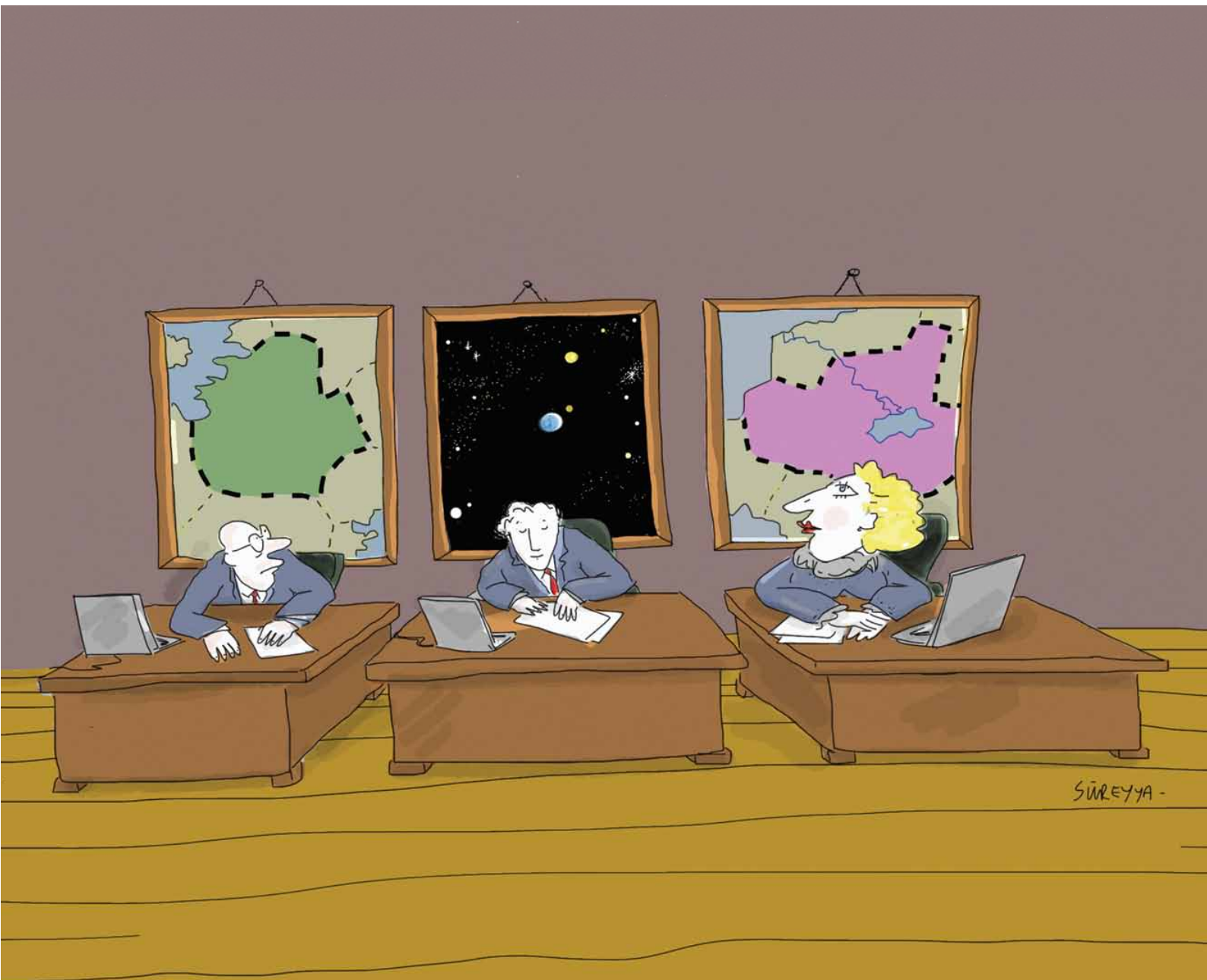
I juni ble rapporten *Mangfoldsledelse – idealer og praksis* publisert av Agderforskning og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Rapporten ble bestilt av Seema AS og Hovedorganisasjonen Virke. Det ble gjennomført en undersøkelse blant ledere i offentlige og private virksomheter på Sørlandet for å finne ut hva ledere forbinder med begrepet mangfoldsledelse, og hvor mangfoldet i deres virksomheter er størst.

En del representanter fra både private og offentlige virksomheter ser på mangfold og inkludering som et pålegg eller en politisk korrekt handling. De rekrutterer mangfold, fordi det er et krav fra kommunen, myndighetene, eller fordi det er en trend som fremmer virksomheten

på en positiv måte. NAV blir spesielt trukket frem som premissleverandør for mangfoldsarbeidet. Disse snakker om «mangfold» som noe de må ha og som de må se positivt på, samtidig som de snakker mye om utfordringene ved dette i intervjuene. Dette sitatet fra rapporten illustrerer hvordan arbeid med mangfold oppfattes av enkelte ledere:

«Jeg sitter av og til med en del ledere som faktisk har strukket seg lengre en man kan forvente, de har strukket seg så langt at de nesten må sykemelde seg.

«For å lykkes med brukere og innbyggere, må ledere først binde mennesker sammen, samtidig som de får frem ulikhetene som en styrke,»



Illustrasjon: Sureyya Aydin

Fordi de skal tilrettelegge for alle, og de skal høre på alle, og de skal bruke det beste i alle og tilpasse arbeidsoppgaver. Men så finnes det også ledere som ikke er lydhøre for det. Så du har begge deler, men det går ikke an å si en generell ting. Jeg tror de fleste har en positiv intensjon.»

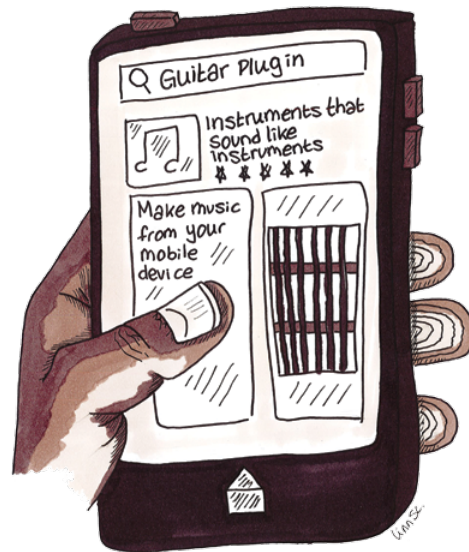
Representanter fra private så vel som offentlige virksomheter uttrykker følelse av at mangfoldsrekuttering i noen grad er påtvunget dem. Og at ansettelsesreglementet retter ensidig fokus mot etniske minoritetsgrupper og dermed reduserer spennvidden i mangfoldet. Andre uttrykker at de opplever det som et pålegg fra NAV. Lederne snakker om «mangfold» som noe de må ha, og som de må se positivt på, samtidig som de snakker mye om utfordringene ved dette i intervjuene.

Look at Ullensaker-modellen

Hvorfor ikke se på Ullensaker kommune? Hvilke grep har de tatt for å skape en lojalitet til Ullensaker-modellen, på tvers av partiskiller? Hvordan har lederen for komitéen som har utviklet modellen jobbet for å håndtere metode- og sakskonflikt uten å skape relasjonskonflikt? Dette er en del av å lede mangfold. For å lykkes med brukere og innbyggere, må ledere først binde mennesker sammen, samtidig som de får frem ulikhetene som en styrke, og så lede «flokken» mot et felles mål. 🌀

Kultur leves, den forbrukes ikke

Komponisten John Philip Souzas frykt for at musikk mister sin sjel når den blir mekanisert, er ikke vanskelig å forstå om du ser deg rundt i dag. Hva gjør moderne musikk med våre mellommenneskelige forhold?



EVEN TØMTE

Dissonans

På kontoret til den nylig avgåtte lederen for Norsk Musikkråd hang det en plakate, en gammel reklame for en musikkforretning, som jeg likte å se på når jeg fra tid til annen var der inne. «Spiller De?», spurte den, og tegnet opp et scenario for leseren. «En aften går De kanskje forbi et festlig opplyst hus hvor det er musikk og dans. De stanser og lytter til musikken og tenker at der inne er det hyggelig. Men om De selv var med, om det var De som var den som spilte til dansen? Overvei om det ikke skulde være ett eller annet instrument De kunde lære å spille. Det er ikke sikkert De blev noen virtuos, dem er det ikke så mange av, men De kunde bli en habil musiker som ved å spille til underholdning og dans kunde skaffe Dem økede inntekter.»

Bærer vitne om en annen tid

Jeg er glad i gamle ting. Denne plakaten liker jeg særlig fordi den bærer vitne om en annen tid, for ikke så lenge siden, da man gjorde ting litt annerledes. En tid hvor man danset pardans på fest, og en tid da levende musikk fremdeles kunne konkurrere med gramfonplaten som underholdning til hjemmebruk. Nå virker ikke bare språket, men hele scenariet, gammelmodig. Man har da Spotify.

I år er det 111 år siden den amerikanske komponisten John Philip Souza skrev essayet «The Menace of Mechanical Music». Alle som har spilt i korps vet hvem Souza er. Marsjkongen som komponerte 137 marsjer, inkludert «Stars and Stripes Forever», hadde 15,623 opptredener over hele verden med orkesteret sitt og var delaktig i å skape sousafonen,

kjempetubaen som korps og marsjerende band liker å bruke. Han uroet seg over hvor utviklingen var på vei, med gramfonen og andre oppfinnelser for å ta opp og spille av musikk. Snart, advarte Souza, kunne vi få et samfunn der foreldre ikke lenger synger nattasanger for ungene, men spiller mekanisk musikk for dem i stedet. Der soldater blir sendt for å dø til lyden av en gramfonplate, og der unge elskende ikke lenger synger serenader for hverandre, men overlater til en maskin å formidle sine følelser.

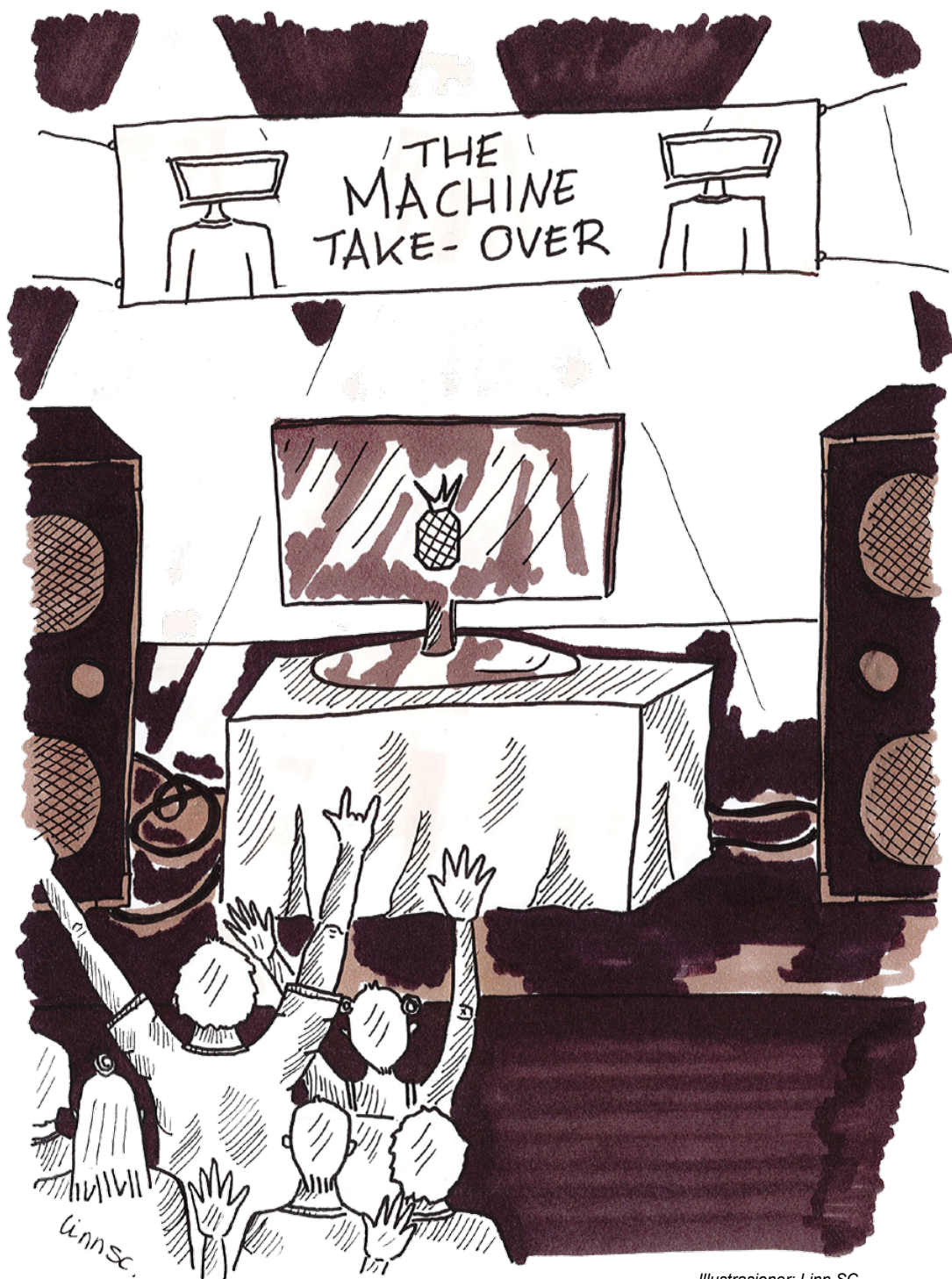
Det er et illevarslende bilde Souza maner fram, som en dystopisk science fiction-roman. Det er også en ganske presis beskrivelse av hvordan man har det i dag.

Fryktet for kulturens sjel

Souza fryktet for amatørmusikken, den som ble framført i private hjem, ved pianoet eller på gitaren, eller der den lokale spillemannen spilte opp til dans. Dette gjorde han nok delvis fordi han hadde økonomiske interesser i dette selv; som de fleste kom-

ponister på den tiden levde han av å selge noter, og da hovedsakelig til ikke-profesjonelle musikere. Men man aner også at han er motivert av noe mer enn ren interessekamp, han frykter for kulturens sjel. Gramfonspilleren er riktignok imponerende, skriver han, men den truer med å «reducere uttrykket i musikken til et matematisk system av megafoner, hjul, tannhjul, plater, sylindre og alle slags snurrende ting, som er for virkelig kunst hva en marmorstatue av Eva er for hennes levende, pustende døtre».

Ser man rundt seg i dag, er det ikke vanskelig å forstå at han fryktet dette. Soldater går jo faktisk i



Illustrasjoner: Linn SC

krigen til mekanisk musikk, slik han forutså. Foreldre bruker maskiner til å synge barna i søvn. Musikk lages i økende grad av dataprogrammer. Dermed forsvinner også det organiske elementet av kommunikasjon i musikken. Med mekaniseringen følger en sterkere instrumentalisering av musikken; den blir redusert til et lydspor, muzak for å akkompagnere andre aktiviteter, som når vi løper på tredemølle til digitalt kalibrerte, matematisk perfekte rytmer designet for å være en perfekt match til den optimale treningspulsen.

Gamlinger beklager seg over ungdommen

Ofte liker man å gjøre narr av tidligere tiders bekymrede stemmer som advarer mot utviklingen. Gamle gubber har helt siden Sokrates' tid beklaget seg over ungdommen. På 1700-tallet var folk visstnok bekymret over at sofaen kunne gjøre folk sedate, for ikke å snakke om alle som har okket seg over radio, TV, video og dataspill. Man glemmer kanskje i all morskapen å spørre om de ikke hadde litt rett også. Souza hadde neppe rett i at den amerikanske musikken kom til å gå under som følge av mekaniseringen. Tvert imot ble det springbrettet den

brukte til å erobre verden. Men Souza ville nok ment at den mistet noe av sjela på veien. Dette skriver han:

«This wide love for the art springs from the singing school, secular or sacred; from the village band, and from the study of those instruments that are nearest the people. There are more pianos, violins, guitars, mandolins, and banjos among the working classes of America than in all the rest of the world, and the presence of these instruments in the homes has given employment to enormous numbers of teachers who have patiently taught the children and inculcated a love for music throughout the various communities.

Right here is the menace in machine-made music! The first rift in the lute has appeared. The cheaper of these instruments of the home are no longer being purchased as formerly, and all because the automatic music devices are usurping their places.

And what is the result? The child becomes indifferent to practice, for when music can be heard in the homes without the labor of study and close application, and without the slow process of acquiring a technic, it will be simply a question of time when the amateur disappears entirely, and with him a host of vocal and instrumental teachers, who will be without field or calling.»

Ny tid, nye målsettinger

I mitt arbeid som informasjonsansvarlig i en musikkorganisasjon er dette noe vi forholder oss til. Det har dukket opp mange utfordrere som konkurrerer med det håndverksmessige, iblant kjedelige arbeidet med å mestre teknisk å spille på et instrument. Som amatørmusiker merker jeg det selv, når den forførelseriske Playstationen står ved siden av instrumentet og roper på oppmerksomhet. Det merkes også i hvilke arenaer som finnes for å utøve musikk. De færreste plukker opp et instrument for «ved å spille til underholdning og dans kunde skaffe økede inntekter» (en generasjon tilbake i familien min har jeg derimot noen som av økonomiske grunner ga opp tanken på å bli ingeniør, og ble musiker i stedet). Nå vil man heller vinne The Stream eller noe, og rydde seg en plass på stjernehimmelen.

Men den souzaske dystopien har ikke slått helt til likevel. Korpsbevegelsen er kanskje over mid-dagshøyden, men teller likevel over seksti tusen medlemmer i Norge. Min organisasjon, De Unges Orkesterforbund, har vokst kontinuerlig i over tjue år. I korpsbevegelsen snakker man om sekssifrede medlemstall. Ryktene om det store folkelige amatørskapets død er betydelig overdrevet.

Hvordan måler man kultur?

Nylig fikk jeg utfordret noen fordommer jeg hadde om dette, da jeg leste Statistisk Sentralbyrås kulturbarometer, et PDF-dokument med tørre, nøkterne tall om nordmenns kulturbruk (de har heldigvis vett til ikke å kalle det kulturFORbruk). Her står det en del ting som også forteller en annen historie. Se bare:

- 32 prosent kan spille et instrument
- 8 prosent driver med bildekunst eller kunsthåndverk
- 12 prosent har opptrådt offentlig med sang eller musikk siste to år
- 7 prosent er med i kor, orkester eller lignende.

En av tre, altså, spiller et instrument. Og nesten en av åtte har altså opptrådt for andre i løpet av de siste par årene. Dette er tall som har utfordret mine egne fordommer om passiv konsumentkultur. De er noen virtuoser alle sammen, det er det ikke alle som kan bli, men det er kanskje nettopp også noe av poenget. Og enda flere oppsøker konserter og kulturbegivenheter.

«Det er et illevarslende bilde Souza maner fram, som en dystopisk science fiction-roman. Det er også en ganske presis beskrivelse av hvordan man har det i dag.»

Musikk skal være gøy

Man kan, hvis man vil, ramse opp en mengde fordeler som kommer av dette: å mestre et instrument krever mental disiplin, som også gir seg utslag i skolearbeid og på andre områder av livet. Spyttprøver som er gjort av amatørsangere før og etter korøvelse viser at produksjonen av «lykkehormonet» serotonin øker drastisk i løpet av øvelsen. Sangleker og musikk i

barnehagen er avgjørende for å få barn med språkutfordringer til å finne seg til rette med de andre. Musikk er bra for folkehelse og integrering og alle disse tingene politikere liker å snakke om. Men poenget er likevel ikke dette; poenget er at vi må ha noe å leve for, i et samfunn, for at det skal være noen vits i å holde på med dette i det hele tatt. Poenget er at det er vakkert. Poenget er at det er gøy.

«Under such conditions the tide of amateurism cannot but recede, until there will be left only the mechanical device and the professional executant», mente Souza. Sterke krefter virker i retning av å gi ham rett, men vi håper han tar feil likevel.

Regjeringen lanserte nylig arbeidet med sin nye kulturmelding, den første siden 2003. Omtrent samtidig kommer en ny melding om frivillighetspolitikken; ti år etter den forrige. Det forrige kulturløftet løftet store deler av kulturlivet, men de frivillige organisasjonene ble hengende etter. Vi får håpe at verdien av den levende amatørkulturen blir ivaretatt i politikken som skal meisles ut i disse nye meldingene. Kultur er nemlig noe man lever, ikke forbruker. 9

Lokket fram gåse huden

For å sette det litt på spissen, kan vi kalle Cezinando for Oslos stolthet. Vi ser han i de fleste magasiner og han finnes på de aller flestes spillelister. Med god grunn kan vi si at denne unge mannen virkelig har klart det. Det er to grunner til det; han er seg selv, og han er vanvittig dyktig.

ZENA LØCHTING WILLIAMS

SAMORA

Fra blokkene på Tøyen til Stavernfestivalens hovedscene kan Cezinando gi seg selv et klapp på ryggen og stolt innrømme til at det ikke er mange 21-åringer som har gjort det han gjorde i sommer. Med et publikum så tett at Staverns gress-slette var omdannet til et teppe av hoder, ikke bare imponerte han publikum, han mente selv at fredagens konsert var noe av det vildeste han har vært med på. Nesten stum takket han for all kjærligheten.

Allsang og vugging

På scenen ser vi et heldekkende bakteppe prydet av rapperens stempelmerke og signatur, 1111. Han teaser med en lys, men sterk stemme som får publikum i total ekstase, han løper ut på scenen i det særeste, feteste antrekket festivalen har sett på en god stund. Smil, latter og ukontrollert hopping setter stemningen de første ti minuttene av konserten. Etter en halvtime er det allsang og vugging som gjelder.

Når du sjekker klokka fordi du ikke vil at konserten skal ta slutt, må vel det bety at Cez nok engang har klart å imponere sitt publikum? Som artist er live-opptredener den sterkeste faktoren om du ønsker å skape bånd til publikummet ditt. Gjennom kroppsspråk, energi og kontakt kan du oppnå en så ekstrem kontakt, som ikke kan tas for gitt. Cezinando viste seg i stand til det, for med uttrykket sitt klarte han å løfte nivået både til å fremkalle gåsehud og inspirere publikum.

Tok «soldansen»

Når man er gira på festival, er man også ganske gira på fint vær. Cezinando var gira på begge deler, men mest av alt var rapperen gira på å ta «soldansen». I håp om at de mørke skyene som hang over oss ville forsvinne, inviterte Cez oss til dans med en låt jeg tror hele Stavern kunne teksten på. Beaten til den



Cezinando på Stavernfestivalen 2017. Foto: Noah Løchting Williams

pene sangen, «Botanisk Hage», snek seg innpå oss og med en rocka geip og to armer opp i været så man ganske fort at Cez var fornøyd med både dansen og publikums allsang.

Cezinando gjorde publikum til en bølge, han lekte med følelsene våre denne fredagskvelden, med sine emosjonelle tekster, sin musikalske stil og sitt sterke, personlige uttrykk. Cezinando har kommet for å bli, og Stavern var bare en «pit stop» på resten av hans lange, fargerike vei. 📍

Cezinando (...) lekte med følelsene våre denne fredags-kvelden, med sine emosjonelle tekster, sin musikalske stil og sitt sterke, personlige uttrykk.

Velkommen til Melahuset

Melahuset åpnet offisielt mandag 5. desember 2016, som en forlengelse av Melafestivalen. Programmet på Melahuset inkluderer alt fra konserter, kulturverksteder, slampoesi, debatt og samtaler, barnearrangementer, dansekurs og kunstutstillinger.

I september er det sesongstart.

Program september



«Sailing Cadence» av Habib Meftah

Multikunstneren Habib Meftah utforsker møteplassene hvor rytmer integreres i et nytt dynamisk lydbilde.
Fredag 1. sept fra kl. 21.00
Inngang: 200 kr



Paladium Latin Nights

Bandet Sonora Cimarrón fremfører latinamerikansk musikk.
Lørdag 9. sept kl. 21.00
Inngang: 150 kr



Klubb ONKOD

Dansemusikk fra rundt ekvator med uptempo lyder og rytmer. Alt fra afrohouse, tech, gqom, kuduru til baila og funk.
Lørdag 2. sept fra kl. 22.00
Inngang: Gratis



Trommeverksted med Antonio Torner

Her kan hele familien lære å spille enkle latinamerikanske trommerytmer i en trygg innendørsatmosfære.
Luis Gutierrez holder salsakurs.
Søndag 10. sept kl. 12.00
Inngang: Gratis



Diaspora

Charles Mena gir publikum lyden av møter mellom de ulike diasporaene i Norge.
Fredag 8. sept fra kl. 21.00
Inngang: 50 kr



Ivan Mazuze Quartet

Progressiv afrojazz i forbindelse med Oslo Kulturnatt.
Fredag 15. sept fra kl. 21.00
Inngang: Gratis

Politikk, historie og kultur i det 21. århundre

MelaTalks



Tariq Ali og Per Petterson

Finnes det en kinesisk mur som skiller kunst og kultur fra historie og politikk? Dette har ikke vært tilfelle de siste fire århundrene. Er denne lange epoken nå slutt? En samtale om politikk, historie og kultur i det 21. århundre.

Tariq Ali og Per Petterson.

Lørdag 23. sept kl. 17

Inngang: Gratis

Melalyder



Matamba

Latinsk reggaerock fra den eksentriske artisten Matamba.

Fredag 22. sept fra kl. 21.00

Inngang: 200 kr

Melalyder



47Soul og Rafeef Ziadah

Shamstep – tunge dabke-beats og psykedelisk electro.

Rafeef Ziadah fremfører spoken word.

Lørdag 23. sept kl 22.00

Inngang: 200 kr

India og Pakistan 70 år etter kolonitiden.

Tariq Ali

Søndag 24. sept kl 17

Inngang: Gratis

Melahuset

Mariboes gate 6-8

– Et litterært tidsskrift med minoritetsbakgrunn

Voks er «et litterært tidsskrift med minoritetsbakgrunn», i følge omslaget på den første utgaven. Temaet for det første Voks er «Søsterskap» og inkluderer en lettlest spalte med intervjuer med Namra Saleem, Janis Josef og Mohamed Abdi, og et intervju med Deeyah Khan – på engelsk.

– Den største delen av tidsskriftet består imidlertid av poesi, sakprosa og skjønnlit-

terære tekster, alt fortsatt med tematikken «søsterskap».

– Gjennom SØSTERSKAP introduserer vi tekster som stiller spørsmål og byr opp til diskusjon, og med dette nummeret håper vi at alle tanker du måtte ha om søsterskap utfordres og utfoldes, skriver redaktør Teuta Dibrani i lederen.

Faksimile: Voks tidsskrift
Årgang 1 – Nummer 1 – 2017
Redaktør: Teuta Dibrani



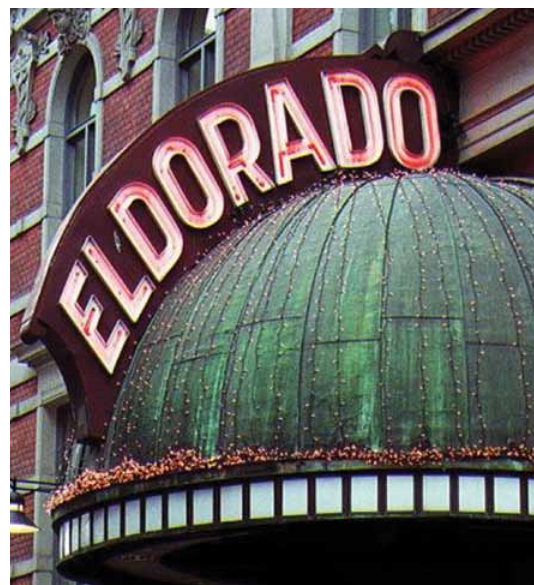
Kritikk mot Eldorado

Sterke reaksjoner kom da Eldorado Bokhandel i vår huset konferansen «Den nye politiske virkeligheten» arrangert av den høyreorienterte nettsiden Ekte Nyheter. Konferansen hadde invitert østerrikske Martin Sellner med fortid som nynazist og kjent for å ha dannet den høyreorienterte Identitærbevegelsen i Østerrike.

I et intervju med Klassekampen er leder for Antirasistisk Senter Rune Berglund Steen kritisk til at bokhandelen tillater den politiske aktivisten tale i deres lokaler. «Martin Sellner står for

noe av det mest problematiske tankegodset vi finner i dagens Europa, og Eldorado bokhandel gir han nå en propaganda-plattform.»

I Morgenbladet skriver Mohamed Abdi at «Vi lever i en samtid hvor ekstremister har nok plattformer. Denne naive liberale holdningen til ekstreme bevegelser og ideologier er hentet rett ut fra historien. Den feilet da og den kommer til å feile nå og den kommer til å feile igjen. Det minste man kan gjøre er å ikke tilrettelegge for aktivister som vil spy ut sitt hat mot mennesker og sin undergraving av menneskeverd.»



Faksimile: Aftenposten
A-Magasinet #32 11. august 2017

Overkvalifisert arbeidskraft i fører til store tap

A-magasinet intervjuet flere nordmenn som på tross av høy utdanning har overkvalifiserte jobber.

Grunnen er at de har utdanning fra utlandet. Magasinet nevner blant annet undersøkelsen Vista Analyse AS fikk i oppdrag av Inkluderingsutvalget.

Undersøkelsen beregnet det samfunnsøkonomiske tapet ved overkvalifisering i Norge.

Tallene viser seg å være 2 millioner kroner pr. person i løpet av ti år, totalt utgjør det mellom 5 og 6 milliarder kroner årlig for denne gruppen.



Rolfsen på BBC

Den norske regissøren Ulrik Imtiaz Rolfsen debuterer i utlandet med serien *In the Dark* for BBC. I et intervju forteller Rolfsen om hvordan hans tidligere prosjekter som filmen *Izzat* og tv-serien *Taxi* kom godt med under filmingen. «Serien handler om problematikken rundt indre by og ungdomsgjenger, og her følte jeg at jeg hadde mye å bidra med».

Da Rolfsen gjorde seg kjent med Manchester hvor serien skulle filmes, merket han de store klasseforskjellene. «Segregeringen mellom klassene overrasket meg veldig. Forskjellene og fattigdommen er mye større. I Norge har vi idealet om egalitet.» Den norske regissøren fikk også muligheten til å jobbe med noen av de beste innen sitt felt i England. «Det føles veldig bra å få denne muligheten når jeg er på det nivået jeg er på nå. Nå har jeg såpass mye erfaring at ingenting er ukjent eller skummelt.» Det er foreløpig ikke klart når serien sendes i Norge.



Faksimile: Dagsavisen, lørdag 12. august

— Sylvi Listhaug sprer mistanker rundt muslimene. For meg er en slik stigmatisering i strid med grunnleggende nestekjærlighet, sier Sturla Stålsett i et portrettintervju i Dagsavisen.

Bispekandidaten frykter ikke for kristendommens rolle i samfunnet, og blir provosert når kristne verdier brukes som politisk skyts, skriver Dagsavisen på forsiden.



Oppfordrer til å bekjempe hatkrim

Høyres stortingsrepresentant Mudassar Kapur skrev i Dagsavisen i forbindelse med Pride-feiringen at på tross av det åpne norske samfunnet, hersker det fortsatt frykt blant homofile.

Kapur understreker i sin spalte at det er vårt felles ansvar å bekjempe hatkriminalitet og hatefulle utsagn i sosiale media. «Vi må bekjempe hatkriminalitet og hatefulle

utsagn i sosiale media. Vi må ikke ignorere de hatefulle miljøene. Vi må heller ikke glemme at de fleste historiene får vi aldri høre om. Mange lider i det stille. Redde for hatet og fordømmene som kan blusse opp dersom de velger å være åpne om sin legning. I ditt nabolag, på din arbeidsplass eller i ditt klasserom kan det være en som lider i det stille eller bærer på en skamfølelse. Vær der for dem!»

Svikter oversatt litteratur

I et intervju med Klassekampen sier programsjef for Litteraturhuset i Oslo Andreas Delsett at forlagene svikter oversatt litteratur. «Den oversatte litteraturen lider under en svekket litterær offentlighet. Endringer i forlagsbransjen, nedleggelse av språkmiljøer på universitetene, og en relativt svak innkjøpsordning for oversatt litteratur er en ond sirkel.»

Programsjefen mener at oversatt litteratur bør forme den litterære offentligheten. «Vi har godt av å bli utfordret estetisk så vel som kulturelt. Forfattere fra andre plasser i verden skriver på en måte enn det vi er vant til, med ulik form og tekstoppbygging.

Om norske forfattere og lesere har tilgang til denne litteraturen vil vi kanskje oppleve at det forplanter seg i tekstene som blir skrevet. Slik litteratur blir enda mer krevende, men også desto viktigere å oversette. Skjønnlitteratur er uovertruffen i det at den lar oss se verden fra den andres perspektiv. Vi trenger skjønnlitteraturen for å oppdage at vi er like og ulike på samme tid.»



Faksimile:
Klassekampen,
lørdag 12. august 2017



Foto: Kamilla Marie Johnsen / NRK

Ny programleder for Innafor

NRK annonserte på sine nettsider at den tidligere MMA-deltakeren Bani Sereba skal dele skjermen med Emma Clare Gabrielsen i serien *Innafors* andre sesong til høsten. I tillegg til kampsport har 31-åringen både laget podcast og jobbet med teater på Nordic Black Theatre. Prosjektleder i NRK, Tove Austad, tror det er en fordel at Bani Sereba har en annen bakgrunn enn de fleste NRK-journalister.

«Først og fremst ansatte vi ham fordi vi ser på ham som en veldig god historieforteller. Han har det som skal til, den såkalte «x-faktoren». I tillegg har han jobbet i mange forskjellige bransjer, har tilgang til mange ulike miljøer, og er etter det vi har sett dyktig til å få folk til å åpne seg.» Selv sier den tidligere fighteren på NRKs nettsider at han gleder seg til å jobbe med *Innafor*, og at han likte hvordan programlederen er med inn der det skjer og blir påvirket i prosessen. «Man er med på reisen. Du ser ekte reaksjoner, ekte situasjoner. Det er autentisk og troverdig.»



Hedres av FN

23 år gamle Pamir Ehsas ble utnevnt til «Outstanding youth delegate» i FN i august.

I 2014 startet Lier-gutten organisasjonen Brighter Tomorrow. Studentaksjonen ble til året etter. Flere tusen studenter i ni norske byer samler inn penger til skoleprosjekter i Faryab-provinsen i Afghanistan, sammen med samarbeidspartnerne i Kirkens Nødhjelp. Målet er å utvide prosjektet til å omfatte også andre byer.

«Det startet som en nasjonal bevegelse. Nå har det spredt seg enda mer. Siden jeg har hatt en fot i to verdener har jeg alltid hatt lyst til å sikre at alle barn har tilgang til de samme mulighetene, og gjøre noe med urettferdigheten», sier han til VG.

Samtale



**COLSON WHITEHEAD
OG KARIN HAUGEN
TORS DAG 24. AUGUST 2017
LITTERATURHUSET**

Da Colson Whitehead publiserte *The Underground Railroad* i USA i fjor, ble han hyllet av fans som Barack Obama og Oprah Winfrey, i tillegg til at han fikk Pulitzer-prisen og gode kritikker. Sånt får norske forlag til å våkne opp, og i sommer kunne du allerede lese *Den underjordiske jernbanen* på norsk. Boka er en historisk roman fra slavetiden med innslag av science fiction og fantasy. På Litteraturhuset møter forfatteren Karin Haugen.

Lysvandring



**LYSVANDRING RUNDT
HVERVENBUKTA
TIRSDAG 19. SEPTEMBER 2017**

Årlig vandring rundt Hervervenbukta i forbindelse med OXLO-uka.

Organisasjoner, kunstnere, frivillige og artister viser frem det lokale mangfoldet og engasjementet i Oslo Sør.

Lys og fakler skaper magi i høstmørket.

Stand-up



**CHRIS ROCK
– THE TOTAL BLACKOUT TOUR
LØRDAG 7. OKTOBER 2017
OSLO SPEKTRUM**

Stand up-komikeren Chris Rock er på sin første turné på ni år og besøker Norge for første gang.

Han er blant de morsomste stand up-komikerne i verden, og overtok på 1990-tallet stafettspinnen etter Richard Pryor og Eddie Murphys dominans og popularitet på 1970- og 80-tallet. I fjor var han vert for Oscar-utdelingen for andre gang, en ære som sier litt om den posisjonen han har i Hollywood.

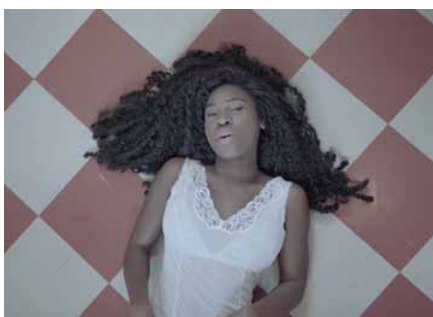
Konsserter



**«SAILING CADENCE»
AV HABIB MEFTAH
FREDAG 1. SEPTEMBER 2017
MELAHUSET**

I verket «Sailing Cadence» utforsker multikunstner Habib Meftah møteplassene hvor rytmer integreres. Habib Meftah ble født i Boushehr i Iran og bor for tiden i Paris.

Da han migrerte til Frankrike, fikk musikken en annen dimensjon. Sammen med lyddesigner Nicolas Lacoumette og lydtekniker Zack Cammoun skaper han en ny lyd som er både dynamisk og uvanlig.



**MYRA
FREDAG 22. SEPTEMBER 2017
PARKTEATRET**

På årets by:Larm var Myra den rapartisten flest musikkjournalister og bransjefolk snakket om. Med Lars Vaular og Leo Ajkic som støttespillere, spås 21-åringen en lys fremtid.

Dagbladet skrev at «nykommeren fra Bergen er et vendepunkt i norsk rap-musikk», mens Vaular skrev «Ventet På Deg», med Myra som både gjest og selve inspirasjonen til sangen. På Parkteatret vil det bli konsert både for dem over og dem under 18.



**CORY HENRY &
THE FUNK APOSTLES
MANDAG 30. OKTOBER 2017
COSMOPOLITE**

I fjor vant Cory Henry en Grammy, sammen med Brooklyn-ensemblet Snarky Puppy. Keyboardisten leder også sitt eget band The Funk Apostles som blander funk, soul og gospel. Cory Henry er verdenskjent for sitt live-show og har blant annet optrådt på The Tonight Show med Jimmy Fallon, hvor The Roots er husband. Med The Funk Apostles spiller han soulstandarder av alt fra Marvin Gaye til Prince.

Today I Call Waris Shah

Today, I call Waris Shah,
"Speak from inside your grave"
And turn, today,
the book of love's next affectionate page

Once, one daughter of Punjab cried;
you wrote a wailing saga
Today, a million daughters,
cry to you, Waris Shah

Rise! O' narrator of the grieving;
rise! look at your Punjab
Today, fields are lined with corpses,
and blood fills the Chenab

Someone has mixed poison
in the five rivers' flow
Their deadly water is, now,
irrigating our lands galore

This fertile land is sprouting,
venom from every pore
The sky is turning red
from endless cries of gore

The toxic forest wind,
screams from inside its wake
Turning each flute's bamboo-shoot,
into a deadly snake

With the first snake-bite;
charmings lost their spell
The second bite turned all and sundry,
into snakes, as well

Drinking from this deadly stream,
filling the land with bane
Slowly, Punjab's limbs have turned black
and blue, with pain

The street-songs have been silenced;
cotton threads are snapped
Girls have left their playgroups;
the spinning wheels are cracked

Our wedding beds are boats,
their logs have cast away
Our hanging swing,
the Pipal tree has broken in disarray

Lost is the flute, which once,
blew sounds of the heart
Ranjha's brothers, today,
no longer know this art

Blood rained on our shrines;
drenching them to the core
Damsels of amour, today,
sit crying at their door

Today everyone is, 'Qaido'
thieves of beauty and ardor
Where can we find, today,
another Warish Shah, once more

Today, I call Waris Shah,
"Speak from inside your grave"
And turn, today,
the book of love's next affectionate page

Amrita Pritam

(Diktet ble skrevet i solidaritet med kvinner som ble utsatt for vold under kaoset som oppsto med delingen av India i 1947. Den store punjabi-dikteren Waris Shah som diktet er dedikert til levde på 1700-tallet)

